

LAP gada īstenošanas ziņojums

Gada īstenošanas ziņojuma identifikācija

Gada īstenošanas ziņojums	
Periods	01/01/2017 - 31/12/2017
Versija	
Statuss — Pašreizējais mezgls	
Valsts atsauce	
Uzraudzības komitejas apstiprinājuma datums	

Spēkā esošā programmas versija	
CCI	2014LV06RDNP001
Programmas veids	Lauku attīstības programma
Valsts	Latvija
Reģions	LV - National
Plānošanas periods	2014 - 2020
Versija	4.1.
Lēmuma numurs	
Lēmuma datums	
Vadošā iestāde	

1. PĀRSKATS PAR DARBĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANU PRIORITĀRO VIRZIENU GRIEZUMĀ

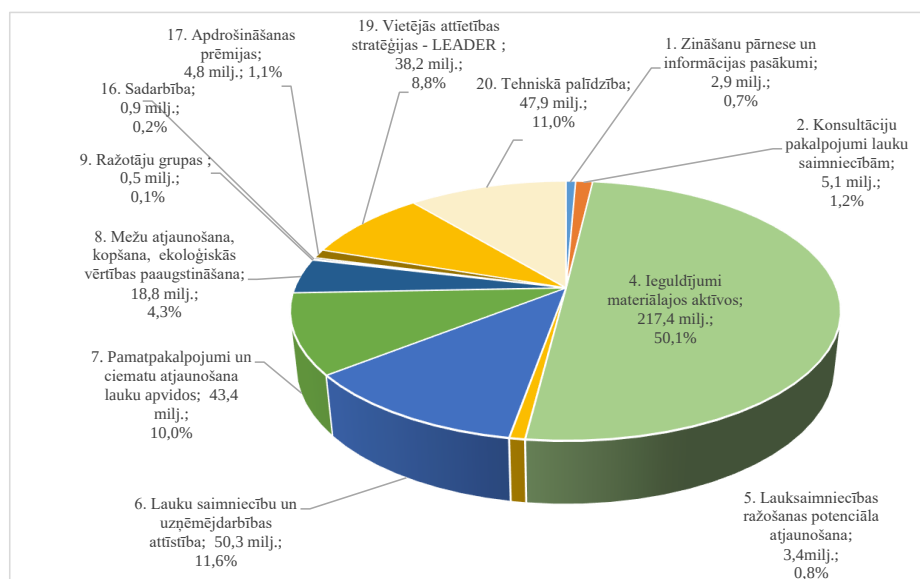
- a) Finanšu dati
- b) Kopējie un programmas specifiskie indikatori un kvantitatīvās mērķa vērtības (1.pielikums)
- c) Informācija par LAP mērķa virzienu faktisko progresu

Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk – LAP) ietvaros Latvija ir izvēlējusies ieviest 16 atbalsta pasākumus, no kuriem 2014. gadā tika uzsākta tikai atbalsta pasākuma M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” īstenošana, kā arī tika uzsākta finansējuma izmaksa platībatkarīgo atbalsta pasākumu ietvaros, savukārt 2015. gadā uzsākta vēl 7 atbalsta pasākumu īstenošana, bet pārējo atbalsta pasākumu īstenošana, tika uzsākta 2016. gadā, izņemot atbalsta pasākumu M16 ”Sadarbība”, kura pirmā kārtā tika izsludināta 2017. gadā. Ziņojumā sniegtā informācija par LAP īstenošanas progresu vērtēta pret 2017. gadā spēkā esošo LAP 4.1.redakciju.

Projektveidīgie pasākumi

Kopumā no LAP īstenošanas sākuma līdz 2017. gada beigām izsludinātas 53 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (2017. gadā 18 kārtas), no tām divas nepārtrauktās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (atbalsta pasākumos M07 “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” un M17 “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija”), kā arī izsludināti trīs publiskie iepirkumi pasākumā

M01 "Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi" un divi publiskie iepirkumi pasākumā M02 "Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi", ar kuru uzvarētājiem noslēgti pakalpojumu līgumi (2017. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināti 2 jauni publiskie iepirkumi, tika vērtēti iesniegtie piedāvājumi, taču līgumi par pakalpojuma izpildi 2017. gadā vēl netika noslēgti.). No plānošanas perioda sākuma kopā iesniegti 30 676 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 896,4 milj. EUR, no tiem līdz 2017. gada beigām apstiprināti 18 342 projekti ar publisko finansējumu 477,4 milj. EUR apmērā jeb 48,9% no LAP projektveidīgo pasākumu ietvaros pieejamā publiskā finansējuma.

1.attēls. 2014.-2017. gadā apstiprinātais (īstenoto un īstenošanā esošo projektu) finansējums LAP sadalījumā pa projektveidīgajiem pasākumiem.

Avots: ZM pēc LAD datiem

No apstiprinātajiem projektiem līdz 2017. gada beigām atsaukti vai saistības pārtrauktas 921 projektam, ar kopējo publisko finansējumu 49,1 milj. EUR, tātad uz atskaites perioda beigām jau ir īstenoti un vēl tiek īstenots kopumā 17 421 projekts ar kopējo publisko finansējumu 428,3 milj. EUR jeb 43,9% no kopējā projektveidīgo pasākumu finansējuma (1.attēls). Apstiprināto projektu atsaukšanas un saistību pārtraukšanas iemesls visbiežāk ir uzņēmumu finansiālās grūtības - finansējuma saņēmējam tiek atteikts bankas finansējums projekta realizācijai, projektu īstenošanu maksātnespējas gadījumā, kā arī projektā paredzēto sasniegamo rādītāju būtiska neizpilde vai nespēja realizēt atbalstīto projektu dažādu, pārsvarā uzņēmuma ekonomisko un finansiālo, iemeslu dēļ.

M01 "Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi"

1.1.apakšpasākumā "Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi" turpinājās 2016. gadā ar personu apvienību, ko veido SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (LLKC) un Latvijas Lauksaimniecības universitāte, noslēgtā līguma izpilde par mācību īstenošanu (līguma kopējā summa 2,59 milj. EUR).

2017. gada sākumā tika noslēgti līgumi ar 7 nozares nevalstiskajām organizācijām, kas par iepirkuma uzvarētājiem tika atzītas 2016. gadā organizētajā publiskajā iepirkumā. Līgumu kopējā publiskā finansējuma

summa ir 223 tūkst. EUR, ir uzsākta mācību īstenošana.

2017. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināti 2 jauni publiskie iepirkumi.

Pirmajā iepirkumā no izsludinātajām 4 lotēm piedāvājumi tika saņemti 3 lotēs un par uzvarētājiem atzītas 3 nozaru nevalstiskās organizācijas. Ar pakalpojuma sniedzējiem Lauku atbalsta dienests (LAD) 2017. gada aprīlī ir noslēdzis līgumus par kopējo publiskā finansējuma summu 68 tūkst. EUR, un ir uzsākta mācību īstenošana.

Otrajā iepirkumā no izsludinātajām 9 lotēm piedāvājumi tika saņemti 5 lotēs un par uzvarētājiem atzītas 5 nozaru nevalstiskās organizācijas. Lēmums par uzvarētājiem pieņemts 2017. gada novembrī, līgumi par pakalpojuma izpildi 2017. gadā vēl netika noslēgti.

Kopumā 2017. gadā apakšpasākuma ietvaros apmācīti 3 586 mācību dalībnieki.

1.2.apakšpasākumā “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem” 2017. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināts viens publiskais iepirkums (sarunu procedūra). Sarunu procedūra tika organizēta divās kārtās: pirmajā kārtā tika izvēlēti un atlasīti pretendenti, kas atbilst izvirzītajām prasībām, un otrajā kārtā atlasītie pretendenti tika uzaicināti iesniegt tehniskos un finanšu piedāvājumus, kuri nepieciešamības gadījumā tika apspriesti, tādējādi nonākot pie visatbilstošākā risinājuma un piedāvājuma.

Iepirkumā no izsludinātajām 28 lotēm piedāvājumi tika saņemti 27 lotēs un par uzvarētājiem atzītas 5 juridiskās personas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā vai Izglītības un zinātnes ministrijas izglītības iestāžu reģistrā - atvasināta publiska persona (turpmāk – APP) “Agroresursu un ekonomikas institūts”, APP “Dārzkopības institūts”, LLKC”, Latvijas Lauksaimniecības universitāte un APP “Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs”. Līgumi par pakalpojuma izpildi 2017. gadā vēl netika noslēgti. Paredzamā līgumu kopējā summa, par kādu saņemti piedāvājumi, ir 1,65 milj. EUR.

M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”

2.1.apakšpasākumā “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai” 2017. gadā turpinājās 2016. gadā noslēgto līgumu izpilde par pakalpojuma sniegšanu.

Personu apvienība, ko veido mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības “L.V.Mežs”, “Mežsaimnieks” un “Vidzeme”, nodrošināja individuālu konsultāciju sniegšanu mežsaimniecības nozarē, LLKC - lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

Kopumā 2017. gadā apakšpasākuma ietvaros tika sniegtas 2 333 konsultācijas, kuras saņēmušas 1145 personas, kas iesaistītas lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos”

2017. gadā tika veikti grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumiem Nr.600 „Kārtība kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam „Ieguldījumi materiālajos aktīvos””, dodot iespēju lopkopības un putnkopības sektorā iesniegtajiem projektiem izvēlēties jaunu sasniedzamo mērķi – palielināt dzīvnieku labturības minimumu vai īstenot novietnēs biodrošības pasākumus. Papildus tam, lai novērstu pārstrādes nozares izteikto jūtību pret tirgus svārstībām, sadrumstalotību produktu ražošanas jomā, kā arī veicinātu konkurētspēju, grozījumi paredz atbalstīt stratēģisku projektu īstenošanu, it īpaši atbalstot bioloģisko produktu pārstrādi un kooperāciju. Tas līdztekus sniegs ieguldījumu arī lauksaimniecības nozares attīstībai, pieaugot tās ražīguma līmenim. Savukārt, lai veicinātu vides investīciju ieguldīšanu, kā arī LAP klimata mērķa sasniegšanu, noteikumi tika papildināti ar nosacījumu, kas paredz iespēju iegūt papildu atbalsta intensitāti 10% apmērā iekārtu iegādei, ja šī iekārta palielina energoefektivitāti vismaz par 20%.

2017. gadā pasākuma M04 „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” ietvaros 4.1.apakšpasākumam „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” un 4.3.apakšpasākumam „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” tika izsludināta viena projektu pieteikumu iesniegšanas kārtā no 07.11.2017. līdz 07.12.2017., bet 4.2. apakšpasākumam „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” divas projektu

iesniegšanas kārtas no 26.06.2017. līdz 27.07.2017. un no 07.11.2017. līdz 07.12.2017.

Ņemot vērā, ka 2017. gadā visiem trim apakšpasākumiem viena projektu iesniegumu iesniegšanas kārtā tika izsludināta gada beigās - novembrī un decembrī, tad 2017. gadā tika izvērtēti tie projektu iesniegumi, kas tika iesniegti 4.2. apakšpasākuma „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” pirmās kārtas (no 26.06.2017. līdz 27.07.2017.) ietvaros, kā arī projektu iesniegumi 4.1. apakšpasākumam, kas tika iesniegti 2016. gada beigās:

- 4.1. apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” apstiprināti 1 174 atbilstoši projekti ar kopējo publisko finansējumu 64,4 milj. EUR apmērā, no kuriem lauzti līgumi 36 projektiem 3,5 milj. EUR apmērā;
- 4.2. apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” apstiprināti 75 atbilstoši projekti ar kopējo publisko finansējumu 8,9 milj. EUR apmērā (tai skaitā 31 projekts, kas iesniegts 2017. gada jūnijā un jūlijā ar apstiprināto finansējumu 2,4 milj. EUR), no kuriem lauzti līgumi 12 projektiem 2,6 milj. EUR apmērā;
- 4.3. apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” apstiprināti 114 atbilstoši projekti ar kopējo publisko finansējumu 11,5 milj. EUR apmērā, no kuriem lauzts viena projekta līgums 96,6 tūkst. EUR apmērā.

4.1. apakšpasākumā 2017. gadā visvairāk apstiprināto projektu bija laukkopības sektorā – 555 projekti ar kopējo attiecināmo izmaksu summu 91,8 milj. EUR, piena lopkopības sektorā – 207 projekti, kuru kopējās attiecināmās izmaksas bija 27,2 milj. EUR, kā arī nobarojamo liellopu sektorā – 203 projekti ar attiecināmajām izmaksām 12,0 milj. EUR apmērā. Šis sadalījums pa sektoriem ir loģisks, jo Latvijā laukkopība un piena lopkopība, kā arī nobarojamie liellopi ir galvenie lauksaimniecības sektori, un arī vislielākais projektu iesniegumu skaits katrā no izsludinātajām kārtām bija tieši šajos sektoros. Visvairāk investīcijas pamatlīdzekļu iegādē ir paredzētas traktortehnikas iegādei – 260 projekti, piekabes (puspiekabes) iegādei – 195 projekti un plaujmašīnu iegādei – 216 projekti. Savukārt būvniecībā investīcijas visvairāk tiek ieguldītas fermu un lopu novietņu izveidošanai – 55 projekti un graudu uzglabāšanas būvju būvniecībai – 43 projekti.

4.1. apakšpasākumā 2017. gadā saimniecībām ar neto apgrozījumu līdz 70 000 EUR visvairāk apstiprinātie projekti bija Dienvidlatgales reģionā – ar kopējo publisko finansējumu 3,1 milj. EUR apmērā, savukārt vismazāk Ziemeļkurzemes reģionā – 1,3 milj. EUR apjomā.

Lielajām saimniecībām ar neto apgrozījumu virs 70 000 EUR lielākais apstiprinātais publiskais finansējums bija Zemgales reģionā (13,4 milj. EUR) un Dienvidkurzemes reģionā (11,8 milj. EUR), bet vismazākais - Ziemeļaustrumu reģionā (2,1 milj. EUR), jo Zemgales un Dienvidkurzemes reģionā atrodas vienas no lielākajām lauksaimniecībā izmantojamo zemju platībām Latvijā.

No apstiprinātajiem projektiem 336 projekti jeb 12% no kopējā 2017. gadā apstiprinātā projektu skaita bija bioloģisko lauku saimniecību projekti tādos sektoros kā nobarojamo liellopu audzēšana, piena liellopu audzēšana, laukkopība, augļkopība u.c. Salīdzinoši liela aktivitāte bija novērojama jauno lauksaimnieku (saimniecības īpašnieks līdz 40 gadu vecumam) vidū - no kopējā apstiprināto projektu skaita 38% bija jauno lauksaimnieku projekti, kas liecina par gados jaunu cilvēku interesi saistīt sevi ar dzīvi laukos, nodarbojoties ar lauksaimniecisko ražošanu.

No perioda sākuma pasākumā M04 “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” līdz 2017. gada 31. decembrim kopumā ir iesniegti 10 155 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 575,8 milj. EUR apmērā, no kuriem apstiprināti 4 036 projekti (t.sk. 19 multiprojekti, kuros pieteikumi ir iesniegti 2 vai 3 apakšpasākumos vienlaicīgi) šādos apakšpasākumos:

- 4.1. apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” 3 398 projekti ar publisko finansējumu 187,8 milj. EUR apmērā;
- 4.2. apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” iesniegti 185 projekti ar publisko finansējumu 23,0 milj. EUR apmērā;

- 4.3.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” iesniegti 472 projekti ar publisko finansējumu 53,9 milj. EUR apmērā.

Atbalsta pretendentiem šī LAP pasākuma ietvaros ir iespēja pretendēt arī uz valsts finansējumu atbalstam kredītprocentu daļējai dzēšanai, ja tie kvalificējas kā atbalsta saņēmēji, pretendējot uz atbalstu pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” 4.1.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” un 4.2.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē”. Uz atbalstu kredītprocentu daļējai dzēšanai no plānošanas perioda sākuma ir iesniegti 2 278 projekti, no kuriem apstiprināti 1 749 šādos apakšpasākumos:

- 4.1.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” 1721 iesniegumi 4,8 milj. EUR apmērā;
- 4.2.apakšpasākumā „Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē” iesniegti 28 iesniegumi 433,7 tūkst. EUR apmērā.

Izvērtējot no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām īstenotos projektus, redzams, ka 4.1. un 4.3. apakšpasākumos ar ieguldījumu mērķa virzienā 2A (Ekonomisko rādītāju palielinājums un uzlabot infrastruktūras, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību, meža ražības paaugstināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana) ir īstenoti vai daļēji īstenoti 4 347 projekti ar publisko finansējumu 139,7 milj. EUR apmērā.

Mērķa virzienā 3A (papildu vērtības pievienošana lauksaimniecības produktiem), ieguldījumu dod 4.2. apakšpasākumā īstenotie vai daļēji īstenotie 140 projekti ar publisko finansējumu 11,6 milj. EUR, bet mērķa virzienā 5B (veicināta klimatu pārmaiņu samazināšana – uzbūvētas energoefektīvas būves) īstenoti vai daļēji īstenoti 16 projekti apakšpasākumos 4.1. un 4.2. – kopā par publisko finansējumu 4,3 milj. EUR. Savukārt mērķa virzienā 5D (veicināta klimata pārmaiņu samazināšana – ieviestas tehnoloģijas SEG vai amonjaka emisiju samazinājumam) ieguldījumu dod apakšpasākumos 4.1. un 4.2. īstenots (vai daļēji īstenots) 91 projekts ar publisko finansējumu 2,5 milj. EUR apmērā.

M05 “Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana”

5.1. apakšpasākuma “Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem, lai mazinātu epizootiju un epifitotiju iespējamās sekas” ietvaros 2017. gadā tika izsludinātas trīs projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas: pirmā no 27.02.2017. līdz 27.03.2017., otrā no 01.03.2017. līdz 31.03.2017. un trešā no 08.05.2017. līdz 05.06.2017. Pirmajā izsludinātajā kārtā uz atbalstu varēja pretendēt tikai tirgum paredzētās primārās lauksaimniecības produkcijas ražotāji cūkkopības nozarē, jo Pārtikas un veterinārais dienests oficiāli atzina dzīvnieku sevišķi bīstamās infekcijas slimības – Āfrikas cūku mēri Latvijas teritorijā. Otrajā kārtā, ņemot vērā bīstamās infekcijas slimības – putnu gripas – straujo izplatību Eiropā, varēja pieteikties tikai tirgum paredzētās primārās lauksaimniecības produkcijas ražotāji putnkopības nozarē. Savukārt trešajā kārtā varēja pieteikties cūkkopības un putnkopības nozares primārās lauksaimniecības produkcijas ražotāji.

2017. gadā pirmajā kārtā tika apstiprināti pieci projekti cūkkopības nozarē 267,5 tūkst. EUR apmērā. Otrajā kārtā tika apstiprināti 17 projekti putnkopības nozarē par 820,4 tūkst. EUR. Savukārt trešajā kārtā tika apstiprināts viens projekts cūkkopības nozarē 20,9 tūkst. EUR un divi projekti putnkopības nozarē 294,4 tūkst. EUR apmērā.

2017. gadā par īstenotajiem projektiem izmaksāts finansējums 1,04 milj. EUR apmērā, tai skaitā cūkkopības nozares 24 projektiem (947,0 tūkst. EUR) un putnkopības 8 projektiem (94,6 tūkst. EUR). No perioda sākuma līdz 2017. gada beigām par īstenotajiem projektiem izmaksāts finansējums 2,01 milj. EUR apmērā. Kopā no perioda sākuma uz 2017. gada 31. decembri apstiprināti projekti par kopējo finansējumu 3,4 milj. EUR apmērā - 57 cūkkopības nozares un 19 putnkopības nozares projektu īstenošanai.

M06 “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība”

6.1. apakšpasākumā “Atbalsts jaunaajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai” 2017. gadā jaunas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas netika izsludinātas. Pasākuma ieviešana ir veiksmīga, jo

atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti augsta. Divās iepriekšējās projektu iesniegšanas kārtās 2015. un 2016. gadā kopumā tika iesniegti 529 projekti par kopējo publisko finansējumu 21,1 milj. EUR, no kuriem līdz pārskata perioda beigām tika apstiprināti 306 projekti ar kopējo publisko finansējumu 12,2 milj. EUR (87,8% no pasākumā pieejamā finansējuma 13,9 milj.), bet daļēji vai pilnīgi īstenoti 296 projekti 65,5% apmērā no pieejamā finansējuma (9,1 milj. EUR).

Apakšpasākumā tika atbalstīti 141 bioloģiskā saimniecība jeb 46% no visiem apstiprinātajiem atbalsta saņēmējiem, un vislielākā aktivitāte bija nobarojamo liellopu nozarē, kur apstiprināti 110 projekti (35% no apstiprinātajiem projektiem), piena lopkopībā apstiprināti 73 projekti, lauksaimniecības (graudaugu) nozarē 62 projekti, bet aitkopībā 12 projekti.

Pasākuma ieviešanā tika piemērots reģionalizācijas princips, lai nodrošinātu līdzvērtīgu reģionu attīstību, kā arī paredzētu vienmērīgu finansējuma sadali Latvijas teritorijā. Pasākuma ieviešanas kārtās visvairāk projektu iesniegumu tika iesniegti Ziemeļvidzemes (38 projekti), Dienvidlatgales (49 projekti), Austrumlatgales (40 projekti) un Viduslatvijas (38 projekti) reģionālajās pārvaldēs.

Kopumā pasākuma ietvaros bija 142 saimniecību pārņēmēji un 164 saimniecību dibinātāji.

Visvairāk atbalsta pretendentu izvēlējās ražošanas pamatlīdzekļu iegādi (269 projektu iesniegumi), lauksaimniecības dzīvnieku iegādi (106 projektu iesniegumi), būvniecības veikšanu (12 projektu iesniegumi), ilggadīgo stādījumu ierīkošanu (6 projektu iesniegumi) un zemes iegādi (58 projektu iesniegumi).

2017. gadā **6.3. apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”** tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā no 01.06.2017. līdz 30.06. 2017. ar kopējo publisko finansējumu 18,7 milj. EUR apmērā.

Šajā kārtā tika iesniegti 1 281 projekti, bet apstiprināti 1 043 projekti ar kopējo publisko finansējumu 15,8 milj. EUR apmērā.

Pasākuma ieviešana ir veiksmīga, atbalsta pretendentu aktivitāte ir augsta un projekti tiek veiksmīgi realizēti. Kopumā no plānošanas perioda sākuma apstiprinātiem 2 250 projektiem (publiskais finansējums 32,0 milj. EUR) jeb 92% no apakšpasākumā pieejamā) saistības pārtrauktas tikai ar 26 atbalsta pretendentiem, kas ir 1,2% no visiem apstiprinātajiem projektiem, bet uz pārskata perioda beigām daļēji vai pilnīgi īstenoti 1 895 projekti 20,0 milj. EUR apmērā (57,6% no plānotā).

Šajā apakšpasākumā pārejošo saistību ietvaros no iepriekšējā plānošanas perioda līdz 2017. gada beigām tika īstenoti 137 projekti ar kopējo izmaksāto finansējumu 327,0 tūkst. EUR apmērā.

Pasākumā atbalstītas 864 bioloģiskās saimniecības jeb 38,4% no visiem atbalsta saņēmējiem un vislielākā aktivitāte ir nobarojamo liellopu nozarē, kur apstiprināti 579 projekti (25% no apstiprinātajiem projektiem), tad piena lopkopības nozarē ar 330 projektiem, biškopībā ar 199 projektiem.

Pasākuma ieviešanā tika piemērots reģionalizācijas princips, lai nodrošinātu līdzvērtīgu reģionu attīstību, kā arī paredzētu vienmērīgu finansējuma sadali Latvijas teritorijā. Abās pasākuma ieviešanas kārtās visvairāk projektu iesniegumu tika iesniegti Ziemeļvidzemes, Dienvidlatgales un Dienvidkurzemes reģionālajās pārvaldēs.

No kopumā apstiprinātajiem 2 250 projektiem visā plānošanas periodā visvairāk atbalsta pretendentu izvēlējās ražošanas pamatlīdzekļu iegādi (2 011 projektu iesniegumi), būvniecību (278 projektu iesniegumi), lauksaimniecības dzīvnieku iegādi (468 projektu iesniegumi), ilggadīgo stādījumu ierīkošanu (148 projektu iesniegumi) un zemes iegādi (41 projektu iesniegums).

6.4. apakšpasākuma „Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā” administrēšanai 18.04.2017. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 24. maija noteikumos Nr. 320 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākumā “Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā” atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā”.

Grozījumi noteikumos tika veikti, lai precizētu atbalsta saņemšanas nosacījumus attiecībā uz saimniecisko darbību reģistrāciju lauku teritorijā.

No 01.08.2017. līdz 31.08.2017. tika izsludināta otrā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 20 milj. EUR apmērā jeb 66% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam. Šajā kārtā atbalsts tika paredzēts visām trijām apakšpasākuma aktivitātēm - ar lauksaimniecību nesaistītu darbību attīstībai, ar lauksaimniecību nesaistītu saimniecisko darbību dažādošanai, kā arī tūrisma aktivitāšu veicināšanai.

Otrajā kārtā tika iesniegti 196 projektu iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 123 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu EUR 5,6 milj., kas ir 18,3% no kopējā apakšpasākuma ietvaros plānotā publiskā finansējuma (EUR 30,5 milj.). Veicot ieguldījumus ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanā un attīstībā, 87% projektu ietvaros paredzēts uzsākt vai attīstīt ražošanu, savukārt 13% projektos plānota pakalpojumu sniegšana. Galvenās projektos atbalstītās darbības nozares ir mežizstrāde, ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, koksnes, koka izstrādājumu ražošana, gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana, nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana, automobiļu apkope un remonts, mēbeļu un gatavo metālizstrādājumu ražošana. Abās kārtās no 204 apstiprinātajiem projektiem jaunu darba vietu izveidošana paredzēta 158 projektos, parējos apstiprinātajos projektos paredzēts saglabāt esošās darba vietas. Tūrisma pakalpojumu sniedzēji tūrisma aktivitāšu veicināšanas projektu ietvaros paredzējuši attīstīt viesu izmitināšanu, sporta nodarības, izklaides un atpūtas darbības.

Līdz atskaites perioda beigām apakšpasākumā ir apstiprināti 204 projekti 8,6 milj. EUR apmērā (28,0% no plānotā), bet īstenoti vai daļēji īstenoti 55 projekti 1,4 milj. EUR apmērā jeb 4,6% no apakšpasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

Lai gan pēdējā laikā ir ievērojami palielinājušās ārējā finansējuma saņemšanas iespējas, pieeja apgrozāmajam un kapitāla finansējumam joprojām ir nozīmīgs šķērslis uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai. Vislielākās grūtības atbalsta pretendentiem rada kredītiestāžu izvirzītās pārmērīgās prasības uzņēmumu kredīvēšanai, tādēļ vairākiem uzņēmumiem netiek dota iespēja attīstīt un dažādot saimniecisko darbību. Atteikuma iemesls kredīta saņemšanai bieži vien ir nepietiekami uzņēmuma finanšu līdzekļi un nepietiekams nodrošinājums, tādēļ bankas saskata pārāk lielu risku projektu sekmīgai īstenošanai. Uzņēmumu finansiālais stāvoklis ir samērā būtisks ierobežojošais faktors projektu sekmīgai īstenošanai.

Turklāt vairākos iesniegtajos projektos paredzēti būvniecības darbi, kam projektu īstenošanas laiks ir līdz diviem gadiem no projektu apstiprināšanas. Līdz ar to finansējuma apguvei atbalsta pretendentiem nepieciešami lielāki laika resursi.

Papildus tam, finansējums projektu iesniegumu pieņemšanas kārtām tiek sadalīts pēc reģionalizācijas principa, ņemot vērā zemāko teritorijas attīstības indeksu un lielāko mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu īpatsvaru. Līdz ar to gan pirmajā, gan otrajā kārtā izveidojas situācija, ka vairākiem reģioniem katrā kārtā pietrūka finansējuma, savukārt pārējos reģionos interese pēc atbalsta bija zemāka un šajos reģionos netika pieprasīts viss kārtā pieejamais finansējums.

6.4.1. apakšpasākuma "Biogāzes ražošanas atbalsts" ieviešana pārskata periodā netika uzsākta, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem.

Lai īstenotu šo apakšpasākumu, atbalsta saņēmējiem ir saistoši arī Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk – MK noteikumi 262), kuros atrunāti nosacījumi elektroenerģijas ražošanai, izmantojot Latvijas Republikas teritorijā esošus vai Latvijas Republikā iegūtus atjaunojamās energoresursus, kā arī kritēriji, saskaņā ar kuriem ražotājs, kas elektroenerģiju ražo elektrostacijās ar uzstādīto elektrisko jaudu virs 1 MW, izmantojot biomasu vai biogāzi, var iegūt tiesības saņemt garantētu maksu par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

MK noteikumi Nr.262 nosaka arī no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas obligāti iepērkamo apjomu un kārtību, kādā nosakāma garantētā maksa par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu,

kā arī tās uzraudzības un samaksas kārtību un apmēru.

2015. gada 15. decembrī Ministru kabinets, izdarot grozījumus MK noteikumu Nr.262, pieņēma lēmumu uz laiku - no 2011. gada 26. maija līdz 2020. gada 1. janvārim – pārtraukt piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem obligātā iepirkuma ietvaros, kas ļaus samazināt "zaļās" enerģijas ražošanas turpmāko ietekmi uz elektrības gala tarifu.

Tas nozīmē, ka Ekonomikas ministrija nerīkos konkursus par tiesību iegūšanu pārdot biomasas, biogāzes, saules vai vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, un līdz ar to ražotājs nevarēs kvalificēties elektroenerģijas pārdošanai obligātajā iepirkumā un tiesību iegūšanai saņemt garantētu maksu par uzstādīto elektrisko jaudu. Ņemot vērā iepriekš minēto, atbalsta pasākuma īstenošana ar mērķi izveidot enerģijas ražošanu ar mērķi to pārdot, šobrīd nav iespējama.

M07 "Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos"

No 15.10.2015. līdz 01.12.2019. ir izsludināta nepārtrauktā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā ar publisko finansējumu 126,6 milj. EUR.

No perioda sākuma līdz 2017. gada 31. decembrim tika apstiprināti 137 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu 46,3 milj. EUR apmērā jeb 36,5% no pasākumā pieejamā finansējuma, tai skaitā 2017. gadā apstiprināti projekti 42,5 milj. EUR apmērā. Pilnībā vai daļēji īstenoti ir projekti par 9,1 milj. EUR jeb 7,2% no plānotā.

Zemo projektu īstenošanas īpatsvaru ir ietekmējuši vairāk ārējie apstākļi. Būvniecības projekti ir saistīti ar komplikētu projektu izstrādi. Lai saņemtu atbalstu, pašvaldībai kopā ar iesniegumu ir jāiesniedz visa dokumentācija, ieskaitot būvprojektu, ko nav iespējams sagatavot īsā laika termiņā.

Paralēli pasākumam ir atvēri arī Eiropas Reģionālās attīstības fonda pasākumi infrastruktūras izbūvei un ceļu būvniecībai un pārbūvei, kas ir bijis par iemeslu būtiskam būvniecības pakalpojumu cenu paaugstinājumam, ne tikai no būvniecības viedokļa, bet arī projektēšanas izmaksu sadārdzinājuma. Šajā LAP pasākumā vien kā potenciālie atbalsta saņēmēji ir 110 pašvaldības, tāpat pieprasījums pēc ceļu būvniecības pakalpojumiem ir ļoti augsts. Vienlaikus Latvijā paralēli ir paredzēta lielu infrastruktūras objektu būvniecība gan valsts, gan pašvaldību līmenī, līdz ar to pastāv problēmas saistībā ar vietējo būvniecības uzņēmumu kapacitāti un kvalificēta darbspēka deficītu būvniecībā, tai skaitā projektēšanas un uzraudzības jomā.

Jāuzsver arī 2017. gada sliktie laika apstākļi – plūdi vasaras nogalē, kas kavēja būvniecības un pārbūves procesu (2017. gada 29. augustā, Ministru kabinets izsludināja ārkārtēju situāciju vairākos novados Latgalē un Vidzemē sakarā ar lielajām lietavām un plūdiem).

Apstiprinātajos projektos paredzēts sakārtot 672,9 km pašvaldību grants ceļus, no tiem jau īstenoti 44 projekti, sakārtojot ceļus 211,9 km garumā, kas ir 25,2% no paredzētā mērķa vērtības. Pasākuma rādītājs "Iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem" uz pārskata perioda beigām ir izpildīts par 21,7% (4 385 iedzīvotāji) no paredzētā iznākuma rādītāja.

M08 „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā”

20.07.2017. tika apstiprināti grozījumi 2015. gada 4. augusta noteikumos Nr.455 „Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā" īstenošanai" (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr. 455). Grozījumi precizē nosacījumu, neierobežojot pasākuma īstenošanas vietu – turpmāk pasākuma īstenošanas vieta ir visa Latvijas teritorija. Tāpat veikti atbalsta saņemšanas nosacījumu precizējumi arī attiecībā uz meža reproduktīvā materiāla izmantošanu, kas veicinās pasākuma īstenošanas aktivitāti. Turpmāk meža ieaudzēšanai atļauts izmantot arī kategorijas „ieguves vieta zināma” meža reproduktīvo materiālu.

Grozījumu rezultātā apakšpasākumi 8.1."Meža ieaudzēšana" un 8.5."Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" tika papildināti ar jaunu projektu atlases kritēriju, iekļaujot nosacījumu, ka projektu vērtēšanā punktus iegūst arī pretendents (fiziska persona), kurš ir apguvis mežsaimniecības mācību kursu LAP pasākuma M01"Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi" 1.1. apakšpasākuma

“Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros.

8.1 apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un kopšana” 2017. gadā tika izsludinātas divas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas:

- ceturrtā kārtā no 09.10.2017. līdz 09.11.2017. ar izsludināto publisko finansējumu 1,5 milj. EUR, kurā tika iesniegti 217 projekti 666,7 tūkst. EUR apmērā;

- piektā kārtā no 10.11.2017. līdz 11.12.2017. ar izsludināto publisko finansējumu 1,5 milj. EUR, kurā tika iesniegts 171 projekts 511,5 tūkst. EUR apmērā.

8.3 apakšpasākumā “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi” 2017. gadā jaunas kārtas netika izsludinātas, turpinājās iepriekšējās kārtas projektu īstenošana.

8.4 apakšpasākumā “Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” tika izsludināta ceturrtā kārtā no 09.10.2017. līdz 09.11.2017., izsludinātais publiskais finansējums 0,5 milj. EUR, kurā tika iesniegti 29 projekti par kopējo publisko finansējumu 176,4 tūkst. EUR.

8.5 apakšpasākumā “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai” tika izsludināta ceturrtā kārtā no 09.10.2017. līdz 09.11.2017., izsludinātais publiskais finansējums 5,0 milj. EUR, kurā iesniegto projektu skaits bija 2 622 par kopējo publisko finansējumu 6,7 milj. EUR.

No perioda sākuma pasākumā M08 „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā” apstiprināti projekti par kopējo publisko finansējumu 20,4 milj. EUR apmērā (55,3% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma), bet īstenoti projekti 10,7 milj. EUR apmērā (29,1% no pasākumā plānotā) tai skaitā:

8.1 apakšpasākumā „Meža ieaudzēšana, papildinot daļēji aizaugušās lauksaimniecības zemes, un to kopšana” apstiprināti projekti 2,2 milj. EUR apmērā, bet atbalstu saņēmuši 346 mežu īpašnieki 876,3 tūkst. EUR apmērā par 1 035,5 ha ieaudzētajām platībām;

8.3/8.4 apakšpasākumā “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi” apstiprināti 98 projekti par kopējo publisko finansējumu 3,4 milj. EUR apmērā, savukārt īstenoti projekti 809,5 tūkst. EUR apmērā;

8.5. apakšpasākumā “Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai” apstiprināti 5 090 projekti 14,7 milj. EUR apmērā 41 647 ha platību kopšanai, bet 3 635 saņēmēji jau īstenojuši projektus, izkopjot mežus 28 170 ha platībā un saņemot atbalstu 9,0 milj. EUR apmērā.

Ņemot vērā zemo aktivitāti 8.1. apakšpasākumā, 2017. gadā tika sagatavoti nākamie grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.455, kas tika apstiprināti 2018. gadā, kuri, saglabājot apakšpasākumā iestrādātos augstos kvalitātes kritērijus, vienlaikus paredz palielināt maksimālās platības apjomu, kurā var veikt meža ieaudzēšanu, līdz 20 ha vienam atbalsta saņēmējam plānošanas periodā, tā ļaujot vēl efektīvāk izmantot selekcijas pozitīvo efektu, veidojot veselīgas un pret klimata pārmaiņām noturīgas mežaudzes. Tāpat paredzēta iespēja apmežot nelielas platības līdz 4 ha, atsevišķi no lauksaimniecības zemēm esošas platības, uz kurām netiek attiecināts nosacījums par augsnes auglību, līdzšinējo 2 ha vietā. Grozījumos paredzēts veikt meža ieaudzēšanu arī zemēs ar kategoriju “pārējās zemes”, kas ietver dažādas neizmantojamās zemes – piemēram, izstrādātus karjerus, smiltājus u.c., tā nodrošinot arī šo neizmantoto platību racionālu apsaimniekošanu. Šie grozījumi nodrošinās efektīvāku zemju apsaimniekošanu un apakšpasākumā izvirzīto mērķu sasniegšanu.

M09 “Ražotāju grupu un organizāciju izveide”

2017. gadā tika izsludināta viena projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā no 01.07.2017. līdz 31.07.2017. kurā tika iesniegts viens projekts mežsaimniecības nozarē, kurš tika apstiprināts par kopējo summu 82,0 tūkst. EUR.

2017. gadā par daļēji īstenotu projektu atbalstu saņēma divas atbilstīgās mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības 97,5 tūkst. EUR apmērā. Kopā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām trīs

projektu īstenošanai un LAP 2007-2013 uzņemto saistību izpildei rezervēts finansējums 509,3 tūkst. EUR apmērā, bet izmaksāts finansējums 128,5 tūkst. EUR apmērā jeb 4,6% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

Līdz 2017. gada 31. decembrim no pasākuma ietvaros pieejamā kopējā finansējuma (2,8 milj. EUR) ir apstiprināti projekti tikai 18,4% apmērā, kas ir skaidrojams ar zemu aktivitāti jaunu kooperatīvu izveidei lauksaimniecības jomā. 2017. gadā lauksaimniecības kooperatīvu jomā ir vērojama neliela tendence mazo kooperatīvu apvienošanās procesam vai ieplūšanai lielākos kooperatīvos. Savukārt no 2012. gada mežsaimniecības jomā ir izveidojušies trīs jauni kooperatīvi, kuri apvieno daudz lielāku biedru skaitu kā tika plānots perioda sākumā - vidēji 10 biedru kooperatīvā (2017. gadā vidēji trijos kooperatīvos ir 85 biedru).

M16 "Sadarbība"

Pasākuma īstenošanas nolūkā 25.04.2017. apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.222 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība 16. pasākuma "Sadarbība" 16.1. apakšpasākumam "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai" un 16.2. apakšpasākumam "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei" atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā".

No 01.07.2017. līdz 26.01.2018. tika izsludināta pirmā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā **16.1. apakšpasākumā "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai"** ar publisko finansējumu 3 milj. EUR jeb 45% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam. Šajā kārtā atbalsts tika paredzēts Eiropas Inovāciju partnerības (EIP) darba grupām (kas apvieno lauksaimniekus, mežsaimniekus, lauksaimniecības produktu pārstrādātājus, lauksaimniecības, mežsaimniecības vai lauksaimniecības produktu pārstrādes nozares nevalstisko organizāciju vai kooperatīvu pārstāvjus, konsultantus, pētniekus, tai skaitā studentus, vai citas jaunradē ieinteresētās puses), kas izstrādā nacionāli nozīmīgu, uz jaunradi vērstu Eiropas Inovāciju partnerības projekta ideju saistītu ar lauksaimniecību, mežsaimniecību vai lauksaimniecības produktu pārstrādi. EIP darba grupu projektu idejas ir inovatīvas, risina nozarē aktuālas nepieciešamības un paredz nozīmīgu, būtisku ieguvumu nozarei.

Pirmajā kārtā projektu idejas atlases posmā (1.posms) tika iesniegti 35 projektu ideju iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 14, bet 21 projektu ideju iesniegums tika noraidīts. Savukārt projektu iesniegumu atlases posmā (2.posms) apstiprināti 7 projektu iesniegumi un 7 noraidīti.

No 01.07.2017. līdz 31.07.2017. tika izsludināta pirmā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā **16.2. apakšpasākumā "Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei"** ar publisko finansējumu 2 milj. EUR jeb 17,2% no apakšpasākumā plānotā kopējā publiskā finansējuma visam plānošanas periodam. Pirmajā kārtā tika iesniegti 34 projektu iesniegumi, no kuriem tika apstiprināti 11 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 905,4 tūkst. EUR kas ir 7,8% no kopēja apakšpasākuma ietvaros plānotā publiskā finansējuma (11,6 milj. EUR), un noraidīti 22 projektu iesniegumi, ar kopējo publisko finansējumu 1,9 milj. EUR.

28.11.2017. Ministru kabinetā tika apstiprināti noteikumi "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Sadarbība" **16.3. apakšpasākumā "Atbalsts lauku tūrisma attīstības veicināšanai"** atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā", līdz ar to 16.3. apakšpasākuma kārtā tika atvērta no 2018. gada 20. janvāra līdz 20. februārim.

M17 "Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija"

No 15.10.2015 līdz 01.12.2019 tika izsludināta nepārtrauktā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā un 2017. gadā pasākuma ietvaros tika izmaksāts atbalsts 1 974 saimniecībām ar kopējo publisko finansējumu 2,9 milj. EUR apmērā. Tas parāda lauksaimnieku pieaugošo interesi par apdrošināšanas izmantošanu savu lauksaimnieciskās ražošanas iespējamo risku mazināšanā, jo 2016. gadā atbalsts tika izmaksāts attiecīgi 1 557 saimniecībām ar kopējo publisko finansējumu 2,0 milj. EUR.

Nemot vērā to, ka lauksaimnieki apdrošināšanas prēmiju mēdz apmaksāt vairākos maksājumos, tad arī LAD

šādos gadījumos izmaksu veic vairākos maksājumos, pamatojoties uz lauksaimnieka iesniegtajām norēķinu dokumentu kopijām, kas apliecina maksājuma veikšanu. Līdz ar to pilna atbalsta izmaksa šai lauksaimnieku kategorijai notiek ilgākā laika periodā.

Tā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām atbalsts kopumā ir izmaksāts 2 300 saimniecībām 4,9 milj. EUR apmērā.

M19 "Atbalsts LEADER vietējai attīstībai (SVVA - sabiedrības virzīta vietējā attīstība)"

26.09.2017. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 13. oktobra noteikumos Nr. 590 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju"" un grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 10. marta noteikumos Nr.125 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai", paredzot izmaiņas projektu vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas kārtībā vietējām rīcības grupām, kas stājas spēkā no 2018. gada 1. augusta. Galvenās izmaiņas noteikumos saistītas ar kompetences un atbildības palielināšanu vietējām rīcības grupām (turpmāk - VRG). Tika noteikts, ka lēmumu par projekta atbilstību SVVA stratēģijai izdod nevis LAD, bet pati VRG, kas pati arī izskata atbalsta pretendenta iesniegumus par izdotā lēmuma apstrīdēšanu. Savukārt LAD vērtē VRG apstiprinātos projektu iesniegumus.

11.04.2017. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumos "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo rīcības grupu darbības nodrošināšanai un teritorijas aktivizēšanai 2014.-2020. gada plānošanas periodā", kas precizē atbalsta saņemšanas nosacījumus, pamatojoties uz konstatētajām nepilnībām, un VRG priekšlikumiem, ar mērķi uzlabot VRG piešķirtā atbalsta efektīvu izlietojumu.

2016. gada pirmajā pusgadā SVVA stratēģiju atlases komiteja apstiprināja 35 VRG izstrādātās vietējās attīstības stratēģijas, kas kopā aptver visu LAP noteikto SVVA pieejas īstenošanas teritoriju. Sešas VRG īsteno daudzfondu pieeju, SVVA stratēģijas īstenošanai piesaistot publisko finansējumu no LAP un Rīcības programmas ziņsaimniecības attīstībai 2014.-2020. gadam (turpmāk – ZRP).

2017. gadā visas 35 VRG turpināja projektu iesniegumu pieņemšanu. Tika apstiprināti projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 16,7 milj. EUR, kas ir 28,8% no **19.2. apakšpasākumam "Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju"** plānotā publiskā finansējuma, savukārt izmaksāts publiskais finansējums ir 10,2 milj. EUR, kas ir 17,7% no šim apakšpasākumam paredzētā publiskā finansējuma.

Visā periodā līdz 2017. gada beigām ir apstiprināti projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 33,4 milj. EUR, kas ir 57,9 % no 19.2. apakšpasākumam "Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju" plānotā publiskā finansējuma, savukārt izmaksāts publiskais finansējums šajā apakšpasākumā ir 10,4 milj. EUR, kas ir 18,0% no plānotā.

19.2. apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju" realizēti ir 714 projekti, no kuriem 6B mērķa virzienā ieguldījumu devuši 555 projekti (par kopējo publisko finansējumu 7,78milj. EUR), 6A mērķa virzienā - 126 projekti (par kopējo publisko finansējumu 2,11milj. EUR) un 33 projekti (par kopējo publisko finansējumu 522,3 tūkst. EUR) – 3A mērķa virzienā.

3A mērķa virzienā realizēti projekti, kas ir saistīti ar lauksaimniecības produktu pārstrādi (t.sk. bioloģisko lauksaimniecības produktu pārstrādi). Ieguldījumi veikti, piemēram, tādas saimnieciskās darbības uzsākšanai vai attīstībai kā maizes un konditorejas produktu ražošana, augļu un dārzeņu pārstrāde, gaļas pārstrāde, siera un saldējuma ražošana, vīna darītavas un alus ražotnes attīstība u.c.

No visiem īstenojamiem projektiem 6A mērķa virzienā 121 projektu īstenojuši mazie un vidējie uzņēmumi (ar apgrozījumu līdz 70 000 EUR gadā), 4 projektus – nevalstiskās organizācijas (turpmāk – NVO), 1 projektu – vietējā pašvaldība. Projekti īstenoti tādās jomās kā tūrisms un tūrisma pakalpojumi, amatniecība, koku izstrādājumu ražošana, mēbeļu ražošana un restaurācija, ēdināšanas pakalpojumi, tirdzniecības vietas, sporta nodarbinātību, izklaides un atpūtas darbības, veterinārie pakalpojumi, autoservisa pakalpojumi, foto pakalpojumi, šūšanas pakalpojumi u.c. Vietējā pašvaldība kopprojekta ietvaros savā īpašumā ir izveidojusi infrastruktūru

uzņēmējiem saimnieciskās darbības veikšanai.

No visiem īstenotajiem projektiem 6B mērķa virzienā 238 projektus īstenojušas valsts iestādes (t.sk. vietējās pašvaldības), 291 projektu – NVO un 98 projektus – mazie un vidējie uzņēmumi, kopumā no izveidotajiem/uzlabotajiem pakalpojumiem un infrastruktūras labumu gūs 651 156 iedzīvotāju. Projekti īstenoti tādās jomās kā sporta, izklaides un atpūtas darbības, sociālās aprūpes pakalpojumu nodrošināšana, apdzīvotās vietās publiskās ārtelpas labiekārtošana un teritorijas funkciju uzlabošana (piemēram, ielu apgaismojums, autobusa pieturas, videonovērošana u.c.), kā arī kultūras (t.sk. kultūras centri, muzeji, baznīcas, kultūrvēsturiskās vietas) un dabas objektu sakārtošana u.c.

Ņemot vērā to, ka projekta ietvaros plānotās darba vietas ir jārada ne vēlāk kā trešajā noslēgtajā gadā pēc projekta īstenošanas, līdz 2017. gada beigām pilnībā īstenoto projektu ietvaros vēl nav radīta neviena darba vieta, līdz ar to mērķa rādītāja “T23 - atbalstīto projektu radītās darbvieta (LEADER) (6B)” vērtība 2017. gadā ir “0”. Kopš 2016. gada apstiprināto projektu ietvaros kopā plānots radīt 817 jaunas darba vietas, līdz ar to rezultātu rādītāja progress sagaidāms nākamajos gados.

19.3. apakšpasākuma “Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” īstenošanas nolūkā 03.05.2017. ir apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr. 238 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējām rīcības grupām starpteritoriālai un starpvalstu sadarbībai”.

No 26.06.2017. līdz 27.07.2017. un no 2.10.2017. līdz 1.11.2017. tika izsludinātas projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ar publisko finansējumu 800,0 tūkst. EUR apmērā katrā kārtā. Turpmākajos gados plānots nodrošināt vismaz 3 - 4 projektu pieņemšanas kārtas, lai nodrošinātu nepārtrauktās pieteikšanās sistēmu. Šajās kārtās atbalsts tika paredzēts visām trijām apakšpasākuma aktivitātēm – tehniskais sagatavošanās atbalsts starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības projektiem, starpteritoriālā sadarbība starp VRG nacionālajā līmenī un starpvalstu sadarbība starp VRG un līdzīgām organizācijām Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs un teritorijās, kurās darbojas organizācijas, kas īsteno LEADER pieejai līdzīgas aktivitātes.

2017. gadā izsludinātajās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās tika iesniegti 29 sadarbības projektu iesniegumi, t.sk. 14 iesniegumi atbalsta saņemšanai sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai, ar kopējo publisko finansējumu 1,3 milj. EUR apmērā. Līdz 2017. gada beigām tika apstiprināti 12 iesniegumi atbalsta saņemšanai sadarbības projekta tehniskai sagatavošanai, 4 starpvalstu sadarbības projekti un 5 starpteritoriālās sadarbības projekti ar kopējo publisko finansējumu 697,0 tūkst. EUR apmērā (7,6% no kopējā 19.3. “Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” pieejamā publiskā finansējuma). Noraidīti un atsaukti tika 6 sadarbības projektu iesniegumi. Atbalstu nesaņēma sadarbības projekti, kuriem bija nepietiekami pamatota sadarbības nepieciešamība ar sadarbības partneri un sadarbības projektā paredzētas darbības, t.sk. pamatlīdzekļu iegāde, nebija saistošas pārējiem sadarbības partneriem. Daļa projektu iesniegumu uz 2017. gada beigām bija vērtēšanas procesā.

2017. gadā apstiprinātajos starpvalstu un starpteritoriālās sadarbības projektos ir iesaistījušās 20 no 35 VRG, t.sk. septiņas VRG piedalās starpvalstu sadarbības projektos un 17 VRG – starpteritoriālās sadarbības projektos.

VRG galvenokārt sadarbība ir izveidojusies ar VRG no Igaunijas un Somijas, šīs valstis tiek pārstāvētas gandrīz visos apstiprinātajos starpvalstu sadarbības projektos. Kā sadarbības partneri piedalās arī VRG no Lielbritānijas, Slovēnijas, Portugāles un Lietuvas.

Visi apstiprinātie starpvalstu un starpteritoriālās sadarbības projekti dod ieguldījumu 6B mērķa virzienā un sekmē kāda no VRG SVVA stratēģijā noteiktā mērķa sasniegšanu. Galvenās tēmas sadarbības projektos ir tūrisms, amatniecība, uzņēmējdarbība, nacionālo parku un aizsargājamo teritoriju izmantošana, kā arī piekrastes kāpu apsaimniekošana.

Abās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās VRG aktīvi izmantoja iespēju pieteikties uz tehnisko sagatavošanās atbalstu (14 iesniegumi). Tas galvenokārt tika pieprasīts starpvalstu sadarbības projektu sagatavošanai (13 iesniegumi), ņemot vērā, ka projektā piedalās sadarbības partneri no citām ES dalībvalstīm vai arī ārpus ES un ir nepieciešams ilgāks laiks un finanšu resursi, lai vienotos par plānoto sadarbības projektā

paredzētām darbībām un noslēgtu sadarbības līgumu. Pēc tehniskā sagatavošanas atbalsta saņemšanas sešu mēnešu laikā kādā no sadarbības projektu iesniegumu pieņemšanas kārtām VRG ir jāiesniedz sadarbības projekta iesniegums. Līdz 2017. gada beigām tika realizēti divi iesniegumi tehniskā sagatavošanas atbalsta saņemšanai - viens starpvalstu sadarbības projekta sagatavošanai un otrs starpterritoriālās sadarbības projekta sagatavošanai ar kopējo publisko finansējumu 4,1 tūkst. EUR.

Visas 35 VRG saņem atbalstu darbības nodrošināšanai un teritorijas aktivizēšanai **19.4. apakšpasākumā “Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana”**. Tā kā ELFLA ir noteikts kā vadošais fonds, sešas daudzfondu VRG piešķirto atbalstu izmanto arī darbībām, kas saistītas ar ZRP atbalstu.

Visā periodā līdz 2017. gada beigām ir apstiprināti VRG projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 7,7 milj. EUR, kas ir 65,4% no 19.4. apakšpasākumam “Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana” plānotā publiskā finansējuma, savukārt izmaksāts publiskais finansējums šajā pasākumā ir 2,1 milj. EUR, kas ir 17,8% no plānotā.

Lielāko piešķirtā atbalsta daļu VRG ir novirzījušas darbības nodrošināšanai. Aktivitātei “VRG darbības nodrošināšana” izmaksāts publiskais finansējums 2,0 milj. EUR apmērā (94,0% no kopējā izmaksātā publiskā finansējuma) un aktivitātei “Aktivizēšana” – 127,1 tūkst. EUR apmērā (6,0% no kopējā izmaksātā publiskā finansējuma). Programmēšanas perioda sākumā, uzsākot VRG darbību, tika veikti lielāki ieguldījumi biroja aprīkojuma un tehnikas iegādei. Savukārt informēšanas pasākumi bieži vien tiek veikti, sadarbojoties ar vietējām pašvaldībām, vietējiem medijiem un izmantojot VRG darbinieku kapacitāti. Visām VRG ir izveidotas un tiek uzturētas mājaslapas, kurās ir pieejama aktuālā informācija par VRG veiktajām darbībām, kā arī aktivizēšanai VRG izmanto sociālo tīklu (facebook, twitter u.c.) piedāvātās iespējas.

M20 “Tehniskā palīdzība”

Pasākuma mērķis ir atbalstīt efektīvu un atbilstošu LAP sagatavošanu, pārvaldību, uzraudzību, novērtēšanu, kā arī informācijas, saziņas, tīklu (Valsts lauku tīkls - VLT) uzturēšanas, sūdzību izskatīšanas, kontroles un revīzijas pasākumus, lai sasniegtu plānotos rezultātus.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 26. punktu Tehniskās palīdzības atbalsta saņēmēji ir Zemkopības ministrija (ZM) un LAD.

2017. gadā pasākuma ietvaros turpinājās kopš perioda sākuma izsludinātās nepārtrauktās pieteikšanās ietvaros ZM un LAD iesniegto un apstiprināto projektu īstenošana. Īstenotie projekti sniedz atbalstu atbildīgajām institūcijām LAP ieviešanai un pasākumu administrēšanai, tāpat tiek nodrošināta VLT aktivitāšu īstenošana un informācijas un publicitātes pasākumi atbalsta saņēmējiem un plašākai sabiedrībai par LAP sniegto ieguldījumu lauku attīstībā un atbalsta saņēmēju labo pieredzi un praksi, kā arī tiek veikti izvērtējumi LAP nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas ietvaros tās īstenošanas uzlabošanas nolūkā, tiek nodrošināta uzraudzības komitejas darbība u.c. ar LAP efektīvu ieviešanu un pārvaldību saistītas darbības.

Līdz 2017. gada beigām pasākumā kopumā tika izmaksāts finansējums 27,2 milj. EUR apmērā jeb 43,0% no plānošanas periodā plānotā finansējuma apjoma, tai skaitā 2017. gadā - 17,8 milj. EUR. **20.1. apakšpasākumā “Atbalsts tehniskajai palīdzībai (izņemot valstu lauku tīklus jeb VLT)”** 2017. gadā iesniegti un apstiprināti 5 projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 5,6 milj. EUR. Līdz atskaites perioda beigām tika izmaksāts finansējums EUR 18,1 milj. EUR apmērā jeb 42,3% no plānošanas periodā plānotā finansējuma apjoma.

20.2. apakšpasākumā “Atbalsts valstu lauku tīklu jeb VLT izveidei un darbībai” 2017. gadā iesniegts un apstiprināts viens projekta iesniegums par kopējo publisko finansējumu 9,6 milj. EUR, bet no perioda sākuma izmaksāti 9,1 milj. EUR jeb 44,3 % no plānotā finansējuma šajā apakšpasākumā. Apakšpasākuma ietvaros atbalsts tiek paredzēts VLT sekretariāta darbības nodrošināšanai un VLT darba plānā paredzēto aktivitāšu īstenošanai visā Latvijas teritorijā, tai skaitā, nodrošinot arī novadu lauku attīstības speciālistu darbību reģionos, kas sniedz iespēju īstenot informēšanas pasākumus pēc iespējas tuvāk interesentu dzīvesvietai.

Platībatkarīgie atbalsta pasākumi lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanai (M10, M11, M12, M13)

04.01.2018. tika apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.171 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (MK noteikumi Nr.171), galvenokārt, lai aktualizētu pasākumu administrēšanu, pamatojoties uz apstiprinātajiem LAP grozījumiem, kā arī, lai veiktu atsevišķus tehniskus precizējumus, kuru nepieciešamība tika konstatēta atbalsta iesniegumu administrēšanas gaitā.

Līdz ar jaunā plānošanas perioda uzsākšanu, 2015. gadā visos platībatkarīgajos atbalsta pasākumos lauku attīstībai – vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai juridiski tika uzņemtas jaunas saistības.

2015. un 2016. un 2017. gadā atbalsta pretendenti varēja pieteikties atbalstam sekojošos atbalsta pasākumos un to apakšpasākumos/ aktivitātēs:

- M10 "Agrovide un klimats":
 - aktivitāte 10.1.1. "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos" (BDUZ);
 - aktivitāte 10.1.2. "Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā" (VSMD);
 - aktivitāte 10.1.3. "Rugāju lauks ziemas periodā" (RLZP);
 - aktivitāte 10.1.4. "Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei" (SVIN).
- M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" (BLA):
 - apakšpasākums 11.1. "Maksājums, lai pārietu uz bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm" (BLA-1);
 - apakšpasākums 11.2. "Maksājums, lai saglabātu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodes" (BLA-2).
- M13 "Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi" (ADSI)
 - apakšpasākums 13.2. "Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi" (ADI);
 - apakšpasākums 13.3. "Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi" (ASI).
- M12 "Natura 2000 un Ūdens pamatdirektīvas maksājumi":
 - apakšpasākums 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" (NIM).

Informācija par LAP platībatkarīgo pasākumu iesniegumu skaitu un apstiprinātajām platībām 2016. un 2017. gadā ir atspoguļota 1.tabulā.

Pasākuma kods	LAP pasākums	Iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha	Iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha
		2016. gadā		2017. gadā*	
M10	10 Agrovide				
	10.1.1. Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos	3 996	32 445	4 099	34 163
	10.1.2. Vides saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā	332	5 630	381	5 881
	10.1.3. Rugāju lauks ziemas periodā	1 679	85 754	1 924	100 523
	10.1.4. Saudzējoša vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei	93	530	120	751
M11	11 Bioloģiskā lauksaimniecība				
	11.1. Pāreja uz bioloģisko lauksaimniecību	1 164	52 692	738	27 249
	11.2. Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība	2 887	190 855	3 345	234 069

M12	12.2.	Kompensācijas maksājums par NATURA2000 mežu teritorijām	2561	38 326	2 726	41 790
M13	13	Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi				
	13.2.	Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi	40 300	1 299 712	54 233	1 495 735
	13.3.	Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi	1 313	50 836	2 001	58 753

1.tabula. LAP platībatkarīgo pasākumu iesniegumi

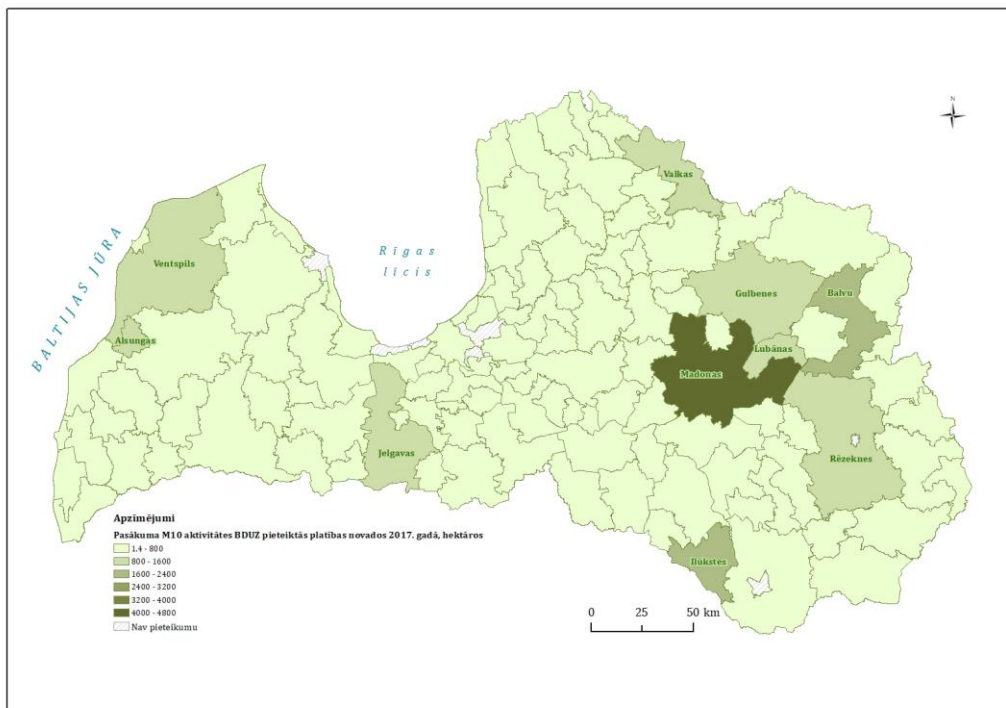
* deklarētās platības un iesniegumu skaits ir provizorisks dati, kas tiks precizēti atbilstoši apstiprinātajām platībām (pēc 01.07.2018.)

Avots: LAD

Pasākuma M10 "Agrovide un klimats" mērķis ir saglabāt bioloģisko daudzveidību, nepieļaut lauku ainavas degradāciju, nodrošināt vides resursu ilgtspējīgu izmantošanu, izmantojot vidi saudzējošas lauksaimniecības metodes, vienlaikus samazinot piesārņojumu virszemes un pazemes ūdeņos un gaisā, kā arī saglabājot augsne augu barības vielas un samazinot erozijas procesus lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.

Aktivitātes 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” mērķteritorija ir tādi ilggadīgie zālāji, kas atzīti par bioloģiski vērtīgu zālāju (BVZ) vai ES nozīmes zālāju biotopu, kuri atrodas gan Natura 2000 teritorijās, gan ārpus tām.

2017. gadā aktivitātes M 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ) īstenošanai savās saimniecībās pieteicās 4 099 pretendenti, deklarējot atbalstam 34 163 ha dažāda veida bioloģiski vērtīgus zālājus. (2.attēls un 1.tabula).

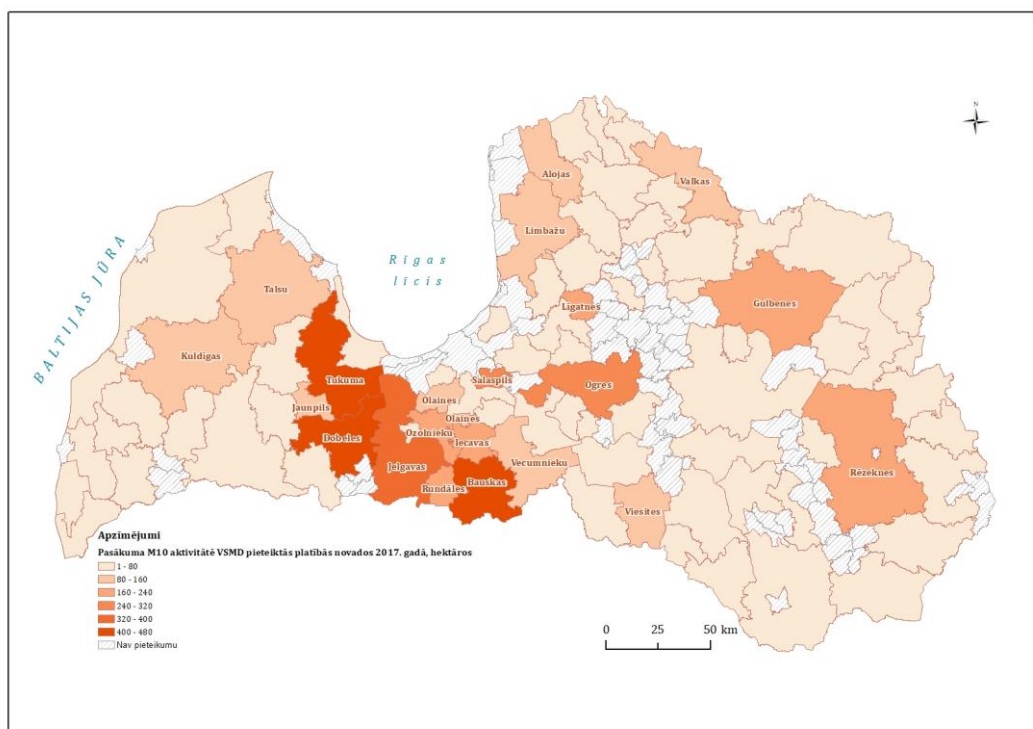

2. attēls. Aktivitātē 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos” (BDUZ) 2017. gadā pieteiktās platības

Avots: LAD

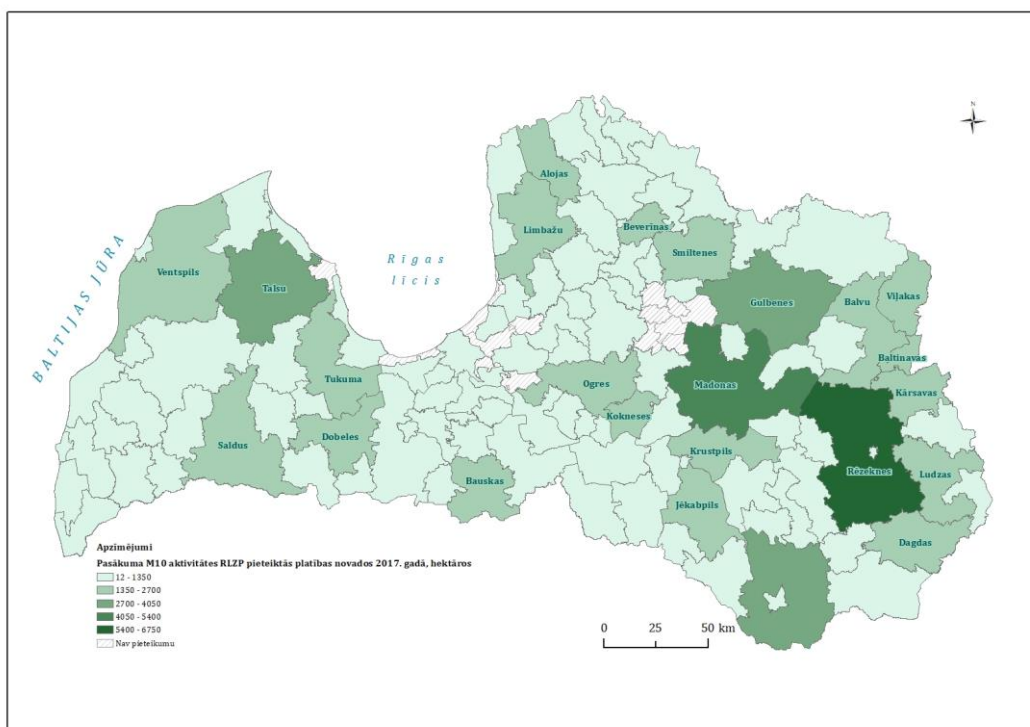
Kopumā 2017. gadā BDUZ atbalstam tika deklarēti par 5,3% vairāk platību nekā 2016. gadā apstiprinātā platība (32 445 ha), jo plānotā ES nozīmes zālāju biotopu kartēšana tika uzsākta ar gada novēlojumu, kamdēļ deklarēto platību pieaugums būtu sagaidāms tikai 2018. un 2019. gadā.

Aktivitātes **10.1.2. „Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā”** (VSMD) atbalstam, kurās tiek audzēti dažādi atbalsttiesīgie kultūraugi - augļu koki, ogulāji un dārzeņi (3.attēls), 2017. gadā pieteicās 381 pretendents, deklarējot atbalstam 5 881 ha dārzu platības. Arī šajā apakšpasākumā platību ziņā ir vērojams neliels saistību platību pieaugums (4,5%), salīdzinot ar iepriekšējo gada apstiprināto platību (5630 ha).

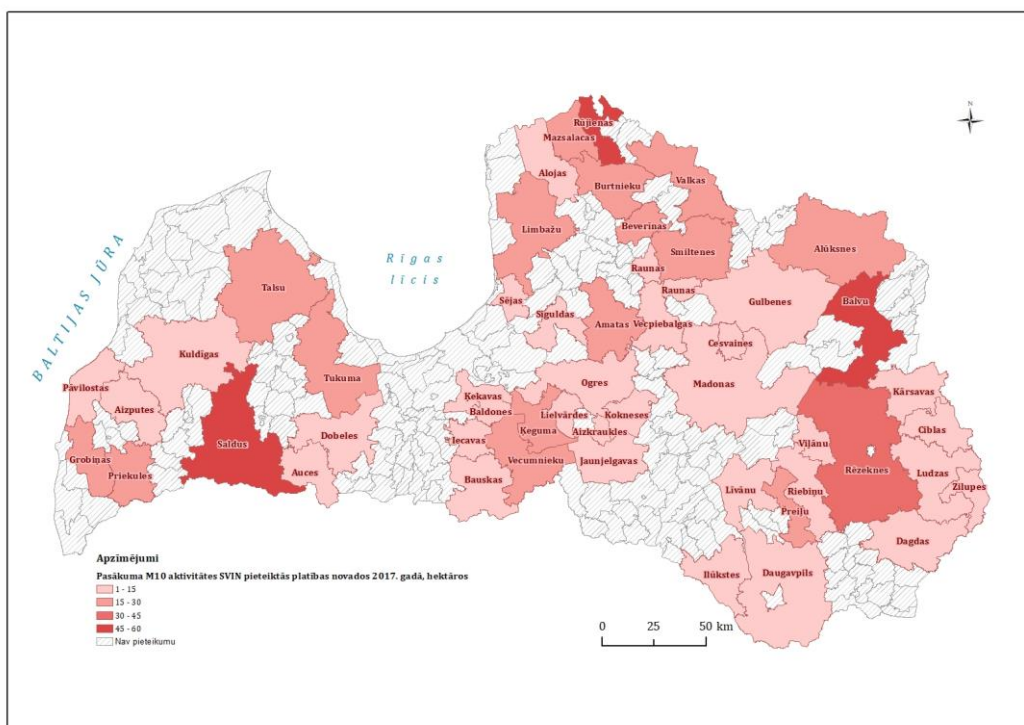
3. attēls. Aktivitātē 10.1.2. „Vidi saudzējošu metožu pielietošana dārzkopībā” (VSMD) 2017. gadā pieteiktās platības
 Avots: LAD

Aktivitātes **10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā”** (RLZP) atbalstam 2017. gadā pieteicās 1 924 pretendenti, piesakot atbalstam 100 523 ha (4.attēls), kas salīdzinot ar 2016. gadu (85 754 ha) ir par 14 769 ha vairāk.

4.attēls. Aktivitātē 10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP) 2017. gadā pieteiktās platības
Avots: LAD

Savukārt **aktivitātē 10.1.4. “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”** (SVIN) 2017. gadā pieteicās 120 pretendenti, deklarējot atbalstam 751 ha (5. attēls), kas ir par 41,7% ha vairāk nekā apstiprinātā platība 2016. gadā, kas skaidrojams ar to, ka daudzās saimniecībās bija stacionārās dravu novietnes, kas atradās tuvu saimniecībai un 2016. gadā, kad bija noteikti vienādi standarti gan pārvietojamajām dravām, gan stacionārajām – pēdējās nevarēja pretendēt uz atbalstu. Pateicoties LAP precizējumiem, vēlāmā pretendentu aktivitāte tika palielināta.

5.attēls. Aktivitātē 10.1.4. “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei” (SVIN) 2017. gadā pieteiktās platības

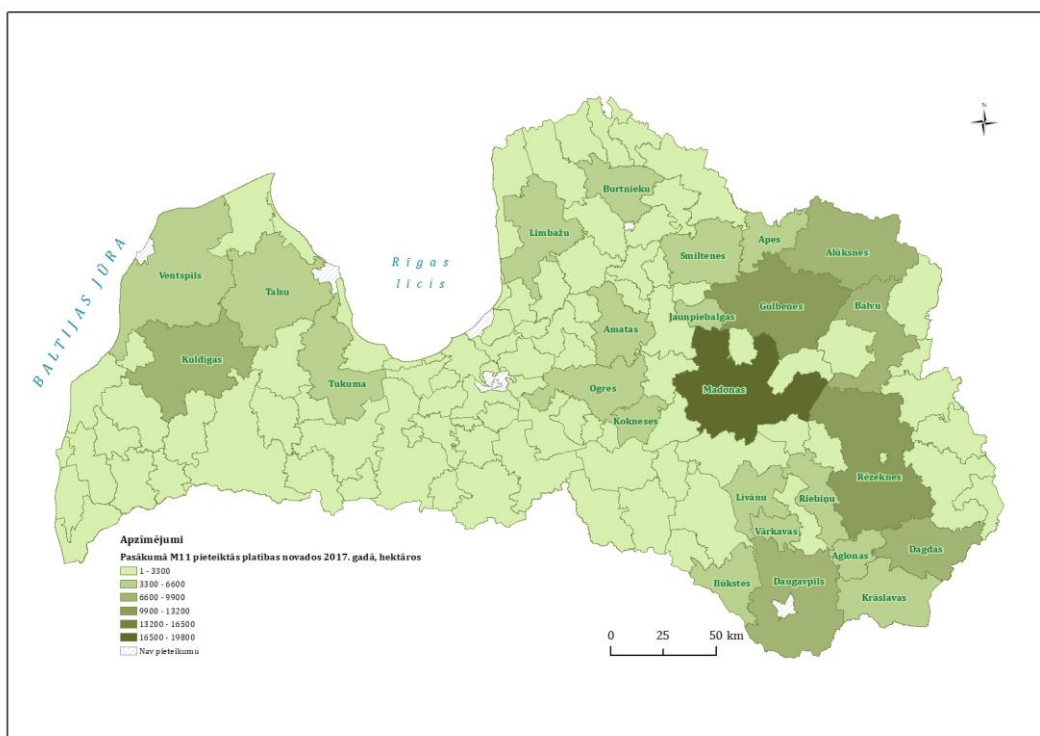
Avots: LAD

Pasākums M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”

2017. gadā Latvijā kopumā, kā atbilstoši bioloģiskās lauksaimniecības praksei un metodēm ir sertificēti 328 609,85 ha, no kuriem LIZ ir 218 497,61 ha, ko apsaimnieko 4 178 dažādu jomu lauksaimniecības produktu ražotāji (Pārtikas un veterinārā dienesta dati), un 83,6% no šīm LIZ 2017. gadā ir pieteikti pasākuma M11 „Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA) atbalstam (6.attēls).

No tiem 2017. gadā **11.1. apakšpasākumā “Maksājums, lai pārietu uz bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodēm”** atbalstam deklarēti 27 249 ha platību, ko apsaimnieko 738 pretendenti, savukārt **11.2. apakšpasākumā “Maksājums, lai saglabātu bioloģiskās lauksaimniecības praksi un metodes”** – 234 069 ha dažādu atbalsttiesīgo kultūraugu platības, ko apsaimnieko 3 345 pretendenti.

Līdz ar to secināms, ka aktivitātē M11.1 ir vērojams deklarēto platību kritums pret 2016. gada apstiprināto platību (52 692 ha), kas pamatā saistīts ar diviem faktoriem, proti, tika ierobežojas pilnīgi jaunu daudzgadu saistību uzņemšanas iespējas, kā arī fakts, ka daļa pretendentu 2016. gadā pabeidza savas saistības šajā aktivitātē un 2017.gadā uzņēmās jaunas saistības aktivitātē M11.2. Šādas pat likumsakarīgas tendences pasākumā M11 tiks vērotas arī turpmākajos plānošanas perioda gados. Tieši iepriekšminēto iemeslu dēļ, aktivitātē M11.2 kārtējā gadā vērojams platību pieaugums par 22,6 % salīdzinot ar 2016. gada apstiprināto platību (190 855 ha).

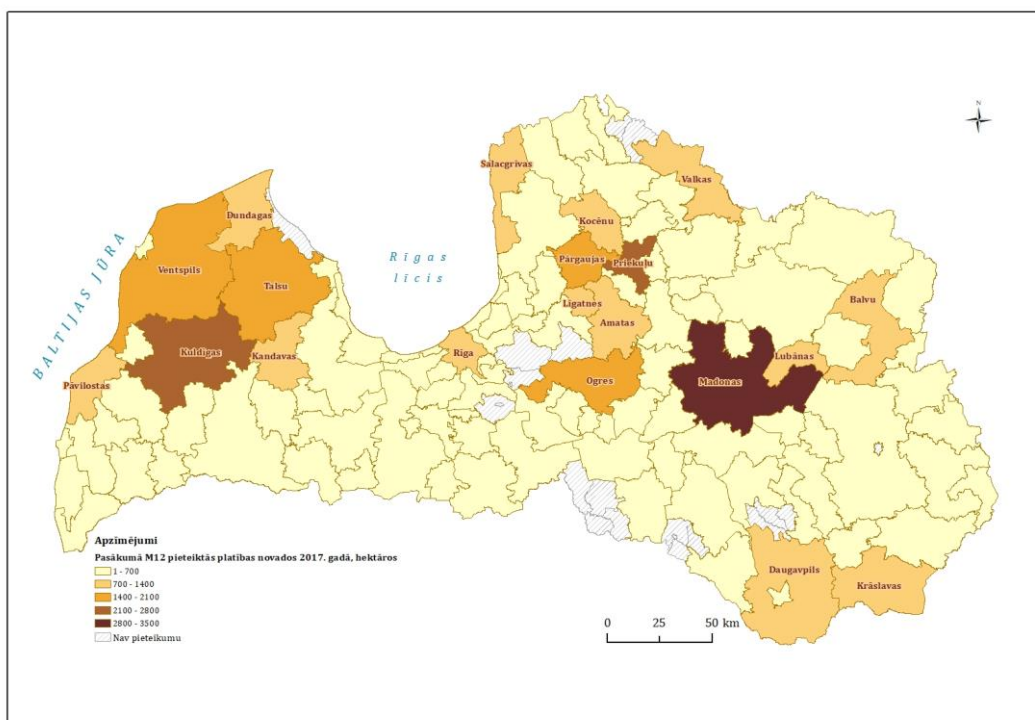

6.attēls. Pasākumā M11 „Bioloģiskā lauksaimniecība” (BLA) 2017. gadā pieteiktās platības
Avots: LAD

Pasākums M12 “Natura 2000 un Ūdens pamatdirektīvas maksājumi” nodrošina, ka mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ tiek kompensēti neiegūtie ieņēmumi teritorijās, kas sekmē direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK prasību īstenošanu, veicina meža īpašnieku un apsaimniekotāju interesi par dabas vērtību saglabāšanu, sekmē labvēlīgus nosacījumus īpaši aizsargājamo biotopu un sugu attīstībai.

12.2. apakšpasākumā “Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām” (NIM) paredzēts maksāt kompensāciju ne tikai par atbalsttiesīgajām platībām Natura 2000 tīklā, bet arī par citām norobežotām dabas aizsardzības teritorijām ar vides radītiem ierobežojumiem ārpus Natura 2000 platībām, saskaņā ar Regulas 1305/2013 30 (6).panta b) apakšpunktu. Līdz ar to šobrīd par potenciāli atbalsttiesīgu platību ir noteikti 67 702 ha, kuros ir dažāda veida mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi.

2017. gadā 12.2. apakšpasākuma "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" ietvaros atbalstam pieteicās 2 726 pretendenti, deklarējot 41 790 ha lielu meža zemes platību (7. attēls), kas ir par 9,0% vairāk, nekā 2016. gadā.

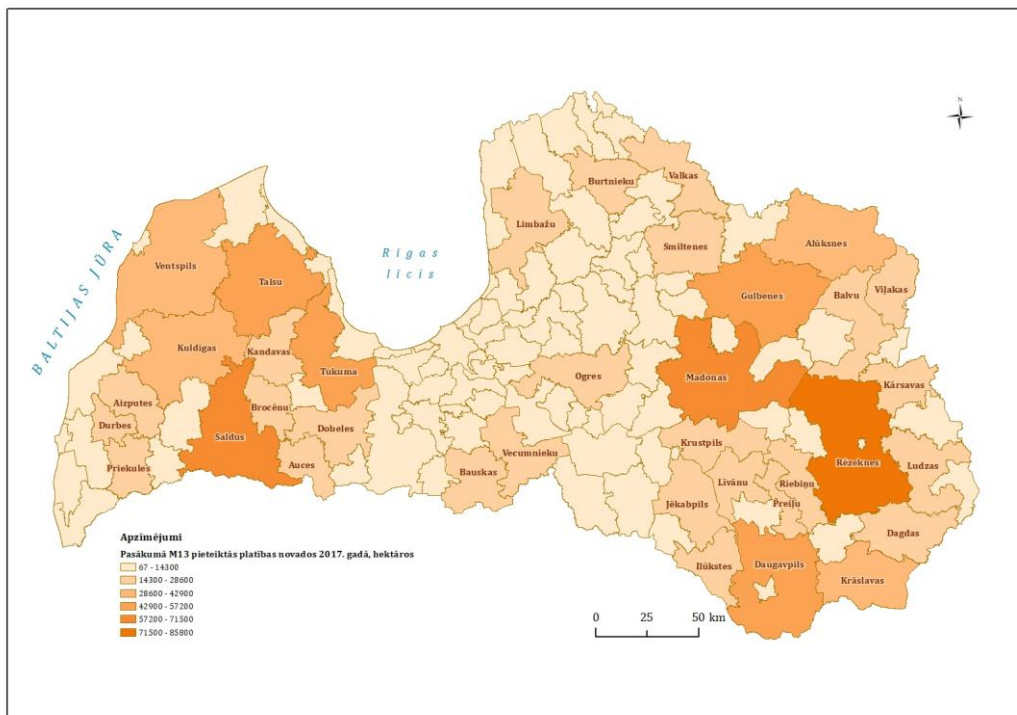

7.attēls. Apakšpasākumā 12.1. „Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām” (NIM) 2017. gadā pieteiktās platības

Avots: LAD

Pasākuma M13 “Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi” (ADSI) kā kopējā mērķteritorija īstenošanai tika identificēti 2,22 milj. ha LIZ (pēc Valsts zemes dienesta datiem), no tās 2017. gadā apstiprinātā platība bija 1 554 488 ha jeb 70% (8.attēls), kas ir par 15,1% vairāk nekā 2016. gadā apstiprinātā platība (1 350 548 ha).

Aktivitātē M13.2. 2017. gadā deklarēti 1 495 735 ha, kas salīdzinoši ar 2016. gada apstiprināto platību (1 299 712 ha) ir par 15,1 % vairāk. Līdzīgas platību pieaugumu tendences (15,6 %) ir vērojamas arī aktivitātē M 13.3, kur 2017. gadā deklarēti 58 753 ha, bet 2016. gadā apstiprināti 50 836 ha.

8.attēls. Pasākumā M13 „Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi” (ADSI) 2017. gadā pieteiktās platības
Avots: LAD

LAP 2014-2020 prioritāšu un mērķa virzienu progress

LAP ieviešana tika uzsākta tikai 2015. gadā, daļai pasākumu 2017. gadā tika izsludinātas tikai pirmās projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas (piemēram, pasākumam M16), turklāt vairākos pasākumos projektu īstenošana paredzēta no diviem līdz pat četriem gadiem, tādējādi atsevišķu iznākuma rādītāju izpilde vēl joprojām ir salīdzinoši zema, bet lielākajai daļai rādītāju izpildes progress ir apmierinošs un pat augsts.

P1 - Veicināt zināšanu pārnesi lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02 un M16.

Pasākumu M01 un M02 īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā, bet pasākuma M16 īstenošana 2017. gadā, tādēļ izpildes progress mērķa rādītājam T1 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14., 15. un 35. panta pasākumu ietvaros veikto izdevumu procentuālā daļa no LAP kopējiem izdevumiem”, uz 2017. gada beigām ir tikai 4,23% no plānotās vērtības jeb 0,12, savukārt mērķa rādītājam T2 “Sadarbības pasākumā atbalstīto sadarbības darbību kopskaits (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 35. pants) (grupas, tīkli/klasteri, pilotprojekti u. c.)” vēl nebija izpildes progressa, jo pasākuma īstenošana tika uzsākta tikai 2017. gadā. Mērķa rādītāja T3 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits” ir 32,0% no plānotās vērtības jeb 4 482 apmācīto dalībnieku.

1A – sekmēt inovācijas, sadarbību un zināšanu bāzes attīstību lauku teritorijās

Pasākumu M01 un M02 īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā, bet pasākuma M16 2017. gadā. Līdz pārskata

perioda beigām ir sekmīgi uzsākta visu šo pasākumu īstenošana. Realizējot publisko iepirkumu procedūras, to rezultātā ir izvēlēti apmācību un konsultāciju pakalpojumu sniedzēji un noslēgti līgumi, kā arī uzsāktas mācības un konsultācijas vairākās lauksaimniecības un mežsaimniecības jomās. Tāpat tika izstrādāti un apstiprināti nacionālie normatīvie akti pasākumam M16 “Sadarbība” un izsludinātas pirmās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, tā sekmīgi uzsākot arī šī pasākuma īstenošanu. Līdz 2017. gada beigām pasākumā M01 tika apstiprināts publiskais finansējums 2,89 milj. EUR apmērā, kas ir 21,5% no kopējā pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, bet realizēti projekti 1,76 milj. EUR apmērā jeb 13,2% no pasākumā pieejamā finansējuma. Savukārt pasākumā M02 ir apstiprināts publiskais finansējums 5,1 milj. EUR apmērā jeb 48,9% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma, bet izmaksātais finansējums ir 140,5 tūkst. EUR jeb 1,3% no pasākumā pieejamā finansējuma, tā sniedzot ieguldījumu zināšanu bāzes attīstībai lauku teritorijās un lauku uzņēmēju zināšanu un praktisko iemaņu paaugstināšanā. Tā kā pasākuma M16 īstenošana tika uzsākta tikai pārskata gadā, izmaksas tajā nav radušās, bet apstiprinātais finansējums tā apakšpasākumos 16.1. un 16.2. kopā veido 905,4 tūkst. EUR jeb 4,6% no pasākumā pieejamā publiskā finansējuma.

1B - Stiprināt saikni starp lauksaimniecību, pārtikas ražošanu un mežsaimniecību un pētniecību un inovāciju, tostarp lai uzlabotu vides apsaimniekošanu un vides stāvokļa rādītājus

Tā kā pasākuma M16 īstenošana tika uzsākta tikai 2017. gadā, tad šim mērķa virzienam nav iznākumu rādītāju izpildes progresā.

1C – rosināt mūžizglītību un apmācību lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs

2017. gadā tika sekmīgi apgūti vairāki apmācību bloki, līdz gada beigām apmācot 4 482 dalībniekus, kas ir 32,0% no plānotā apmācāmo skaita plānošanas periodā - mērķa rādītāja T3 “Regulas (ES) Nr. 1305/2013 14. panta pasākuma ietvaros apmācīto dalībnieku kopskaits” paredzētās vērtības.

P2 - Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M04, M06 un M16.

2A – uzlabot saimniecību ekonomiskos rādītājus un veicināt to restrukturizāciju un modernizāciju, jo īpaši ar mērķi iesaistīt saimniecības tirgū un dažādot lauksaimniecisko darbību

Pasākumā M01 šajā mērķa virzienā apstiprināti projekti par kopējo finansējumu 1,99 milj. EUR jeb 29,8% no pieejamā finansējuma apjoma, bet realizēti projekti par 1,35 milj. EUR, kas ir 20,3% no pieejamā finansējuma. Visi šie projekti ir īstenoti apakšpasākuma 1.1. “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros.

Savukārt pasākums M02 dod ieguldījumu mērķa virziena 2A sasniegšanā ar apstiprinātiem projektiem 2,05 milj. EUR apmērā (65,3% no plānotā finansējuma), bet uz atskaites brīdi tika realizēti projekti tikai par 32,9 tūkst. EUR, kas ir 1,1% no plānotā, jo konsultāciju sniegšana pēc ar publiskā iepirkuma rezultātā noslēgtā līguma ar izvēlēto pakalpojuma sniedzēju tika uzsākta tikai 2016. gada nogalē.

Vēršam uzmanību, ka šī LAP īstenošanas ziņojuma 1.b1) sadaļā “Pārskata tabula” apstiprinātās projektu summas pasākumos M01 un M02 mērķa virzienā 2A un 4.prioritātē (P4) atšķiras no iepriekš minētās informācijas šajā ziņojuma sadaļā (skat. arī informāciju par P4 zemāk). Kopš informācijas paziņošanas Eiropas Komisijai rādītāju tabulās A (apstiprinātais finansējums) 2016. gadā ir mainījusies apstiprinātā projektu summa starp 2A un P4, un, tā kā šobrīd nav iespējams labot jau noziņoto informāciju tabulās A, tad “Pārskata tabulā” norādītā summa īstenotajiem projektiem 2A ir lielāka nekā apstiprināto projektu summa šajā mērķa virzienā, bet savukārt P4 – neproporcionāli mazāka.

Tiek prognozēts, ka finansējuma sadalījuma proporcija šajos pasākumos starp 2A un P4 arī turpmāk atšķirsies no LAP plānotā. Šāda situācija ir izveidojusies, jo pasākumā M01, sākotnēji noslēdzot līgumu par mācību īstenošanu un organizēšanu, tika paredzēta konkrēta proporcija finansējuma apguvei starp 2A un P4, bet

līguma izpildes gaitā tika palielināta gan līguma summa, gan mainīts finansējuma sadalījums pa mācību blokiem un kursiem saskaņā ar mācību dalībnieku pieprasījumu, kas attiecīgi noteica īstenoto mācību kursu ietekmi uz 2A un P4 mērķu īstenošanu.

Līdzīgi pasākumā M02, īstenojot noslēgtos līgumus par pakalpojumu sniegšanu, mainījās plānotā finansējuma apguve starp 2A un P4, ņemot vērā konsultāciju saņēmēju faktiski izvēlētais konsultāciju jomas.

Pasākums M16 vēl nav devis savu ieguldījumu mērķa sasniegšanā – ir apstiprināti projekti tikai par 905,4 tūkst. EUR jeb 4,6% no pieejamā finansējuma, bet neviens no projektiem atskaites periodā vēl nav īstenots.

Lielāko ieguldījumu mērķa virziena rezultātīvo rādītāju izpildē dod atbalsta pasākums M04. No plānošanas perioda sākuma M04 pasākumā kopā apstiprināti projekti par 236,7 milj. EUR, tai skaitā 2017. gadā 73,5 milj. EUR apmērā (ieskaitot arī projektus, kas finansēti no papildu valsts finansējuma).

1. 4.1. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” ietvaros līdz 2017. gada beigām:
 - apstiprināti 5 088 projekta iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 182,8 milj. EUR jeb 52,67% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
 - īstenoti un pilnībā vai daļēji apmaksāti projekti 3 165 saimniecībām par 115,8 milj. EUR, kas ir 33,4% no plānotā publiskā finansējuma apjoma.
2. 4.3. apakšpasākumā “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” ietvaros līdz 2017. gada beigām:
 - apstiprināti projekta iesniegumi par 53,9 milj. EUR jeb 62,9% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
 - īstenoti un pilnībā vai daļēji apmaksāti projekti par EUR 23,9 milj., kas ir 27,9% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma.

Lauku saimniecību konkurētspējas palielināšanā ieguldījumu ir devis arī atbalsta pasākums M06:

6.3. apakšpasākuma “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” ietvaros no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām kopā apstiprināti 2 113 projekta iesniegumi par 31,7 milj. EUR jeb 92,0% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma, un tā kā apakšpasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš ir no diviem līdz četriem gadiem, daļēji īstenoti tika 1 758 projekti (jeb 80% no plānotā skaita) ar kopējo finansējumu 19,68 milj. EUR jeb 57,7% no plānotā finansējuma apakšpasākuma ietvaros;

6.3. apakšpasākuma “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” ietvaros tiek segtas arī pārejošās saistības no iepriekšējā plānošanas perioda (LAP 2007.-2013. atbalsta pasākuma “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai” ietvaros uzņemtās saistības) – kopumā 137 projektiem ar kopējo publisko finansējumu 327,4 tūkst. EUR, no kuriem līdz 2017. gada beigām visi projekti tika īstenoti.

Mērķa rādītāja T4 “LAP atbalstīto saimniecību ieguldījumiem pārstrukturēšanā un modernizācijā procentuālais daudzums no visām lauku saimniecībām” (plānotā vērtība 4,44%) sasniegto vērtību - 3,8% (jeb 85,64% no plānotās rādītāja vērtības) veido apakšpasākuma 4.1. ietvaros projektus īstenojušās 3 165 lauku saimniecības.

Līdz ar to ir secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā ir salīdzinoši augsta, lai gan divos atbalsta pasākumos, kas dod ieguldījumu mērķa virzienā, iznākumu rādītāji vēl ir salīdzinoši zemi, bet viena pasākuma īstenošana ir tikko uzsākta.

2B – atvieglot ienākšanu lauksaimniecības nozarē, it īpaši paaudžu maiņu

Šī mērķa sasniegšanai ieguldījumu sniedz LAP atbalsta pasākuma M06 6.1. apakšpasākums “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”, kurā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām kopā apstiprināts 306 projekta iesniegums par 12,2 milj. EUR jeb 88,1% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma. Tajā skaitā ietverti arī pēdējā kārtā apstiprinātie projekta iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 7,8 milj. EUR. ņemot vērā to, ka apakšpasākuma ietvaros projektu īstenošanas termiņš ir divi vai vairāk gadu, daļēji īstenoti ir 296 projekti ar kopējo finansējumu 9,1 milj. EUR jeb 65,6% no

pasākumā plānotā finansējuma.

6.1. apakšpasākums "Atbalsts jaunaļiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai" dod ieguldījumu mērķa rādītāja T5 "Procentuālais daudzums lauku saimniecību ar LAP atbalstītu darījumdarbības attīstības plānu/ieguldījumiem gados jaunaļiem lauksaimniekiem" mērķa sasniegšanā un uz atskaites perioda beigām tā vērtība bija 0,35 jeb 83,4% no plānotās rādītāja vērtības.

P3 - Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku lahturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M04, M05, M09 un M17.

3A – primāro ražotāju konkurētspējas uzlabošana, tos labāk integrējot lauksaimniecības pārtikas apritē, izmantojot kvalitātes shēmas, piešķirot papildu vērtību lauksaimniecības produktiem, veicinot noietu vietējos tirgos un izmantojot īsas piegādes ķēdes, ražotāju grupas un organizācijas un starpnozaru organizācijas.

Vislielāko ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā dod atbalsta pasākuma M04 apakšpasākums 4.2. "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē", kurā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām (ieskaitot arī projektus, kas tiek finansēti no papildu valsts finansējuma):

- apstiprināti 184 projekta iesniegumi par 22,8 milj. EUR jeb 30,2%, no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma apjoma;
- īstenoti vai daļēji īstenoti 140 projekti par kopējo publisko finansējumu 11,6 milj. EUR jeb 15,3% no apakšpasākumam plānotā publiskā finansējuma.

Otrs atbalsta pasākums, kas dod ieguldījumu mērķa virziena sasniegšanā, ir atbalsta pasākums M09 "Ražotāju grupu un organizāciju izveide":

- atbalsta pasākuma ietvaros līdz 2017. gada beigām apstiprināti 3 projekta iesniegumi par 485,5 tūkst. EUR jeb 18,4% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma, tai skaitā 2017. gadā apstiprināts projekta iesniegums par 82,0 tūkst. EUR. Atbalsta pasākuma ietvaros izmaksāts finansējums par 2 daļēji īstenotiem projektiem ar kopējo publisko finansējumu 102,2 tūkst. EUR.
- atbalsta pasākuma ietvaros tiek segtas arī pārejošās saistības no iepriekšējā plānošanas perioda (LAP 2007.-2013 atbalsta pasākuma "Ražotāju grupas" ietvaros uzņemtas saistības). Līdz 2017. gada beigām pārejošās saistības segtas par 2 projektiem 26,4 tūkst. EUR apmērā.

Mērķa rādītāja T6 "Procentuālais daudzums lauku saimniecību, ko atbalsta saistībā ar dalību kvalitātes shēmās, vietējos tirgos un īsās piegādes ķēdēs, un ražotāju grupās/organizācijās" sasniegtā vērtība ir 0,26% (sasniedzamā vērtība 0,14%), ko veido atbalstītajās ražotāju grupās iesaistītās 220 lauku saimniecības, un tas ir jau ievērojami pārsniegts.

3B – Lauku saimniecību riska novēršanas un pārvaldības atbalsts

Atbalsta pasākuma M05 ietvaros, abos apakšpasākumos no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām tika apstiprināti 77 projekta iesniegumi par 3,4 milj. EUR jeb 68,8% no atbalsta pasākumam pieejamā publiskā finansējuma, bet projektus īstenoja 51 saimniecība ar kopējo publisko finansējumu 2,0 milj. EUR, kas ir 40,3% no plānotā finansējuma.

Savukārt atbalsta pasākuma M17, kas dod ieguldījumu šajā mērķa virzienā, kopējais apstiprinātais publiskais finansējums no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām bija 5,1 milj. EUR 2 302 atbalsta pretendentiem jeb 50,9% no pasākuma M17 plānotā mērķa finansējuma, bet šajā pasākumā kopējais publiskais finansējums 4,9 milj. EUR apmērā jeb 49,3% no pasākumā pieejamā finansējuma jau ir izmaksāts 2 300 pretendentiem.

Mērķa rādītāja T7 "Procentuālais daudzums lauku saimniecību, kas piedalās riska pārvaldības shēmās" sasniegtā vērtība ir 2,82% (sasniedzamā vērtība 4,92%) jeb 57,4% no plānotās vērtības, ko veido saimniecības, kas īstenojušas projektus abu iepriekš minēto mērķa virziena pasākumu ietvaros.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā ir sekmīga,

ņemot vērā arī to, ka abu atbalsta pasākumu īstenošana ir uzsākta tikai 2015. gada beigās.

P4 - Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M08, M10, M11, M12 un M13.

Pasākumā M01 šajā mērķa virzienā apstiprināti projekti par kopējo finansējumu 886,8 tūkst. EUR jeb 13,3% no pieejamā finansējuma apjoma, bet realizēti projekti par 408,9 tūkst. EUR, kas ir 6,1% no pieejamā finansējuma. Visi šie projekti ir īstenoti 1.1. apakšpasākuma "Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi" ietvaros.

Savukārt pasākums M02 dod ieguldījumu 4. prioritātes mērķu sasniegšanā ar apstiprinātiem projektiem 3,1 milj. EUR apmērā (41,8% no plānotā finansējuma), bet uz atskaites brīdi tika realizēti projekti tikai par 107,6 tūkst. EUR, kas 1,5% no plānotā. Šo abu pasākumu īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un tie vēl nav devuši lielu ieguldījumu 4. prioritātes mērķa sasniegšanā. (Skat. skaidrojumu mērķa virzienā 2A).

4A – bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, atjaunošana un palielināšana, ietverot NATURA 2000 teritorijas, teritorijas ar dabas u.c. ierobežojumiem, bioloģiski vērtīgas lauksaimniecības sistēmas, un Eiropas nozīmes ainavu statusa saglabāšana.

Ieguldījums šajā mērķa virzienā, tiek nodrošināts īstenojot atbalsta pasākuma M10 10.1.1 aktivitāti „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”, kas pamatā sekmēs direktīvas 92/43/EEK un 2009/147/EK prasību īstenošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos no lauksaimnieciskās darbības atkarīgos Eiropas Savienības nozīmes daļēji dabīgos zālāju biotopos vai putnu dzīvotnēs (ES nozīmes zālāju biotops), kā arī nepieļaus tipiskās Latvijas lauku ainavas izzušanu, kā arī 10.1.4. aktivitāti “Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei”.

Šī mērķa sasniegšanu veicina arī atbalsta pasākums M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”.

Nodrošinot nevienlīdzīgu klimatisko un dabas apstākļu izraisīto seku novēršanu lauksaimnieciskajā ražošanā, veicinot zemes apsaimniekošanu, savu ieguldījumu tipiskas Latvijas lauku ainavu saglabāšanā un tās bioloģiskajā daudzveidībā dod pasākums M13, īstenojot apakšpasākumu 13.2. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kuros ir ievērojami dabas ierobežojumi” un apakšpasākumu 13.3. “Kompensācijas maksājums par citiem apgabaliem, kurus ietekmē specifiski ierobežojumi”.

Kopumā gandrīz visos atbalsta pasākumos, apakšpasākumos un aktivitātēs, kas dod ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā lauksaimniecības zemēs, arī 2017. gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados, bija vērojama liela aktivitāte, un tika iesniegti pieteikumi par platībām, kas nedaudz pārsniedz LAP ietvaros plānoto. Izņēmums ir aktivitāte 10.1.1. „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”, kurā pieteikumi tika iesniegti par 73,9% no plānotajām platībām. Kopumā līdz 2017. gada beigām atbalsts tika izmaksāts par 283 985 ha lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus, jeb 108,4% no mērķa virzienā plānotajām lauksaimniecības zemju platībām – 262000 ha.

Mērķa rādītājam T9 “Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai un/vai ainavām labvēlīgus pārvaldības līgumus” sasniegtā vērtība ir 15,81% (plānotā vērtība 14,59 %), ko veido iepriekš minētie atbalstītie 283 985 ha šajā mērķa virzienā.

Arī atbalsta pasākuma M12 apakšpasākums 12.2. "Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām" (NIM) veicina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, atjaunošanu un palielināšanu *Natura 2000* teritorijās un mikroliegumos meža zemēs, vienlaikus saglabājot tradicionālo Latvijas lauku ainavu. Līdz 2017. gada beigām šajā atbalsta pasākumā, un līdz ar to arī mērķa virzienā ir atbalstītas meža platības 38 620 ha apmērā, kurās piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus, un kas ir 96,2% no mērķa virzienā atbalstīt plānotās meža platības - 40 000 ha.

Ieguldījumu mērķa virzienā dod arī pasākums 8.3/8.4 “Atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai,

ko nodarījuši ugunsgrēki, dabas katastrofas, katastrofāli notikumi”, kurā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām tika apstiprināti 98 projekti par kopējo publisko finansējumu 3,4 milj. EUR jeb 61,1% no apakšpasākumā plānotā finansējuma.

Savukārt mērķa rādītāja T8 “Procentuālais daudzums meža/citas kokaugiem klātās platības, kurā piemēro bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgus apsaimniekošanas līgumus” sasniegtā vērtība līdz 2017. gada beigām bija 1,11% (sasniežamā vērtība 1,15%), kura tiek sasniegtas ar atbalstītajiem 38 620 ha meža zemes, un ir jau tuvu mērķa rādītāja izpildei – 96,2% no plānotā.

4B – uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanu, ietverot minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu pielietošanu.

4C – uzlabot augsnes apsaimniekošanu un novērst augsnes eroziju.

Šo abu 4B un 4C mērķu sasniegšanu veicina atbalsta pasākuma M10 aktivitātes 10.1.2. „Vides saudzējošu metožu pielietošanai dārkopībā” (2017. gadā tika izmaksāts atbalsts par 5,6 tūkst. ha), kas pamatā veicinās apkārtējās vides saglabāšanu un uzlabošanu, pēc iespējas mazāk un kontrolēti izmantojot augu aizsardzības līdzekļus un minerālmēslojumu, un aktivitāte 10.1.3. „Rugāju lauks ziemas periodā” (2017. gadā tika izmaksāts atbalsts par 85,8 tūkst. ha), kas nodrošina lauksaimniecībā izmantojamās zemēs augsnes virskārtas aizsardzību pret augsnes degradācijas procesiem, saglabājot augsnēs organiskās vielas un samazinot barības vielu noteci.

Ieguldījumu mērķa virzienā dod arī atbalsta pasākums M11, kurā bija vērojama augsta aktivitāte, jo atbalsts 2017. gadā abos apakšpasākumos tika izmaksāts par platībām 243,5 tūkst. ha apjomā jeb 118,8 % no šajā aktivitātē plānotajām platībām.

Līdz ar to līdz 2017. gada beigām katrā no šiem mērķa virzieniem atbalsts tika izmaksāts par 343 065 ha lauksaimniecības zemes, kurā tiek gan uzlabota ūdens resursu apsaimniekošana, ietverot minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu pielietošanu, gan arī tiek veikti pasākumi, lai uzlabotu augsnes apsaimniekošanu un novērstu augsnes eroziju. Sasniegtais rādītājs par 15,1% pārsniedz katrā no mērķa virzienā atbalstīt plānotajām lauksaimniecības zemju platībām – 298 000 ha.

Abu mērķa rādītāju T10 “Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz ūdenssaimniecības uzlabošanu orientētus pārvaldības līgumus” un T12 “Procentuālais daudzums lauksaimniecības zemes, kurā piemēro uz augsnes apsaimniekošanas uzlabošanu un/vai augsnes erozijas novēršanu orientētus pārvaldības līgumus” sasniegtās vērtības bija 19,1% (plānotā vērtība 16,59%), kas tika sasniegts, ar iepriekš minētajiem atbalstītajiem 343 065 ha lauksaimniecības zemes katrā no mērķa virzieniem, un jau pārsniedz plānoto mērķa rādītāja izpildi.

P5 - Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākums M04, M06 un M08.

5B – palielināt enerģijas izmantošanas efektivitāti lauksaimniecībā un pārtikas pārstrādē

Ieguldījumu mērķa virziena rezultātu sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M04, kurā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām šī mērķa sasniegšanai tika apstiprināti 27 projekti ar publisko finansējumu 6,6 milj. EUR apmērā jeb 58,1% no mērķim paredzētā finansējuma. Papildus tam jāmin, ka 96% no šī apstiprinātā finansējuma veidoja 4.1.apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” īstenošanas rezultāti. Savukārt pilnībā vai daļēji īstenoti līdz 2017. gada beigām tika 16 projekti par 4,4 milj. EUR (38,7% no plānotā), un arī no īstenotajiem projektiem 98,6% publiskais finansējums tika izmaksāts 4.1. apakšpasākuma “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” ietvaros.

Mērķa virziena T15 “Ieguldījumu kopsumma energoefektivitātes jomā” izpildes vērtība bija 9 176 892 EUR, bet sasniežamā vērtība 28 346 212 EUR, nodrošinot izpildes progresu uz atskaites perioda beigām 32,4% apmērā.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniežamajiem rādītājiem šajā mērķa virzienā ir apmierinoša,

ņemot vērā to, ka projektu īstenošanas termiņi pārsvarā ir līdz diviem gadiem.

5C - *Sekmēt atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām.*

Atbalsta pasākuma M06 apakšpasākuma 6.4.2. "Biogāzes ražošanas atbalsts" īstenošana līdz 2017. gada beigām netika uzsākta, tādēļ mērķa rādītājam T16 "Ieguldījumu kopsumma atjaunojamās enerģijas ražošanā" nav iznākumu progresa, kā arī iznākuma rādītājiem nav izpildes.

5D – *samazināt siltumnīcu gāzu un amonjaka emisijas no lauksaimniecības.*

Ieguldījumu mērķa sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M04, kurā no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām šī mērķa sasniegšanai tika apstiprināti 130 projekta iesniegumi par 4,0 milj. EUR jeb 24,2% no mērķa virzienam paredzētā finansējuma pasākumā. Savukārt pilnībā vai daļēji īstenots tika 91 projekts par kopējo publisko finansējumu 2,6 milj. EUR jeb 15,5% no mērķa virziena plānotā publiskā finansējuma. Papildus tam jāmin, ka no īstenotajiem projektiem 89 projekti tika īstenoti 4.1. apakšpasākuma "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" ietvaros.

Mērķa rādītāja T17 "Procentuālais daudzums LU, uz kurām attiecas ieguldījumi mājlopu turēšanā (audzēšanā), lai mazinātu SEG un/vai amonjaka emisijas" sasniegtā vērtība ir tikai 0,24% jeb 1 142 LU vienības (sasniegtā vērtība 9,48% jeb 45 000 LU vienības), kas izskaidrojams ar to, ka lauku saimniecībās ir būtiski samazināties cūku un piena liellopu skaits, kā arī daudzas lauku saimniecības bija spiestas pārorientēties uz citu lauksaimniecisko ražošanu Āfrikas cūku mēra (ĀCM) uzliesmojuma, gan arī Krievijas Federācijas lēmuma Nr. 560 par aizliegumu importēt noteiktus lauksaimniecības produktus no Latvijas (importa embargo) rezultātā. Esošajā situācijā, lauksaimnieki pēc iespējas vairāk plānoja veikt ieguldījumus peļņu nesošās investīcijās, lai segtu radušās izmaksas, nevis investīcijās, kas nenes peļņu un veido tikai amortizāciju un uzturēšanas izmaksas, kā piemēram, kūtsmēsļu krātuvju būvniecība.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība šajā mērķa virzienā uz sasniegtajiem rādītājiem vēl joprojām ir salīdzinoši zema, jo gan apstiprināto projekta iesniegumu finansējums, gan īstenoto projektu finansējums ir tikai neliela daļa no mērķa virzienā paredzētā finansējuma. Lai veicinātu šī mērķa virziena rezultātīvo rādītāju sekmīgu izpildi, tiek plānots veikt grozījumus pasākuma M04 nosacījumos, lai veicinātu investīciju ieguldīšanu siltumnīcu gāzu un amonjaka emisijas samazināšanas pasākumos.

5E – *veicināt oglekļa uzglabāšanu un piesaisti lauksaimniecībā un mežsaimniecībā.*

Ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā sniedz atbalsta pasākums M08 "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā". Šī atbalsta pasākuma 8.1.apakšpasākuma "Meža ieaudzēšana un kopšana" un 8.5.apakšpasākuma "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" ietvaros no perioda sākuma līdz 2017. gada beigām tika apstiprināti 5 738 projektu iesniegumi par 17,0 milj. EUR jeb 54,2% no mērķa virzienā paredzētā publiskā finansējuma. Savukārt līdz 2017. gada beigām tika pilnībā vai daļēji īstenoti projekti par kopējo publisko finansējumu 9,9 milj. EUR apmērā jeb 31,7% no mērķa virziena plānotā finansējuma.

Mērķa rādītāja T19 "Procentuālais daudzums lauksaimniecības un meža zemes, kurā piemēro apsaimniekošanas līgumus, kas sekmē oglekļa piesaisti un uzglabāšanu, sasniegtā vērtība ir 0,55% (sasniegtā vērtība 0,70%) jeb 78,6% no plānotās vērtības, ko veido atbalstītie 29 206 ha meža zemes.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniegtajiem rādītājiem šajā mērķa virzienā ir apmierinoša, ir apstiprināti projektu iesniegumi vairāk par pusi no pieejamā finansējuma, tomēr projektu īstenošanas rezultāti vēl joprojām ir salīdzinoši zemi un tādēļ tiek veikti grozījumi pasākuma nosacījumos, lai palielinātu atbalsta pretendenta ieinteresētību pieteikties šī mērķa virziena pasākumiem.

P6 - Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M06, M07 un M19

6A – veicināt dažādošanu, mazu uzņēmumu izveidi un attīstīšanu un darbvietu radīšanu.

Šī mērķa sasniegšanai ieguldījumu sniedz LAP atbalsta pasākuma M06 apakšpasākums 6.4. „Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstībā”, kura īstenošana tika uzsākta 2016. gadā. Apakšpasākuma ietvaros līdz 2017. gada beigām tika apstiprināti 204 projekta iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 8,6 milj. EUR jeb 28,0% no mērķa virzienā pieejamā finansējuma, bet pilnībā vai daļēji īstenoti tika 55 projekti par 1,4 milj. EUR jeb 4,6% no pieejamā finansējuma, jo projektu īstenošanu kavēja grūtības kredītu piesaistē, kā arī lielai daļai apstiprinātajos projektos paredzēti būvniecības darbi, kas paildzina projektu īstenošanas laiku saistībā ar ekonomisko situāciju būvniecības nozarē (būvniecības izmaksu pieaugums, ierobežots pakalpojuma sniedzēju skaits un kvalificēta darba spēka trūkums) un izskaidro zemo iznākuma rādītāju progresu.

Arī mērķa rādītājam T20 “Atbalstīto projektu radītās darbvietas” vēl nav izpildes progresa, jo projekti vēl ir īstenošanā.

6B Sekmēt vietējo attīstību lauku apvidos.

Ieguldījumu šī mērķa sasniegšanā nodrošina atbalsta pasākums M19. Plānošanas periodā atbalstu SVVA stratēģijas īstenošanai ir saņēmušas 35 VRG plānoto 32 VRG vietā un iznākuma rādītājs ir izpildīts par 109%. Savukārt VRG darbības teritoriju aptvertais iedzīvotāju skaits ir 959 684, kas aptver gan LAP definēto lauku teritoriju, kā arī ietver pilsētas ar iedzīvotāju skaitu līdz 15 tūkstošiem.

Šajā pasākuma 19.1. apakšpasākums “Sagatavošanās atbalsts” ir pilnīgi īstenots, bet 19.2 apakšpasākumā “Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar SVVA stratēģiju” līdz 2017. gada beigām kopumā ir atbalstīti 1654 projekti par 33,4 milj. EUR, kas ir 57,9% no pasākuma ietvaros pieejamā publiskā finansējuma, bet līdz 2017. gada beigām apakšpasākuma 19.2 “Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar SVVA stratēģiju” ietvaros tika pilnībā vai daļēji īstenoti 714 projekti, un apakšpasākumā kopumā izmaksāts publiskais finansējums ir 10,4 milj. EUR jeb 18,0% no apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

19.3. apakšpasākuma “Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība” īstenošana tika uzsākta tikai 2017. gadā ar apstiprināto publisko finansējumu 697,0 tūkst. EUR apmērā 12 projektiem jeb 7,6% no plānotā finansējuma, bet īstenoto projektu šajā apakšpasākumā uz atskaites perioda beigām vēl nebija.

Savukārt 19.4. apakšpasākumā “Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, teritorijas aktivizēšana” uzņemtas saistības līdz 2017. gada beigām bija 7,7 milj. EUR jeb 65,4% no plānotā finansējuma, bet pilnīgi vai daļēji ir īstenoti projekti par 2,1 milj. EUR, kas ir 17,8% no apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

Arī atbalsta pasākums M07 dod ieguldījumu šī mērķa virziena rezultātu sasniegšanā. No perioda sākuma līdz 2017. gada beigām apstiprināti 137 projekta iesniegumi par 46,3 milj. EUR jeb 36,5% no pasākumam pieejamā publiskā finansējuma. Tā kā atbalsta pasākuma īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un lielākajai daļai projektu īstenošanas laiks ir divi gadi, tad pilnībā vai daļēji īstenoti ir 44 projekti par 9,2 milj. EUR, kas ir tikai 7,2% no pasākumam pieejamā publiskā finansējuma.

Mērķa rādītāja T21 “Procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, uz kuriem attiecas vietējās attīstības stratēģijas” (plānotā mērķa vērtība 64,51%) sasniegtā vērtība bija 94,3%.

Mērķa rādītāja T22 “Procentuālais daudzums lauku iedzīvotāju, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem/ infrastruktūras” sasniegtā vērtība uz atskaites perioda beigām bija 0,43% (sasniedzamā vērtība 1,98%), kas ir 21,6% no plānotās rādītāja vērtības.

Savukārt mērķa rādītājam T23 “Atbalstīto projektu radītās darbvietas (LEADER)” vēl nav mērķa izpildes rādītāja progresa, jo projekti vēl ir īstenošanā (sasniedzamā vērtība 200), tomēr uzņēmumu plānotais jaunradīto darba vietu skaits apstiprinātajos projektos liecina, ka šī mērķa rādītāja sasniegšana būs sekmīga.

Izvērtējot sasniegto, secināms, ka virzība uz sasniedzamajiem rezultātiem šajā mērķa virzienā vēl joprojām ir salīdzinoši zema, kas izskaidrojams ar to, ka abiem pasākumiem, kas dod ieguldījumu mērķa virzienā, īstenošana tika uzsākta tikai 2016. gadā un īstenošanas termiņi lielākajai daļai projektu, it īpaši LEADER

pieejas pasākumu gadījumā, ir vairāki gadi, turklāt īstenošanu būvniecības projektiem īpaši kavē pakalpojumu sniedzēju trūkums un citi objektīvi apstākļi. 2017. gadā bija vērojama lielāka aktivitāte atbalsta pretendentu vidū, piesakoties atbalstam pasākumā M07.

**d) Galvenā informācija par panākumiem virzībā uz darbības rezultātu
satvarā noteiktajiem starpposma mērķiem, balstoties uz F tabulu (no
2017. gada)**

**P2 - Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos
un sekmēt inovātikas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu**

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M04, M06 un M16.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam "Publiskā sektora izdevumi kopā" uz 2017. gada beigām nodrošināta izpilde par 166,94 milj. EUR jeb 32,7% no 2023. gada galamērķa vērtības (LAP prognozētā 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtība 142,84 milj. EUR (neieskaitot papildu valsts finansējumu – saskaņā ar korekcijām LAP 5.1. redakcijā, kas tika apstiprināta 2018. gadā) ir izpildīta par 117,0%);
2. atbalstīto saimniecību skaits uz 2017. gada beigām sasniedza 2 388 jeb 59,0% no 2023. gadam prognozētās galamērķa vērtības (gandrīz divas reizes pārsniedzot (196,5%) 2018. gadam prognozēto starpposma mērķa vērtību - LAP prognozētais skaits 1 215).

**P3 - Veicināt pārtikas piegādes ķēdes organizāciju, tostarp lauksaimniecības produktu
pārstrādi un tirdzniecību, dzīvnieku labturību un riska pārvaldību lauksaimniecībā**

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M05, M04, M09 un M17.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam "Publiskā sektora izdevumi kopā" uz 2017. gada beigām nodrošināta izpilde par 18,25 milj. EUR jeb 19,5% no 2023. gada galamērķa vērtības (63,6% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms 28,7 milj. EUR (neieskaitot papildu valsts finansējumu - saskaņā ar korekcijām LAP 5.1. redakcijā, kas tika apstiprināta 2018. gadā));
2. atbalstīto pasākumu skaits, kas veicina lauksaimniecības produktu pārstrādi uz 2017. gada beigām sasniedza 114 jeb 26,8% no 2023. gadam prognozētās galamērķa vērtības (89,4% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais skaits 128).

**P4 - Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un
mežsaimniecību**

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M01, M02, M08, M10, M11, M12 un M13.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam "Publiskā sektora izdevumi kopā" uz 2017. gada beigām nodrošināta izpilde par 260,15 milj. EUR jeb 45,3% no 2023. gada galamērķa vērtības (90,5% no LAP prognozētās 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības 287,32 milj. EUR);
2. atbalstītā lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes platība, kurā tiek īstenoti vidi saudzējoši un bioloģiskās daudzveidību saglabājoši pasākumi, uz 2017. gada beigām sasniedza 1 388 874 ha jeb 103,8% no 2023. gadam prognozētās galamērķa vērtības (prognozētā 2018. gada starpposma mērķa vērtība tika pārsniegta par 29,8 % - LAP prognozēts atbalstīt 1 070 000 ha.)

P5 - Veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozarē

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M04, M06 un M08.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam "Publiskā sektora izdevumi kopā" uz 2017. gada beigām nodrošināta izpilde par EUR 16,85 milj. jeb 22,4% no 2023. gada galamērķa vērtības (2018. gadam prognozētā starpposma mērķa rādītāja vērtība 15,0 milj. EUR ir nedaudz pārsniegta par 12,2%);
2. līdz 2017. gada beigām tika pilnīgi vai daļēji īstenoti 16 projekti ar ieguldījumiem energotaupības un energoefektivitātes jomā, kas veido 16,0% no 2023. gada galamērķa vērtības (80% no 2018. gadam prognozētās starpposma mērķa vērtības - LAP prognozētais skaits 20 projekti);
3. līdz 2017. gada beigām pilnīgi vai daļēji īstenoti 3 635 projekti ar ieguldījumiem meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai īstenoti, kas veido 41,1% no 2023. gada galamērķa vērtības (2018. gadam prognozētā LAP starpposma mērķa vērtība 3 098 projekti ir nedaudz pārsniegta – 117,4%);
4. līdz 2017. gada beigām atbalsta saņēmēji saņēmuši atbalstu par 1 035 ha apmežotās zemes, kas veicina oglekļa piesaisti un uzglabāšanu jeb 17,3% no 2023. gada galamērķa vērtības (43,1% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms 2 400 ha).

P6 - Veicināt sociālo iekļautību, nabadzības mazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos

Šajā prioritātē ieguldījumu sniedz atbalsta pasākumi M06, M07 un M19.

Prioritātes ietvaros darbības rezultātu satvaram noteikti sekojoši rezultatīvie rādītāji un nodrošināta virzība uz prognozētajiem starpposma mērķiem (2018. gads) un galamērķiem (2023. gads):

1. rezultatīvam rādītājam "Publiskā sektora izdevumi kopā" uz 2017. gada beigām nodrošināta izpilde par 23,4 milj. EUR jeb 9,9% no 2023. gada galamērķa vērtības (49,6% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības - LAP prognozētais apjoms EUR 47,3 milj.);
2. līdz 2017. gada beigām atbalsta pasākuma M07 ietvaros tika īstenoti 44 projekti, kuru rezultātā tika uzlabota infrastruktūra - ceļu garums lauku teritorijās 211,95 km jeb 25,2% no 2023. gada galamērķa vērtības (2018. gadam prognozētā LAP starpposma mērķa vērtība 168 km ir pārsniegta par 26,2%);
3. rezultatīvais rādītājs "VRG darbības aptvertu iedzīvotāju skaits" tika pārsniegts par 46,2% no 2018. gada starpposma mērķa rādītāja vērtības, kā arī 2023. gada galamērķa vērtības.

e) Cita būtiska informācija, kas ietekmējusi LAP ieviešanu

Lielākie sarežģījumi lauksaimniecībā 2017. gadā skāra augkopības nozari vasaras nogales lielo lietavu rezultātā izraisīto plūdu rezultātā. No 2017. gada 29. augusta līdz 30. novembrim Latvijā tika izsludināta ārkārtējā situācija spēcīgo lietavu un to radīto plūdu skartajās Vidzemes, Sēlijas un Latgales administratīvās teritorijas 29 novados. Plūdos stipri cieta šajās teritorijās darbojošās lauku saimniecības. LAD un LLKC speciālisti apsekoja lauksaimnieku pieteiktās plūdos cietušās lauksaimnieciskās platības. Pēc apsekošanas par plūdos pilnībā bojā gājušiem tika atzīti 73,5 tūkst. Ha lauksaimniecības sējumu un stādījumu, 13 tūkst. Tonnas siena, 16 bišu saimes un stādījumi 850 m² segto platību. Ņemot vērā valsts budžeta fiskālās iespējas, 2017. gada 25. oktobrī tika pieņemts Ministru kabineta rīkojums Nr.617 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem", kurš paredzēja lauksaimniekiem radušos zaudējumus segt daļēji 14,87 milj. EUR apmērā, kopējo zaudējumu apmēru aprēķinot, ņemot vērā noteiktas vidējās

izmaksas (sēklas, minerālmēslu, augu aizsardzības līdzekļu un tehniskās operācijas izmaksas) uz hektāru katrai attiecīgajai lauksaimniecības kultūrai.

Tādēļ graudaugu nozarē 2017. gadā laikapstākļi graudu ražošanas sezonā uzskatāmi par nelabvēlīgiem, jo ilgstošo pērnā rudens lietavu un plūdu dēļ bija apgrūtināta vasarāju graudaugu ražas novākšana. Ja valstī kopumā novāca 82% vasarāju graudaugu sējumu, tad Latgales reģionā tikai 65%. Lietavu dēļ apgrūtināta bija arī ziemāju sēja, kuru rezultātā ne visur bija iespēja veikt sējas darbus, vai jau apstrādātie lauki applūda, radot kaitējumu sējumiem. Tomēr, neskatoties uz nelabvēlīgiem laika apstākļiem lielākā daļā Latvijas, 2017. gadā pēc CSP provizoriskiem datiem, sasniegta Latvijas vēsturē otra augstākā vidējā graudaugu ražība – 38,3 cnt/ha. Jāatzīmē, ka 45% no visas ziemas kviešu kopražas novākti Zemgalē, kur to vidējā ražība sasniedza 58,8 cnt/ha.

Attiecībā uz graudaugu iepirkumu cenām, 2017. gadā, salīdzinot ar 2016. gadu, ir pieaugusi pārtikas un lopbarības kviešu vidējā iepirkuma cena, attiecīgi par 9% un 14%. Tāpat pieaugums vērojams pārtikas un lopbarības rudziem – 5% un 8%. CSP dati liecina, ka iepirktie graudi bija augstākas kvalitātes nekā iepriekšējā gadā, kas veicināja vidējās iepirkuma cenas pieaugumu.

Būtiski, ka no 2017. gada jūlija līdz decembrim, salīdzinot ar piecu gadu vidējo rādītāju, visu graudaugu eksports ES samazinājies par 23%, bet LV graudaugu eksports ir audzis par 84%. Savukārt kviešu eksports ES samazinājās par 19%, bet LV pieaudzis par 108%. Jāatzīmē, ka LV graudaugu eksporta pieaugumu veicina graudaugu sējumu platību palielināšana, kas 2017. gadā pēc CSP prognozēm, salīdzinot ar piecu gadu vidējo rādītāju, ir pieaugušas par 10%. Jāpiebilst, ka pērn ar graudaugiem apsēti 703,5 tūkst. ha., kas ir par 1,7% mazāk nekā 2016. gadā. Savukārt rapša sējumu platības 2017. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieauga par 16,3 tūkst. hektāru jeb 16,1 %.

Piena nozarē 2017. gads raksturojams ar pieaugošu piena iepirkuma cenas tendenci, sasniedzot 325,9 EUR/t decembra mēnesī, kas nozīmē pieaugumu par 7% gada laikā. Sasniegtie iepirkuma cenas līmeņi bija vieni no augstākajiem Latvijā pēc iestāšanās ES. Iemesls piena iepirkuma cenas kāpumam bija piena ražošanas (iepirkuma) samazinājums ne tikai Latvijā un ES, bet arī globālā mērogā.

Taču, sākot no otrā pusgada, piena iepirkuma apjomi atkal pieauga (pirmajā pusgadā iepirkts par 0,5% mazāk nekā attiecīgi pirms gada, bet otrajā pusgadā par 0,7% vairāk nekā pirms gada), radot pārprodukciju un ietekmējot piena iepirkuma cenas pazemināšanos, sākot ar 2017. gada decembri (-0,4% pret novembri), turklāt cenu tālāka lejupslīde turpinās arī 2018. gada pirmajā ceturksnī.

Piena produktu eksports no Latvijas pēc Krievija importa embargo noteikšanas norit ar mainīgām sekmēm. Sākot no 2016. gada pirmā pusgada, vērojams visai straujš eksporta pieaugums vērtības izteiksmē, tomēr pilnībā atgūt līmeni, kāds bija sasniegts līdz embargo, joprojām nav izdevies. 2017. gada pirmajā pusgadā piena produktu (piena produkti un saldējums, neskaitot svaigpienu) eksporta vērtība sasniedza 69 milj. EUR, kas bija par 11 milj. EUR jeb 14% mazāk nekā 2014. gada pirmajā pusgadā. Salīdzinājumā ar 2014. gadu, Latvijas piena produktu eksportā ir parādījušies 12 jauni galamērķi, taču vienlaikus uz 17 agrākiem galamērķiem eksports ir pārtraukts.

7. NOVĒRTĒŠANAS PLĀNA ĪSTENOŠANAS GAITA

a) Apraksts par visām izmaiņām, kas pārskata gadā izdarītas novērtēšanas plānā, šo izmaiņu pamatojums

Pārskata gadā nav bijusi nepieciešamība veikt izmaiņas novērtēšanas plānā.

b) Gada gaitā veikto novērtēšanas darbību apraksts (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 3.sadaļu)

Novērtēšanas sistēma sastāv no sekojošām sadaļām, un pastāvīgi tiek veikti darbi to ieviešanai:
Datu uzkrāšana un apstrāde. Tiek risināti novērtēšanas procesa metodoloģiskie jautājumi,

pilnveidojot intervences loģiku pasākumu griezumā un datu uzkrāšanu. Lai kopīgi izprastu un nodrošinātu, ka rādītāju aprēķināšanai nepieciešamie dati ir atbilstoši un kvalitatīvi, tika organizētas tikšanās starp novērtētājiem un LAD, Centrālās Statistikas Pārvaldes (CSP), LLKC, VLT, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Daugavpils universitātes, Valsts augu aizsardzības dienesta (turpmāk - VAAD) pārstāvjiem.

Tematisko novērtējumu, kas izriet no aktuālām lauku attīstības vajadzībām, izstrāde. Pārskata gadā tika veikti novērtējumi par vides un konkurētspējas tematiem.

Vides novērtējuma par skrejvaboļu un īsspārņu sabiedrībām konvenciāli un bioloģiski apsaimniekotās agrocenozēs galvenais uzdevums bija iegūt statistiski ticamus pierādījumus lauku apsaimniekošanas veida ietekmei uz skrejvaboļu un īsspārņu sugu sastāvu, veicot augsnes lamatu eksponēšanu piecos konvenciāli un piecos bioloģiski apsaimniekotos laukos.

Vides novērtējumā par augsnes kvalitātes rādītājiem dažādos LAP pasākumos atbalstītajās teritorijās tika analizētas augšņu agroķīmisko īpašību rādītāju izmaiņas laika periodā no 2009. līdz 2016. gadam (I periods – 123 936 ha, II periods - 86 440 ha) un augšņu agroķīmisko īpašību rādītāji četrās atbalsta pasākumu maksājumu saņēmēju grupās laika periodā no 2014. līdz 2016. gadam.

Savukārt konkurētspējas novērtējumā par mazo un vidējo saimniecību (MVS) attīstības iespējām un ieteicamajiem risinājumiem līdzšinējā LAP pasākumu ietekme uz MVS tika noskaidrota gan analizējot saimniecību ekonomiskos rādītājus, gan ar aptauju palīdzību (salīdzinot atbalstu saņēmēšo saimniecību rādītājus ar tiem, kas attiecīgo atbalstu nav saņēmuši).

Vispusīga LAP pasākumu novērtēšana. 2017. gada Īstenošanas Ziņojuma (GĪZ) 7. sadaļas „Informācijas novērtēšana un novērtējums par tuvināšanos programmas mērķiem” sagatavošana saskaņā ar EK vadlīnijām. Galvenie datu avoti LAP ieviešanas novērtēšanai bija LAD dati par pasākumu apguvi, CSP dati, VLT, Lauku saimniecību datu uzskaites tīkla (SUDAT) un LLKC dati par lauku saimniecībām, kā arī īpaši novērtējuma vajadzībām veiktā lauku uzņēmumu/saimniecību aptauja (867 derīgi respondenti). Papildu informācijas avots bija fokusa grupa ar LAD pārstāvjiem. Novērtējumā izmantotas gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās vērtēšanas metodes, tās savstarpēji kombinējot. Atbalsta saņēmēju rezultāti salīdzināti ar to saimniecību datiem, kas nav saņēmušas attiecīgu atbalstu, tādējādi novērtējot tiro intervences ietekmi. GĪZ 7. sadaļā tika iekļauti novērtēšanas secinājumi par katru LAP prioritāti un mērķa virzienu, kā arī LAP izvirzīto mērķu sasniegšanas pakāpi.

c) Apraksts par darbībām, kas veiktas attiecībā uz novērtēšanai nepieciešamo datu nodrošināšanu un pārvaldību, konstatētās problēmas, to risinājums (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 4.sadaļu)

Novērtēšanas vajadzībām tiek uzturēta nepieciešamo rādītāju sistēma, pastāvīgi atjaunojot un uzkrājot aktualizētus datus no dažādu institūciju datubāzēm. Pamatā novērtēšanai tiek izmantoti atbalsta pieteikumu dati no LAD, uzņēmējdarbības rādītāji no VID, statistikas dati no SUDAT, CSP, *Farm Accountancy Data network* (FADN), EUROSTAT u.c. Papildu, datu iegūšanai tika sagatavotas anketas un veiktas aptaujas atbalsta saņēmējiem un atbalsta nesaņēmējiem.

Nemot vērā, ka, sagatavojot GĪZ par 2017. gadu, ES dalībvalstīm radās ievērojami daudz jautājumu un neskaidrību par to, kā sagatavot novērtēšanas sadaļu, 2017. gada 19. un 20. septembrī, sadarbībā starp ZM un Eiropas Lauku attīstības novērtēšanas palīdzības dienestu, tika organizēta labas prakses darba grupa par to, kā atskaitīties par novērtēšanu GĪZ. Tā kā liela daļa jautājumu EK bija tieši no Latvijas, Palīdzības dienests nolēma organizēt labas prakses darba grupas sanāksmi Rīgā. Darba grupā kopumā piedalījās 70 pārstāvji gandrīz no visām ES dalībvalstīm. Dalībnieki bija gan Vadošās iestādes, maksājumu aģentūru pārstāvji, gan novērtētāji. Būtiski, ka darba grupas laikā bija iespējams apzināt dalībvalstu labās prakses piemērus, veicot LAP novērtēšanu, kā arī faktorus, kurus nepieciešams uzlabot (piemēram, datu ieguve), iegūt vienotu skaidrojumu no EK puses par GĪZ 2017. novērtēšanas sagatavošanu.

d) Pabeigto novērtējumu saraksts, īss raksturojums un atsauce uz šo novērtējumu publicēšanas vietu tiešsaistē

Izdevējs	Autors	Nosaukums	Kopsavilkums	URL
AREI	AREI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa	Informācija par LAP 2014 – 2020 novērtēšanu paplašinātajam lkgadējam īstenošanas ziņojumam 2017	Sagatavotas atbildes uz novērtēšanas jautājumiem, atbilstoši Vadlīnijām „LAP rezultātu novērtēšana: kā sagatavoties ziņošanai par novērtēšanu 2017. gadā” un 11. pielikumam	http://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/AIR2017_gala_20062017_LAND_www.pdf
AREI	AREI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa, M. Balalajkins	Skrejvaboļu un īsspārņu sabiedrības konvenciāli un bioloģiski apsaimniekotās agroecozē	Pētījums tika veikts LAP novērtēšanas ietvaros kā gadījumu izpēte (case study). Pētījuma mērķis saistīts ar LAP pasākuma Bioloģiskā lauksaimniecība (M11) ieguldījuma novērtēšanu mērķa virzienā 4A.	http://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/Skrejvabolu_monitorings_LAP_pasakumi.pdf
AREI	AREI Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa	Augsnes kvalitātes rādītāju novērtējums dažādos LAP 2014 – 2020 pasākumos atbalstītajās teritorijās	LAP pasākumu rezultātu rādītāju iegūšana augšnes rādītājiem.	http://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/LAP_pasakumu_ietekme_uz_augsnes_raditajiem_2017.pdf
AREI	Dr.oec. A.Vēveris, Dr.geog. A.Pužulis, Dr.geog. P.Lakovskis, Mg.ing. E.Benga., MBA J.Hazners, Mg. Z.Miķelsone, Dr.oec. L.Meļe	Mazo un vidējo saimniecību attīstības iespējas un ieteicamie risinājumi LAP kontekstā	Novērtējums veikts ar mērķi iegūt ekonomisko novērtējumu par mazo un vidējo lauku saimniecību darbību un attīstības iespējām Latvijā, ietverot tiešmaksājumus un LAP, kā arī veikt LAP pasākumu nosacījumu analīzi un sniegt priekšlikumus šo saimniecību attīstības veicināšanai.	http://www.arei.lv/sites/arei/files/files/lapas/Mazo%20un%20videjo%20saimniecibu_attistiba_2017.dec_.pdf

e) Pabeigto novērtējumu kopsavilkums, galveno uzmanību pievēršot novērtējumu secinājumiem un konstatējumiem Informācija sniedzama sadalījumā pa novērtējumus tēmām, piemēram, vide, vietējā attīstība, konkurētspēja u.tml.

Pārskata gadā veikto novērtējumu galvenie konstatējumi pa novērtējumu tēmām:

Vides kontekstā tika veikti divi novērtējumi.

- Novērtējums “Skrejvaboļu un īsspārņu sabiedrības konvenciāli un bioloģiski apsaimniekotās agroecozēs”. Realizējot vairākus pētījuma posmus, kas norisinājās 2014. – 2015. gadā un 2017. gadā, tika iegūta plaša datu kopa. Tā atspoguļo skrejvaboļu faunu vairāku saimniecību laukos. Iegūtie dati norāda uz skrejvaboļu sabiedrību atšķirībām dažādās lauku apsaimniekošanas sistēmās, kas tiek apstiprinātas ar statistiskām datu apstrādes metodēm - Šēnona-Vīnera sugu daudzveidības indeksu. LAP pasākumā M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība” un konvenciālās lauku apsaimniekošanas sistēmās šis indekss uzrāda lielāku sugu daudzveidību pasākuma M11 “Bioloģiskā lauksaimniecība” apsaimniekotos laukos.

Vērtējot skrejvaboļu kvalitatīvo sastāvu (sugu daudzveidību), LAP pasākumā M11 “Bioloģiskā

lauksaimniecība” atbalstītajās platībās konstatēto sugu skaits ir statistiski būtiski augstāks nekā konvenciālajās, tomēr nepieciešams turpināt pētījumu, iegūstot lielāku datu kopu, kuras analīzē var apstiprināt līdz šim iegūtās tendences.

- Novērtējums “Augsnes kvalitātes rādītāju novērtējums dažādos LAP 2014-2020 pasākumos atbalstītajās teritorijās”. Saskaņā ar pētījuma par augšņu datiem rezultātiem vērojama tendence, ka laika posmā no 2009. līdz 2016. gadam augšņu agroķīmiskie rādītāji (organiskās vielas saturs, reakcija, fosfora un kālija nodrošinājums, kā arī augšņu agroķīmiskās iekultivēšanas pakāpe) pasliktinās: LIZ īpatsvars ar organiskās vielas saturu no 2,1% līdz 3%, kas ir optimāls lielākajai daļai minerālaugšņu, ir samazinājies par gandrīz 5%, augšņu ar neitrālu reakciju – arī par 5 %, savukārt LIZ īpatsvars ar zemu un ļoti zemu fosfora nodrošinājumu un zemu iekultivēšanas pakāpi palielinājies par 13%. Pētījumā konstatēts, ka atbalsta pasākumu (aktivitāšu) maksājumu saņēmēju grupā M10.1.2., „Vides saudzējošu metožu pielietošana dārkopībā”, 10.1.3., „Rugāju lauku ziemas periodā” un M11 „Bioloģiskā lauksaimniecība” augsnes organiskās vielas satura rādītāji ir labāki nekā nesaņēmēju grupā.

Pārējiem agroķīmiskajiem rādītājiem nav konstatēts uzlabojums salīdzinājumā ar atbalsta nesaņēmējiem. Ņemot vērā, ka organiskās vielas nodrošinājums ir viens no būtiskākajiem augsnes auglības rādītājiem, ir secināts, ka iepriekšminētie atbalsta pasākumi ir devuši pozitīvu rezultātu augsnes auglības nodrošināšanai, tomēr, lai nodrošinātu objektīvus secinājumus par atbalsta pasākumu ietekmi uz augsnes auglības un citiem agroķīmiskajiem rādītājiem, turpmākajos gados būtu jāveic atkārtota augsnes agroķīmiskās izpētes datu analīze.

Konkurētspēja

Novērtējums “Mazo un vidējo saimniecību (MVS) attīstības iespējas” sniegts gan konkurētspējas aspektā, gan arī mazās un vidējās saimniecības vērtētas kā vietējās attīstības svarīga sastāvdaļa.

Pēdējos gados ievērojami ir pieaugusi interese par neliela apjoma ģimeņu lauksaimniecību attīstību. Vērtējot mazās saimniecības lauksaimniecības ilgtspējas un multifunkcionalitātes kontekstā, tās pilda īpašu lomu lauku vides un kopienas attīstībā un tām ir izšķiroša nozīme lauku nodarbinātības, vietējās pārtikas ražošanā, kultūras tradīciju saglabāšanā, vietējo zināšanu un vietējā cilvēku potenciāla attīstībā u.c.

Latvijā MVS galvenās specializācijas nozares ir laukkopība, jaukta augkopība un lopkopība, piena ražošana, attīstās ganāmo mājlopu audzēšana. Taču tajās ir neizmantots potenciāls. Īpaši tas attiecas uz ļoti mazajām saimniecībām. Saimniecību ieiešanu tirgū kavē esošais iepirkuma cenu līmenis un ierobežotās produkcijas realizācijas iespējas. MVS pašu finansiālie resursi kopumā ir niecīgi, tādēļ ražošanas attīstībai ir nepieciešams atbalsts investīciju veidā. Investīciju atbalsta pasākumiem ir tieša pozitīva ietekme uz saņēmēju ekonomisko izaugsmi, darba ražīgumu un nodarbinātību, jo to MVS, kuras ir saņēmušas investīciju atbalstu LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 ietvaros, ekonomiskā situācija kopumā ir nozīmīgi uzlabojusies.

Galvenie attīstības virzieni mazajām un vidējām saimniecībām, lai celtu to ekonomisko dzīvotspēju, ir intensīvāka zemes izmantošana, papildus vērtības pievienošana savai produkcijai, ražošanas efektivitātes celšana (jaunas tehnoloģijas u.tml.), pakalpojumi sabiedrībai un videi (vides un ainavas saglabāšana, vietējās kopienas uzturēšana u.tml.).

Vispusīga LAP pasākumu novērtēšana

LAP novērtējums tika veikts neilgi pēc LAP ieviešanas uzsākšanas, sagatavojot LAP GĪZ par 2017. gadu 7. nodaļu, tādēļ skaitliskie vērtējumi ir uzskatāmi par indikatīviem. Pasākumos, kas saistīti ar 1. prioritāti, nav pabeigtu projektu, jo ir noslēgti daudzgadu līgumi par apmācībām un konsultācijām. Uzsāktos pasākumu apguve 2. un 3. prioritātē kopumā vērtējama kā laba. Pabeigto projektu trūkums atsevišķos pasākumos skaidrojams ar to izpildes termiņu. Salīdzinoši

līdzīga finansējuma apguve ir mērķa virzienā 3A.

Iegūtie kvantitatīvās analīzes dati par mērķa virzienu 2A pabeigtajiem projektiem liecina, ka kopumā atbalsts radījis nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz atbalsta saņēmēju konkurētspēju. Lai paaugstinātu LAP noteikto prioritāri mazo un vidējo saimniecību konkurētspēju mērķa virzienā 2A, nepieciešams aktīvāk sekmēt mazo un vidējo lauku saimniecību modernizāciju un iekļaušanu tirgū, t.sk. pārskatot saimniecībām ar standartizlaidi (SI) līdz 70 000 EUR nodalīto aploksni.

Lai palielinātu kopējos ieguvumus no atbalsta lauksaimniecības modernizācijai un samazinātu pašvaru, atbalsts M04 pasākumā lietderīgi saistīt ar prasību nesamazināt ražošanas apjomus, kā arī atbalstam būtu jāklūst izteiktāk mērķētam ar labumu lauku ekonomikai vai videi (t.sk. palielināt labi apmaksātu darbavietu skaitu, vietējiem pārtikas ražošanas uzņēmumiem piegādāto produkciju, veikt pasākumus vides aizsardzībā).

LAP intervence mērķa virzienā 2B novērtēta kā nepietiekama, tāpēc lietderīgi paredzēt papildu finansējumu lielāka jauno lauksaimnieku skaita atbalstam 6.1.apakšpasākumā un, ņemot vērā niecīgo saimniecību vadītāju īpatsvaru vecumā līdz 35 gadiem (tikai 5%), paredzēt lielāku punktu skaitu citos pasākumos tieši jaunajiem lauksaimniekiem.

Tāpat nepietiekams ir līdzšinējais ieguldījums mērķa virzienā 3A, īpaši primāro ražotāju konkurētspējas paaugstināšanā. Mērķa virzienā 4A noteiktās mērķa vērtības līdzšinējā programmas periodā ir sasniegtas, tomēr LAP ieguldījums vērtējams kā vidējs. Ieteicams turpmāk veidot mērķtiecīgāku intervenci bioloģiskās daudzveidības mērķa virzienā 4A kontekstā, t.sk., prioritāri Natura 2000 teritorijās. Mērķa virzienā 4B un 4C LAP ieguldījums plānots ar vieniem un tiem pašiem pasākumiem un šajos mērķa virzienos plānotie rādītāji ir sasniegti. Ieteicams ieguldījumu mērķa virzienā 4B realizēt mērķtiecīgāk īpaši jūtīgajās teritorijās un riska ūdensobjektos. Saistībā ar 4.prioritāti nepieciešams izvērtēt publiskā finansējuma pieejamību līdz 2020. gadam, jo visos trīs mērķa virzienos atbalstītās platības pārsniedz plānotās vērtības.

LAP atbalsta ietekmē novērojams neliels pieaugums galvenokārt enerģijas izmantošanas efektivitātē lauku saimniecībās. Mērķa virzienā 5B un 5D ir ļoti zema finansējuma apguve pārtikas pārstrādes nozarē. Pagaidām tikai daļa no 5. prioritātes finansējuma tiek virzīta ietekmes uz klimatu mazināšanai tieši lauksaimniecības sektorā, savukārt daļa LAP ieguldījuma 5.prioritātē saistīta ar enerģētikas un rūpniecības sektoriem. Ieteicams vairāk atbalstīt aktivitātes SEG samazināšanai atbilstoši LAP minētajam tieši lauksaimniecības sektorā. LAP nav veicinājusi atjaunojamo energoresursu, blakusproduktu, atkritumu, atlieku un citu nepārtikas izejvielu piegādi un izmantošanu bioekonomikas vajadzībām.

Līdzšinējais LAP primārais ieguldījums slāpekļa oksīda un amonjaka emisijas samazināšanā (mērķa virzienā 5D) attiecībā pret plānoto ir neliels ar zemu efektivitāti mērķa virzienā 5D. Tikai nelielā apmērā ir veicināta oglekļa uzglabāšana un piesaiste mežsaimniecībā. Saistībā ar 5. prioritāti atzīmējams, ka vairāki pasākumi un aktivitātes (M08.5., M04.1, M04.2 u.c.) iepriekšējā LAP periodā bija vērsti uz konkurētspējas paaugstināšanu, tāpēc to ieviešanā pārorientēšanās uz klimata mērķiem norit pamazām, ar ko saistīta arī līdzīga finansējuma apguve.

6.prioritātē ir ļoti mazs īstenoto projektu skaits. Lai gan pasākumu īstenošanas gaita ir aizkavējusies un lēna, ir arī izteiktas bažas par apstiprināto būvniecības projektu pabeigšanu laikā, tomēr pasākumu īstenošanā iesaistītās puses prognozē pasākumu straujāku attīstību tuvākajā laikā un iespējas sasniegt mērķus. Katrā mērķa virzienā 6A un 6B ir rādītājs, kas nosaka radīto darbavietu skaitu, un būtu jāprecizē savstarpējā sekundārā ieguldījuma uzskaitē M19 pasākumā.

LEADER/SVVA īstenošana noritējusi ievērojami mazākā apjomā nekā pārējie programmas

pasākumi – tikai 0,35% apmērā no pārējo īstenoto projektu kopsummas (tiek plānots 5% īpatsvars). Tomēr maksimāli iespējamais VRG teritorijas lielums tiek saglabāts, visas VRG uzrakstījušas SVVA stratēģijas un aizvadījušas projektu pieņemšanas kārtas, kurās kopumā pieprasītais finansējums pārsniedz piedāvāto. VRG aptaujas rezultāti liecina, ka vairāki LEADER/SVVA jauninājumi un vadlīnijas kopumā tiek vērtēti ļoti atzinīgi.

LAP pasākuma “Tehniskā palīdzība”, tai skaitā VLT atvēlētie līdzekļi, tiek izmantoti atbilstoši Regulas Nr.1305/2013 nosacījumiem.

7.3. Apraksts par komunikācijas darbībām, kas veiktas attiecībā uz novērtējumu secinājumu un konstatējumu publiskošanu atbalsta saņēmēju mērķauditorijas informēšanai (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 6.sadaļu)

Datums/Lai kposms	Pasākuma nosaukums	Organi- zētājs	Formāts	Mērķauditorijas veids	Ieinteresē- to skaits	URL
27/01/2017	Latvijas Universitātes 75. Zinātniskā konference	LU	Ziņojumiem „Zemes seguma veidu izmaiņas – atsevišķu ainavapvidu telpiskā analīze” un „Vides pasākumu novērtējums Lauku attīstības politikā”	zinātnieki	50-60	https://www.lu.lv/konference/arhivs/2017-gads/
23/02/2017	Zinātniski praktiskā konference „Līdzsvarota lauksaimniecība”	LLU	Prezentācija „Vides pasākumi lauku attīstības politikā”	lauksaimniecības zinātnisko iestāžu darbinieki, ZM speciālisti, konsultāciju dienesta darbinieki, lauksaimnieku biedrības, uzņēmumu vadītāji, pakalpojumu sniedzēji un topošie lauksaimniecības speciālisti	200	http://www.llu.lv/sites/default/files/2018-03/_Latvia-lidzsvarota-lauksaimnieciba2017%20%282%29.pdf
27– 28/04/2017	Starptautiskā konference „Economic science for rural development 2017”	LLU	Prezentācija par Lauku attīstības programmas atbalsta pieejamību mazajām lauku saimniecībām	lauksaimniecības zinātnisko iestāžu darbinieki, ZM speciālisti, konsultāciju dienesta darbinieki, NVO, uzņēmēji	200	http://www.esaf.llu.lv/sites/default/files/files/lapas/Krajums_Nr_44_04092017.pdf
07/06/2017	Tematiskā darba grupa par Mazo saimniecību attīstības iespējām Latvijā	VLT	Prezentācija par Lauku attīstības programmas atbalsta pieejamību mazajām lauku saimniecībām	Lauku teritoriju iedzīvotāji, lauku attīstībā iesaistīto organizāciju un pārvaldes iestāžu pārstāvji	40-50	http://www.laukutikls.lv
04- 08/07/2017	14.Eurasian Grassland Conference Seminatural grasslands across borders	EDGG – Eu- rasian Dry grass- land group	Prezentācija „Trends in permanent grassland cover in Latvia in the period from 2007-2016”	Vides jomas pārstāvji, zinātnieki, lauksaimnieki	60-70	https://egc2017.namupro.de/sites/egc2017.namupro.de/files/images/Lakovskis_Rusina_2017.pdf
20/09/2017	Lauksaimnieku Organizāciju Sadarbības Padomes biedru	LOSP	Prezentācija „Novērtētāju veikums LAP 2007-2013 novērtējumā, LAP	Lauksaimnieki, nozāres NVO pārstāvji	50-60	http://www.losp.lv

	sēde		ietekme uz Latvijas lauksaimniecības attīstību, pārskats par LAP 2007-2013 gada rezultātiem un par 2017. gadā veikto novērtējumu LAP 2014-2020 GĪZ”			
--	------	--	---	--	--	--

f) Apraksts par turpmākajiem pasākumiem, kas veikti pamatojoties uz novērtēšanas rezultātiem (saistībā ar LAP novērtēšanas plāna 6.sadaļu). Informācija par veiktajiem grozījumiem LAP, tā ieviešanas nosacījumiem u.tml.

Ņemot vērā novērtējumu secinājumus vides aspektā, šobrīd ir uzsākts darbs pie LAP esošo pasākumu nosacījumu nepilnību novēršanas scenārija, ko būtu iespējams īstenot nākamajā plānošanas periodā. Šobrīd ir uzsākts darbs arī pie jaunu mērķorientētu pasākumu un to īstenošanas aktivitāšu izstrādes vides, klimata un bioloģiskās daudzveidības jomā. Darba procesā tiek ņemti vērā novērtēšanas procesā gūtie secinājumi un priekšlikumi, kā, piemēram, plānojot jaunās aktivitātes, tiks noteikti ne tikai atšķirīgi sniedzamie mērķi, bet arī mērķtiecīgāk definētas specifiskās aktivitāšu īstenošanas vietas.

Kā viens no risinājumiem, lai iegūtu statistiski ticamus pierādījumus konstatēto faktoru tiešai ietekmei uz sugu daudzveidību dažādās lauku apsaimniekošanas sistēmās, nepieciešams turpināt iesāktos pētījumus. Secinājumu statistiskās ticamības rādītājs būs iespējami augstāks tikai ilglaicīgu novērojumu rezultātā, nekā tas atspoguļots šobrīd pēc viena gada novērojumiem. Tāpat, iegūstot lielāku datu kopu paraugus turpmākajos gados, kā arī veicot to analīzi, būs iespējams nostiprināt līdz šim iegūtos secinājumus.

Izvērtējot mazo un vidējo saimniecību (MVS) konkurētspējas novērtējuma secinājumus, MVS vēl aizvien ir neizmantots potenciāls, bet šo saimniecību pašu finanšu resursi kopumā ir niecīgi, tādēļ ražošanas attīstībai ir nepieciešams atbalsts investīciju veidā. Turklāt MVS ir tieša pozitīva ietekme uz apkārtējās vides un ainavas saglabāšanu, kā arī apdzīvotības un nodarbinātības nodrošināšanu lauku teritorijās, un vietējās kopienas uzturēšanu.

Ņemot vērā novērtējuma, kā arī 6.3. apakšpasākuma “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” ieviešanas rezultātus (līdz 2017. gada beigām apstiprināti projekti jau 92% apmērā no pieejamā publiskā finansējuma), tuvākajā laikā ir plānots ierosināt grozījumus LAP, paredzot piešķirt papildu finansējumu 6.3. apakšpasākumam, jo pieejamais finansējums jau praktiski ir rezervēts.

Šobrīd ir uzsākts darbs pie nākamā plānošanas perioda pasākumu izstrādes, kuros MVS būtu iespējas saņemt investīciju atbalstu saimniecību attīstībai nepieciešamajā apjomā, lai tās varētu celt savu ekonomisko dzīvotspēju un ražošanas efektivitāti, intensīvāk izmantot zemes resursus, kā arī pievienot papildu vērtību savai produkcijai.

8. PROGRAMMAS IZPILDI UN IZVĒLĒTO PASĀKUMU IEVIEŠANU IETEKMĒJOŠAS PROBLĒMAS

a) Apraksts par pasākumiem, kas veikti programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai.

2014-2020 plānošanas periodā ir saglabāta ELFLA pārvaldības un kontroles sistēmas darbības pēctecība, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā, un šīs sistēmas ietvaros pēc nepieciešamības ir aktualizēti LAP kvalitatīvai un efektīvai ieviešanai nepieciešamie:

- ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas nosaka atbildīgo iestāžu pienākumus, atbildību, funkciju un uzdevumu nošķiršanu, kā arī noteikumus, kārtības, kādā tiek veikta ELFLA atbalsta piešķiršana, administrēšana, uzraudzība un ELFLA pārvaldība, kontrole un īstenošanas uzraudzība;
- iekšējie normatīvie akti un dokumenti efektīvai projekta iesniegumu administrēšanai, kontrolei un uzraudzībai (administrēšanas procedūras, metodiskie norādījumi, vadlīnijas u.tml.).

Saskaņā ar iekšējos normatīvajos aktos noteikto kārtību, arī 2017. gadā ir aktualizēti un pārskatīti risku reģistri, nodrošinot priekšnosacījumus efektīvai krāpšanas un korupcijas risku mazināšanai un apkarošanai.

2017. gada 26. septembrī tika apstiprināti grozījumi arī Ministru kabineta noteikumos Nr. 598 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gada plānošanas periodā" (turpmāk - Ministru kabineta noteikumi Nr. 598), paredzot izmaiņas projektu vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas kārtībā VRG, kas stājas spēkā no 2018. gada 1. augusta. Galvenās izmaiņas visos četros noteikumos saistītas ar kompetences un atbildības palielināšanu VRG. Turpmāk lēmumu par projekta atbilstību SVVA stratēģijai izdos nevis LAD, bet pati VRG, kas pati arī izskatīs atbalsta pretendenta iesniegumus par izdotā lēmuma apstrīdēšanu. Savukārt LAD vērtēs VRG apstiprinātos projektu iesniegumus. Šajos Ministru kabineta noteikumos tika veikti grozījumi nosakot arī maksimālo attiecināmo izmaksu apmēru vienam pretendentam visā plānošanas periodā pasākumos „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” un „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” 6 000 000 EUR apmērā iepriekš noteikto 4 000 000 EUR vietā un kooperatīvajām sabiedrībām 10 000 000 EUR EUR apmērā iepriekš noteikto 8 000 000 EUR vietā, kā arī tika veiktas izmaiņas finanšu korekciju piemērošanai atbalstītajos projektos neatbilstību un pārkāpumu gadījumā.

Lai nodrošinātu e-pārvaldību LAP ietvaros, pārskata periodā turpināts darbs pie vienotās informācijas sistēmas atbalsta pasākumu administrēšanai – Lauku attīstības programmas informācijas sistēmas (LAPSA) ieviešana un pilnveidošana, Elektroniskās pieteikšanās sistēmas (EPS) attīstīšana/pilnveidošana, Integrētās administrēšanas un kontroles sistēmas (IAKS) papildināšana, kartogrāfiskā materiāla digitalizācija lauku līmenī (izmantojot aplikāciju VECTORIZER) un pilnveidota esošā funkcionalitāte ērtākai datu apstrādei.

Papildus jau iepriekš minētajam, lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu LAP sagatavošanu, ieviešanu un uzraudzību:

- sekmīgi nodrošināta vadošās iestādes komitejas darbība, kuras uzdevums ir veikt vadošās iestādes funkciju ieviešanas efektivitātes uzraudzību, t.sk. nodrošinot sadarbību ar ELFLA Kompetento iestādi, Maksājumu aģentūru;
- nodrošināta Uzraudzības komitejas darbība, kura darbojas atbilstoši tās apstiprinātam reglamentam un Regulas Nr. 1303/2013 47., 48. un 49. panta, kā arī Regulas Nr. 1305/2013 72. un 74. panta nosacījumiem;

- ZM speciālisti regulāri piedalījās Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gadam uzraudzības komitejā un apakškomitejās un Partnerības līguma vadības grupā.

2017. gadā tika sasaukta viena uzraudzības komitejas sēde (2017. gada 9. jūlijā) un noorganizētas divas lēmumu pieņemšanas rakstiskās procedūras veidā (attiecināmie lēmumi tika pieņemti 2017. gada 27. martā, un 18. maijā saistībā ar grozījumiem LAP un projektu atlases kritērijiem pasākumā M16 "Sadarbība"). Detalizēta informācija par uzraudzības komitejas lēmumiem atrodama ZM tīmekļa vietnes sadaļā: <https://www.zm.gov.lv/statiskas-lapas/uraudzibas-komiteja?id=6486#jump>.

Pamatojoties uz sociālo un sadarbības partneru ierosinājumiem, kā arī konstatējot un izvērtējot LAP īstenošanas gaitā radušās vajadzību izmaiņas sociālekonomisko un citu ārējo apstākļu rezultātā, tika sagatavoti, un Eiropas Komisijai (EK) iesniegti grozījumi LAP.

Pirmie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP tika sagatavoti un iesniegti EK 2015. gada 8. jūlijā, savukārt no EK puses tie tika apstiprināti 2015. gada 30. novembrī.

Otrie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP tika sagatavoti, un iesniegti EK 2016. gada 8. jūlijā un tos apstiprināja 2016. gada 2. septembrī.

Savukārt trešie Latvijas ierosinātie grozījumi LAP gala redakcijā tika iesniegti EK 2017. gada 23. maijā un apstiprināti 2017. gada 4. jūlijā (4.1. redakcija). Šie grozījumi paredzēja izmaiņas LAP atbalsta pasākumā M16 "Sadarbība":

-- tika ieviestas vienkāršotās izmaksas netiešām izmaksām vienotas likmes veidā atbilstoši Regulas Nr. 1303/2013 67. panta 5.punkta b) apakšpunktam un Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulas Nr. 1290/2013, ar ko nosaka pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Eiropas Komisijas Regulu Nr.1906/2006 29. pantam, tādējādi paredzot iespēju piemērot projekta netiešajām izmaksām (piemēram, komunālie maksājumi, elektrības un sakaru pakalpojumi) vienoto likmi 25 % apmērā;

- no pasākuma nosacījumiem tika svītrotā maksimālā atbalsta likme vienam projektam projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ietvaros, sekmējot pasākuma ieviešanu un tā ietvaros noteikto mērķu un rezultātīvo rādītāju sasniegšanu.

2017. gadā tika sagatavoti un EK iesniegti arī nākamie LAP grozījumi (2.tabula), kas paredzēja:

LAP sadaļa	Galveno grozījuma būtība
Programmas vienkāršošana	- dzēstas atsauces uz maksimālo atbalsta apjomu, ņemot vērā, ka atbilstoši EK skaidrojumam, tas nav obligāts elements, kas jāietver LAP tekstā; - atbalsta intensitātes investīciju pasākumos paredzētas noteiktā intervālā, atbilstoši EK skaidrojumam; - precizēti nosacījumi par reģionalizācijas principa piemērošanu; - precizēti nosacījumi attiecībā uz projektu sasniedzamo mērķu noteikšanu
8. sadaļa Vispārīgie nosacījumi	- papildināta ar nosacījumu: Lai nodrošinātu LAP mērķu sekmīgu sasniegšanu un drošu finanšu vadību, Vadošā iestāde pirms projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas uzsaukšanas nacionālos normatīvos aktos noteiktā kārtībā nosaka maksimālo atbalsta apjomu, atbalsta intensitātes un nosacījumus, kas jāievēro, lai nodrošinātu drošu finanšu vadību;

	- dzēsts nosacījums par maksimālo attiecināmo izmaksu summu vienam atbalsta pretendenta visā plānošanas periodā
M01 Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi un M02 Konsultāciju pakalpojumi	veikti tehniski precizējumi atbilstoši pasākumu īstenošanas specifikai (publiskais iepirkums) apakšpasākumu sadaļās: - atbalsta veids; - pasākumu un darbības veidu pārbaudāmība un kontrolējamība
M05 5.1.apakšpasākums Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem	palielināts finansējums 1 498 724 EUR apmērā 5.1.apakšpasākumam "Atbalsts profilaktiskajiem pasākumiem, lai mazinātu epizootiju un epifitotiju iespējamās sekas", ņemot vērā bīstamās infekcijas slimības – putnu gripas straujo izplatību Eiropā, un Āfrikas cūku mēra straujo izplatību gan Latvijā, gan Eiropā
M08 8.1.apakšpasākums Meža ieaudzēšana	- palielināta maksimālā platība, kurā var veikt meža ieaudzēšanu, līdz 20 ha (iepriekš 10 ha) vienam atbalsta saņēmējam plānošanas periodā; - paredzēts apmežot nelielas platības līdz 4 ha, atsevišķi no lauksaimniecības zemēm esošas platības, uz kurām netiek attiecināts nosacījums par augsnes auglību (iepriekš 2 ha); - paredzēta meža ieaudzēšanu arī zemēs ar kategoriju "pārējās zemes", kas ietver dažādas neizmantojamās zemes – piemēram, izstrādātus karjerus, smiltājus u.c., tā nodrošinot ar šo neizmantoto platību racionālu apsaimniekošanu
Kredītfonda īstenošana	paredzēts dzēst atsauci par finanšu instrumenta īstenošanu LAP ietvaros 8.1.2.sadaļā un daļu no atgrieztā finansējuma novirzīt konkrētu LAP pasākumu īstenošanai kā papildu valsts finansējumu - 6.1.apakšpasākumam "Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai" – 1 904 378 EUR apmērā
M10 10.1.4 aktivitāte Saudzējošas vides izveide, audzējot augus nektāra ieguvei	precizēta saistību prasība par attālumu starp bišu stropu un nektāraugu lauka robežu, nosakot to līdz 200 m attālumā pārvietojamām novietnēm un līdz 1000 m stacionārām novietnēm
M16 Sadarbība	precizēta atsauce uz valsts atbalsta regulējumu apakšpasākumos M16.1. un M16.2. nosakot, ka atbalsts tiek sniegts saskaņā ar Komisijas paziņojumu <i>Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, attīstībai un inovācijai (2014/C198/01)</i>
M19 19.2. apakšpasākums Darbību īstenošana saskaņā ar SVVA stratēģiju	aktivitātei "Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas" attiecināmās izmaksas ar grozījumiem tiek papildinātas ar nemateriāliem ieguldījumiem, kas ir attiecināmas saskaņā ar Regulas Nr.1305/2013 45. (d) punktu, ņemot vērā vietējās vajadzības veidot dažādus interaktīvus izglītojošus un informatīvus risinājumus izglītības, kultūras un tūrisma jomā, piemēram, interaktīvas muzeja ekspozīcijas, ekspozīciju digitalizācija, mobilas aplikācijas, interaktīvas tūrisma objektu kartes
M19 19.3 apakšpasākums Starpteritoriālā un	dzēsts nosacījums par projektu iesniegumu rindošanu tikai pēc projektu iesniegumu iesniegšanas par finansējumu 80% apmērā no konkrētajā kārtā picejamā publiskā finansējuma, lai nodrošinātu atbalsta piešķiršanu kvalitatīviem projektiem, kas saņēmuši augstāku punktu skaitu rindošana

starpvalstu sadarbība	
Rādītāji	lai precīzāk atspoguļotu esošo situāciju Latvijas lauksaimniecībā un lauku attīstībā, tiek aktualizēti kopējie konteksta rādītāji sadaļā 4.1.6. izmantojot EUROSTAT datus, kā arī atbilstoši piešķirtajam papildu valsts finansējumam apakšpasākuma 6.1."Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai" precizētas rādītāju vērtības Snieguma rezervei 7.sadaļā, kā arī veikti tehniski precizējumi saistībā ar papildu valsts maksājuma (B kolonna) piešķiršanu pasākuma M4 "Ieguldījumi materiālajos aktīvos", kas apstiprināti ar LAP 3. grozījumiem (kredītprocentu daļēja dzēšana)

Šie grozījumi tika apstiprināti 2018. gada 9. februārī (5.1. redakcija).

Secinājumi un problēmas, izvērtējot LAP atbalsta pasākumu ieviešanu pārskata periodā

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko LAD saskāries saistībā ar LAP atbalsta pasākumu ieviešanu (izņemot platībatkarīgos atbalsta pasākumus):

- kopumā iesniegts liels apjoms (>12 000) LAP projektu iesniegumu;
- pasākumā 17.1. "Riska pārvaldība" - iesniegts liels apjoms projektu iesniegumu – vairāk par 2 200;
- biežas atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņas, t.i., katrai izsludinātajai projektu pieņemšanas kārtai ir jaunas izmaiņas, kas paredzētas, lai sekmētu LAP īstenošanu, vienlaikus sarežģījot pasākumu administrēšanu;

Galvenie projektu noraidīšanas iemesli:

- finansējuma trūkums (projektu iesniegumi iesniegti par lielāku publisko finansējumu, kā kārtā izsludināts);
- grūtībās nonākušā uzņēmuma pazīmes;
- atbalsta pretendents neatbilst pasākumu nosacījumiem;
- uzņēmumam ir atkārtoti vides pārkāpumi;
- nav veiktas atbilstošas iepirkuma procedūras;
- netiek sasniegtas atlases kritēriju minimālais punktu skaits;

Galvenie saistību pārtraukšanas iemesli:

- finansējuma saņēmējam tiek atteikts bankas finansējums projekta realizācijai;
- finansējuma saņēmēju maksātnespējas gadījumi.

LAD veiktie pasākumi projektveidīgo pasākumu uzlabošanai:

- LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS) ir iesniegti vairāk nekā 85% projektu iesniegumu. EPS sistēmā iestrādātas dažādas loģiskās kontroles un brīdinājumi klientam, kas ļauj precīzāk ievadīt datus, tā samazinot kļūdas;
- LAD organizē seminārus potenciālajiem atbalsta pretendentiem, kā arī regulāri piedalās citu institūciju organizētos semināros un konferencēs, lai informētu potenciālos atbalsta saņēmējus par pasākumu prasībām;
- LAD tīmekļa vietnē (www.lad.gov.lv) regulāri tiek papildinātas vadlīnijas un rokasgrāmatas atbalsta pretendentiem.

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko saskārās LAD saistībā ar LEADER pieejas pasākumu ieviešanu:

- liela aktivitāte LEADER pieejas/SVVA pasākuma ietvaros, iesniegto projektu pieteikumu skaits ir vairāk kā 1 800, kā rezultātā liels projektu iesniegumu skaits tika noraidīts finansējuma trūkuma dēļ - vairāk kā 600 projekti;
- saņemtas vairāk kā 100 sūdzības par projekta iesnieguma noraidīšanu. Lielākais sūdzību skaits bija par projektu iesniegumu noraidīšanu finansējuma trūkuma dēļ, kā arī par projekta neatbilstību VRG stratēģijai.

Galvenie projektu noraidīšanas iemesli:

- neatbilst VRG stratēģijai;
- finansējuma trūkums (projektu iesniegumi iesniegti par lielāku publisko finansējumu, kā kārtā izsludināts);
- grūtībās nonākušā uzņēmuma pazīmes;
- neatbilstošas iegādes un īstenojamās aktivitātes;
- lietderība;
- dzīvotspēja.

Galvenie projektu līgumu laušanas iemesli:

- finansējuma saņēmējam tiek atteikts bankas finansējums projekta realizācijai;
- problēmas ar būvniecības dokumentiem.

Veiktie risinājumi un uzlabojumi saistībā ar LEADER pieejas /SVVA īstenošanu:

- no 2018. gada 1. augusta grozījumi normatīvajos aktos paredz, ka VRG pieņems lēmumu par projekta atbilstību vietējās attīstības stratēģijai un arī par projekta noraidīšanu, kas neiegūst minimālo punktu skaitu atbilstoši vērtēšanas kritērijiem. VRG izskatīs atbalsta pretendenta iesniegumus par izdotā lēmuma apstrīdēšanu un nodrošinās pārstāvniecību tiesā;
- ZM un LAD aktīvi piedalās Latvijas lauku foruma, LLKC, VRG un citu organizāciju rīkotajos pasākumos potenciālajiem projektu iesniedzējiem, lai informētu potenciālos atbalsta saņēmējus par LEADER pieejas/SVVA pasākuma atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- LAD mājaslapā regulāri tiek papildināti skaidrojumi par dažādām normām.

Lielākās administrēšanas problēmas, ar ko LAD saskāries saistībā ar LAP platībatkarīgo atbalsta pasākumu ieviešanu :

Platību maksājumu iesniegumu galvenie noraidīšanas iemesli:

- lauksaimnieks piesaka mazāku platību par 1 ha vai uz M10.1.3. "Rugāju lauks ziemas periodā" atbalstu kopējo platību piesaka mazāku par 10 ha;
- pretendents ar vēstuli pats atsauc iesniegumu par kādu no M10 "Agrovide un klimats" vai M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" atbalsta veidiem;
- pretendents neatbilst M11 "Bioloģiskā lauksaimniecība" saņemšanas nosacījumiem (MK noteikumu Nr.171 95.punkts);
- pretendents nav sertificējies kādā no Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām, t.i. nav sertificēta saimniecība, līdz ar to arī saimniecība nav iekļauta bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijas shēmā;
- lauksaimniekam nav tiesību uzņemties jaunas saistības, jo tas neatbilst kādam no MK Noteikumu Nr.171 95.punkta prasībām;
- pretendents nav reģistrējies VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā.

Platību maksājumu pasākumu pārbaudes laikā biežāk konstatētas neatbilstības:

- pasākumā M11“Bioloģiskā lauksaimniecība” klienti deklarējuši kultūras kodu, kas netika konstatēts pārbaudes uz vietas laikā, līdz ar to veidojās pārdeklārācijas kultūrgrupās;
- aktivitātē M10.1.4.“Saudzējošas vides izveide, audzējot nektāra augus” (SVIN) klientiem pārbaudē uz vietas nav konstatētas kultūras, par ko var saņemt SVIN atbalstu;
- nav ievēroti lauksaimnieciskās zemes noteikšanas kritēriji, jo atbalstam deklarētie zālāji nav noganīti vai nopļauti, vai nopļautā zāle nav novākta. Tāpat atbalstam deklarētajās papuvēs nezāles nav apkarotas un augi, vai to atliekas, nav iestrādātas augsnē līdz 15. septembrim.

Veiktie risinājumi un uzlabojumi:

- platību maksājumu iesniegumu pieņemšanas laikā tika organizētas klātienēs konsultācijas daudzos pagastu centros, lai palīdzētu klientiem aizpildīt pieteikumus elektroniski. Lauksaimniekiem bez maksas bija iespēja iesniegt pieteikumus gan minēto konsultāciju laikā, gan arī apmeklējot LAD klientu apkalpošanas centrus. Visa informācija par klātienēs konsultāciju laikiem un norises vietām bija pieejama LAD mājaslapā;
- lauksaimniekiem bija būtiski ieguvumi, piesakoties platību maksājumiem elektroniski. Viens no tiem – iespēja saņemt maksājumus ātrāk. Būtiski, ka EPS kļūdas bija iespējams novērst jau pieteikuma iesniegšanas brīdī;
- uzlaboti un izstrādāti atbalsta pasākumu administrēšanai nepieciešamie dokumenti (procedūras, instrukcijas, iesniegumu veidlapas u.c.);
- EPS tika iestrādāts algoritms, kas lauksaimniekiem ļauj izvēlēties LAP pasākumu M10“Agrovide un klimats” un M11“Bioloģiskā lauksaimniecība” aktivitāšu atbalsta veidus: Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos (BDUZ), Vidi saudzējošo metožu pielietošana dārzkopībā (VSMD), Rugāju lauks ziemas periodā (RLZP), Saudzējošas vides izveide, audzējot nektāra augus (SVIN), Bioloģiskā lauksaimniecība (BLA) uz kuriem iespējams pieteikties. Elektroniskajā pieteikumā tika piedāvāts izvēlēties tikai tos atbalsta veidus (AV), kas atbilst norādītajam AV. Tādējādi lauksaimniekiem bija iespēja mazāk kļūdīties, t.i. ierobežota iespēja pieteikt vairākus AV vienlaicīgi, kas nav atļauts;
- 2017. gada beigās tika uzsākta Elektroniskās pretendenta atbalsta pieteikuma lietas un kontroles lapas izstrāde;
- tika pilnveidota pieteikšanās M12.2.“Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām” (NIM), iestrādājot EPS jaunu pieeju atbalsttiesīgo meža zemju iezīmēšanai un deklarēšanai – sadarbībā ar Valsts meža dienestu (VMD) un Dabas aizsardzības pārvaldi (DAP) izveidots saimnieciskās darbības ierobežojumu slānis. Klientiem vairs nav jāiesniedz dokumenti (meža zemju plāni, meža apsaimniekošanas plāni) papīra formātā;
- tika ieviesta NIM ģeotelpiskā pieteikšanās. Līdz šim NIM administrēšana faktiski notika datu/tabulu līmenī bez ģeotelpiskiem materiāliem. Ieviešanas procesā vajadzēja aktualizēt datu slāni, vajadzēja izstrādāt pieteikšanās posmu EPS, datu nolasīšanu, pārbaudes, neatbilstības;
- EPS tika ieviesta un veikta jauna pārbaude pēc 15.06. “nedrīkst palielināt platības uz pasākumu “Agrovide un klimats” aktivitātēm, izņemot BDUZ un “Bioloģiskās lauksaimniecības” aktivitāšu atbalsta veidiem”;
- EPS tika izstrādāta BDUZ nolasīšana, ņemot vērā iezīmētā lauka ģeometriju un BDUZ slāņa informāciju. Līdz ar to lauksaimniekiem tika samazināta iespēja kļūdīties vai aizmirst pieteikt BDUZ AV;
- tika aktualizēta LAD un Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūciju atzinumu aprites kārtība un metodiskais materiāls pasākuma M11“Bioloģiskā lauksaimniecība” administrēšanas principi. Lai zinātu, vai BLA atzinumu aprites kārtības ieviešanas laikā veiktās aktivitātes atbilst plānotajām – gan pēc izvēles kritērijiem, gan iecerētā mērķa – un

vai tās atrisina problēmu, kuras novēršanai konkrētā kārtība tika izstrādāta BLA atzinumu izvērtēšanai, kurā tiek ņemta vērā sadarbība ar RLP un ar Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūcijām atbilstoši esošajiem normatīvajiem aktiem;

- organizētas LAD Centrālās struktūras un Bioloģiskās lauksaimniecības kontroles institūciju kopīgās sanāksmes, lai nodrošinātu korektu atzinumu aprites kārtības ievērošanu, atbilstoši “Vienošanās par sadarbību Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Bioloģiskā lauksaimniecība” administrēšanā”;
- EPS ir iestrādāta iespēja, klientam piesakoties uz Bioloģiskās lauksaimniecības atbalstu, norādīt sertificējošo institūciju;
- organizētas LAD Centrālās struktūras, DAP un lauksaimnieku sanāksmes par ES nozīmes zālāju biotopu pareizu apsaimniekošanu;
- informēti atbalsta pretendenti, kuriem viņu īpašumā vai apsaimniekošanā esošās BVZ platības, DAP ir pārkartējusi par ES nozīmes zālāju biotopu, par to, ka atbalsta saņēmējam ne vēlāk kā saistību perioda otrajā gadā ir jāapgūst pamatiemaņas zālāju biotopu vai sugu dzīvotņu apsaimniekošanā un LAD jāiesniedz atbilstošs dokuments;
- organizētas LAD Centrālās struktūras un VAAD sanāksmes, lai pilnveidotu lauksaimnieku informēšanu un atvieglotu lauksaimniekiem pieteikšanos uz VSMD atbalstu. EPS iestrādātais brīdinājums, ka pretendentam jābūt reģistrētam VAAD lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā, tomēr būtiski samazināja šādu klientu skaitu.
- IAKS tiek uzturēts “Dzeltenās kartiņas princips” (NIM, Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabas vai citi specifiski ierobežojumi (ADSI));
- tiek uzturēta saistību veidošanas funkcionalitāte BLA saistību periodiem: BLAJ – divi vai trīs gadi un BLAV – pieci gadi;

LAD pārējie veiktie pasākumi LAP īstenošanas uzlabošanai:

- turpināts darbs pie īstenoto projektu atskaišu izvērtēšanas pilnveidošanas un riskanto projektu atlases kontroļu uz vietas veikšanas;
- darbs pie plānošanas perioda ieviešanas, piedaloties Eiropas Padomes darba grupās, iesaistīšanās maksājuma aģentūru Mācību tīkla darbībā, dalība ZM izstrādāto Latvijas pozīciju sagatavošanā un saskaņošanā ZM, sadarbība ar ZM ministru kabineta noteikumu izstrādē un saskaņošanā;
- darbs pie procedūru izstrādes, kārtu izsludināšanas, projektu pieņemšanas un izvērtēšanas plānošanas perioda pasākumiem;
- uzlaboti kontroles mehānismi publiskā finansējuma, iepirkuma un būvniecības procedūru atbilstības vērtēšanai;
- darbs pie LAD informācijas sistēmas t.sk. EPS attīstības papildināšanas un pilnveidošanas, pēc iespējas vairāk iestrādājot loģiskās kontroles un pārbaudes, lai pretendents pieļautu pēc iespējas mazāk kļūdu;
- LAD Centrālās struktūras un reģionālo lauksaimniecības pārvalžu darbinieku apmācības par meliorācijas un iepirkumu procedūru vērtēšanu, par risku samazināšanu, vērtējot iepirkumus un maksājumu dokumentus.

b) Kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanas mehānisms.

Informācija par to LAP atbalsta pasākumu ieviešanu (finansu apjomi), kuru īstenošanā ir izmantota vienkāršoto izmaksu pieeja, ir ietverta 2. pielikumā

9. PASĀKUMI, KAS VEIKTI, LAI ĪSTENOTU TEHNISKĀS PALĪDZĪBAS UN PROGRAMMAS PUBLICITĀTES PRASĪBAS

4.a1) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz VLT izveidi (pārvaldes struktūra un tīkla atbalsta nodaļa)

Ievērojot Regulas Nr.1305/2013 54. panta 1.punktu, Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumu Nr. 599 20. punktā noteikts, ka VLT sekretariāta pienākumus pilda LLKC, ar kuru ZM ik gadu slēdz līgumus. Arī 2017. gadā noslēgti 2 līgumi starp ZM un LLKC, pamatojoties uz tiem LLKC turpināja pildīt VLT sekretariāta funkcijas un īstenoja VLT darba plāna aktivitātes.

Efektīvai informācijas apmaiņai un ikgadējā darba plāna pasākumu īstenošanai reģionos VLT darbību nodrošina VLT sekretariāts ar centrālo biroju un 26 reģionālās struktūrvienības visā Latvijā. Lai nodrošinātu informācijas pieejamību pēc iespējas tuvāk lauku teritoriju iedzīvotājiem, uzņēmējiem un organizācijām, gandrīz visos Latvijas novados darbojas VLT novadu lauku attīstības speciālisti, kas administratīvi piesaistīti VLT 26 reģionālajām struktūrvienībām.

4.a2) Veiktās darbības un pašreizējā situācija attiecībā uz rīcības plāna īstenošanu

2017. gadā *VLT Sekretariāta darbības ietvaros* VLT tīmekļa vietnē www.laukutikls.lv tika ievietoti dažādi raksti un papildināta informācija par notikumiem un aktualitātēm lauku attīstības jomā. Tīmekļa vietnē regulāri tiek papildināts notikumu kalendārs ar aktuālajiem notikumiem pašvaldībās un VRG, kā arī tiek ievietoti materiāli par notikumiem, saistītiem ar lauku attīstību.

Gada laikā VLT sekretariāta darbības ietvaros rīkotas vairākas diskusijas un darba grupas par lauku attīstībai būtiskiem jautājumiem, nozares politiku, labajiem projektu piemēriem un kooperāciju, kā arī vietējiem iepirkumiem.

LAP publicitātes nolūkā VLT Sekretariāta darbības ietvaros 2017. gada 27. aprīlī tika rīkota preses diena „Aktualitātes Latvijas lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mežsaimniecībā 2017. gadā. Sekmīga informācijas apmaiņa starp ZM un tās institūcijām ar Latvijas reģionālo presi”, kurā piedalījās 16 dalībnieki.

VLT 2017. gadā rīkojis vairākus pieredzes apmaiņas braucienus uz ārvalstīm (Norvēģija, Vācija, Beļģija, Francija) nozaru speciālistiem par ekonomiskās aktivitātes sekmēšanu laukos, sociālo tīklu nozīmīgumu uzņēmējdarbības attīstīšanā, ilgtspējīgu, inovatīvu un daudzveidīgu lauksaimniecību, kā arī citiem labas un pārņemamas prakses piemēriem Eiropā.

Tāpat VLT pārstāvji piedalījušies dažādos starptautiskos Lauku tīkla un tā darbību veicinošos pasākumos (Eiropas Tīkla lauku attīstībai (ENRD) rīkoti pasākumi), kā arī vairākos citu dalībvalstu rīkotos pasākumos (semināros un konferencēs) lauku attīstības jomā par lauku teritoriju ilgtspējīgu attīstību, uzņēmējdarbību laukos, inovācijām un zinātni (t.sk., sociālajām inovācijām), jaunatni un darbu ar jauniešiem laukos u.c.:

Kopumā 2017. gadā VLT sekretariāta darbībā sasniegti šādi rādītāji (3.tabula):

			No tiem vērsti uz uzraudzības un novērtēšanas rezultātu apkopošanu un izplatīšanu	No tiem vērsti uz konsultācijām un/vai inovāciju atbalsta punktu	No tiem vērsti uz VRG, t.sk. starpterritoriālo un starptautisko sadarbību
		KOPĀ	290	23	3
VLT komunikāciju	VLT rīkoto pasākumu (semināri, konferences, pieredzes apmaiņa u.c.)				4

riku skaits (pēc veida)	skaitis				
	Publikāciju, reklāmlapu, laikrakstu, žurnālu, ieskaitot e-publikācijas, skaits	2075	0	31	33
	Citi rīki, skaits (mājas lapa, sociālie mediji)	1	1	1	1
	Apkopotie un izplatītie projektu piemēri, skaits	58	0	2	14
VLT aktivitāšu ietvaros īstenotā tematiskās un analītiskās informācijas apmaiņa, skaits	Tematiskās darba grupas	3	0	0	0
	Konsultācijas ar dalībniekiem	6	0	6	0
	Citi (izglītojošie semināri, apmācības jauniešiem un skolēniem, web-forumi, tīmekļa vietnē ievietotie interneta rīki (piemēram, ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma u.c.), kapacitātes celšanas pasākumi VLT aktivitāšu īstenošanā iesaistītajiem, u.tml.)	323	0	2	3
	ENRD aktivitāšu skaits, kurās piedalījies VLT	11	2	1	4
no tām VLT aktīvi līdzdarbojies (prezentācija, darba grupas vadīšana, plakātu izgatavošana u.tml.)		2	1	1	1

VLT Rīcības programmas 2015.-2020. gadam darba plāna 2017. gadam ietvaros tika noorganizēti 256 informatīvie un 69 izglītojoši semināri. Pasākumi tika organizēti visās reģionālajās nodaļās, un galvenās semināru tēmas bija:

- finansējuma piesaistes iespējas lauku iedzīvotājiem;
- LAP aktualitātes un pasākumi;
- ES un Valsts likumdošanas izmaiņas, kas attiecas uz lauku un mežu apsaimniekošanu;
- uzņēmējdarbības uzsākšana un ražošanas efektivitātes celšana;
- efektivitātes paaugstināšana lauku saimniecībās.

VLT aktivitātes „Informatīvie pasākumi jauniešiem un skolēniem” mērķis ir vispārīgglītojošo skolu skolēnu informētības un intereses līmeņa celšana par dažādām uzņēmējdarbības attīstības iespējām lauku teritorijās un par lauksaimniecības izglītības piedāvājuma dažādību un nākotnes perspektīvām. Pasākuma dalībnieki ir skolēni no vispārīgglītojošām iestādēm 6.-12. klašu grupā. 2017. gadā pasākuma ietvaros LLKC konsultanti apmeklēja izglītības iestādes un iepazīstināja skolēnus ar uzņēmējdarbības iespējām laukos, t.sk. lauksaimniecības nozarēm, informēja par izglītības iestādēm un tajās esošajām ar lauksaimniecību saistītajām programmām. Kopumā tika noorganizētas 60 informatīvās dienas, kurās tika uzrunāti 1 467 skolēni. Papildus aktivitātēm skolām tika noorganizēti 38 pieredzes braucieni uz saimniecībām, pie lauku uzņēmējiem, amatniekiem un izglītības iestādēm, kuros piedalījās 1 071 skolēni.

Arī 2017. gadā tika īstenota interaktīvā akcija skolēniem “Šodien laukos”. Pasākuma mērķis ir ar sociālo tīklu starpniecību radīt jauniešiem izpratni par dzīvi un darbu laukos un popularizēt laukus kā lielisku vietu, kur veidot savu nākotni. Akcija norisinās sociālajos tīklos facebook.com un draugiem.lv, kuros visa gada garumā tika publicēta aktuāla ar lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību saistīta informācija infografiku, plakātu, mīklu, konkursu, videomateriālu un uzdevumu formās. Kopējais sekotāju skaits ir 2 529, un kopumā tika sagatavoti 85 materiāli.

Mežsaimniecības nozares popularizēšanas ietvaros notikušas 108 nodarbības un pasākumi skolēniem un jauniešiem, kuros piedalījušies 2 838 dalībnieki. Pasākumi īstenoti sadarbībā ar skolām, meža īpašniekiem un citu institūciju (VMD, A/s “Latvijas Valsts meži” u.c.) meža speciālistiem.

Lai sekmētu jauniešu palikšanu lauku teritorijās, mazinātu to pārcelšanos uz lielajām pilsētām, VLT darbības ietvaros 26 reģionālajās nodaļās tiek sniegts atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai. 2017. gadā katra no nodaļām organizējusi informatīvās dienas,

kurās piedalījušies 294 jaunieši, no tiem pēc tam mācības aktivitātes ietvaros uzsāka 240 jaunieši, no kuriem 196 pabeidza mācības un ieguva sertifikātu.

Mācībās jaunieši apguva dažādas ar uzņēmējdarbību saistītas tēmas, kā, piemēram, tirgus analīze, uzņēmējdarbības pamati, aktuālie finansējuma piesaistīšanas instrumenti laukos u.c.

Sabiedrības informēšanas nolūkā VLT regulāri sagatavo ziņu lapas par aktualitātēm lauku attīstībā un lauksaimniecībā, kā arī informē lauku iedzīvotājus par jaunumiem likumdošanā. 2017. gadā tika publicēti 12 informatīvā izdevuma "Lauku Lapa" izdevumi par aktualitātēm lauku attīstības jomā, kas pavairoti 67 740 eksemplāros un izplatīti visā Latvijā. Katru nedēļu tiek publicēta arī elektroniskā izdevuma versija "Lauku e-Lapa", kas tiek izsūtīta elektroniski vairāk nekā 13 000 "Lauku e-Lapas" abonentiem – lauksaimniekiem, lauku uzņēmējiem, konsultantiem, komercuzņēmumu pārstāvjiem, valsts un pašvaldību darbiniekiem, kā arī dažādām citām iestādēm. "Lauku e-Lapa" pieejama arī VLT tīmekļa vietnē.

2017. gadā VLT īstenojis 4 pieredzes apmaiņas braucienus nozares uzņēmējiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem un citiem lauku attīstībā aktīviem dalībniekiem uz dažādiem Latvijas novadiem ar mērķi veicināt labās prakses un pieredzes apmaiņu par LAP sasniegumiem un ieguldījumiem, ko iespējams pārņemt un piemērot arī citos uzņēmumos, saimniecībās vai organizācijās. Īstenotajos pasākumos piedalījušies 125 dalībnieki. Pieredzes apmaiņas braucieni to dalībniekus iedrošina rīkoties pašiem, jo ir vērsti uz profesionālo pilnveidošanos. Braucieni laikā to dalībniekiem ir iespēja iegūt jaunus sadarbības partnerus un kontaktus, gūt jaunas zināšanas, idejas un iedvesmu, lai attīstītu vai dažādotu savu saimniecisko darbību.

Informēšanas un publicitātes pasākumu ietvaros VLT 2017. gadā ir noorganizējis Otro Starptautisko Latgales reģiona bīskopju konferenci, kurā piedalījās vairāk nekā 50 dalībnieku, bīskopji no Latvijas, Baltkrievijas un Lietuvas. Konferences vienojošā tēma bija bišu produkcijas eksports.

Starptautisku pasākumu organizēšana Latvijā dod iespēju starptautiskajiem kolēģiem uzzināt par Latvijā īstenotajām aktivitātēm, kā arī plašākam skaitam Latvijas pārstāvju iepazīties ar starptautisko pieredzi. Tāpat, lai sekmētu ELFLA un LAP atpazīstamību un plašākas sabiedrības informēšanu par piedāvātajām iespējām un sasniegumiem, 2017. gadā VLT piedalījās vienā no lielākajiem nozares pasākumiem "Traktordienas 2017", kura tematika bija „Viedā lauksaimniecība praksē”. Pasākumā gaitā norisinājās dažādi demonstrējumi un pašmāju un ārzemju lektori sniedza 16 prezentācijas par dažādām lauksaimniekiem aktuālām tēmām. Tāpat ar interaktīviem un izklaidējošiem elementiem ("Laimes rats", "Gudra augsme", "Graudu atpazīšana", "Govs slaukšana" u.c.) interesenti tika iepazīstināti ar VLT un LLKC struktūrvienībām un to sniegtajiem pakalpojumiem.

2017. gadā veiksmīgi realizēts pasākums - Mājražotāju stendi izstādes "Rīga FOOD 2017" laikā Ķīpsalā. Latvijas novadu stendos kopumā savu produkciju prezentēja 127 mājražotāji. Pasākuma ietvaros realizēts konkurss "Tautas Garša" un 6 nominācijās jeb pārtikas grupās apbalvoti izstādes apmeklētāju atzīti produkti. Pasākuma laikā stendu centrā notika mājražotāju produkcijas prezentācijas un tajās ar saviem stāstiem dalījās ap 20 mājražotāji, kā arī papildu informāciju visu izstādes laiku sniedza projekta moderators. Kopumā četru dienu laikā izstādi apmeklēja 39 412 dalībnieki.

Papildus iepriekš minētajam VLT piedalījies arī Saksijas – Anhaltes Zemkopības ministrijas un apkārtējās vides ministrijas rīkotajā ikgadējā pasākumā „Zemes ražas pētniecības svētki”, un nacionāla mēroga ikgadējā pasākumā „Sējējs 2017” ar mērķi noteikt labāko ieguldījumu Latvijas lauku attīstībā un lauksaimniecībā un popularizēt sasniegto (kopumā konkursam tika iesniegti 49 pieteikumi 8 nominācijās).

Tāpat 2017. gadā pirmo reizi VLT pasākumu ietvaros organizēta konkursa "Zelta čiekurs 2017" laureātu godināšanas ceremonija. Tās ietvaros konkursa 4 nominācijās pasniegti 8 "lielie

čiekuri" un 6 "mazie čiekuri", kā arī diplomi, atzinības raksti, u.c. piemiņas veltes. Par visiem 1.vietas ieguvējiem veidots videosižets. Atzinība laureātiem izteikta arī "Laureātu kalendārā 2018".

a) Pasākumu apraksts, kas veikti LAP publicitātes nodrošināšanai

Informācija par vadošās iestādes veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

Lai sekmīgi nodrošinātu ELFLA informācijas un publicitātes pasākumus, ZM kā ELFLA vadošā iestāde darbojas saskaņā ar ELFLA, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda informācijas un publicitātes stratēģiju, kas nosaka iepriekš minēto fondu informācijas un publicitātes kopīgos mērķus un uzdevumus 2014.-2020. gada plānošanas periodam, kā arī informācijas un publicitātes pasākumu kopumu, kādus paredzēts ieviest no iestāžu un organizāciju puses. Lai savlaikus sniegtu skaidru un saprotamu informāciju par iespējām pieteikties ELFLA atbalstam, informētu sabiedrību par ieguldījuma virzieniem un ieguvumiem, kā arī veicinātu sabiedrības izpratni par ES atbalstu Latvijas reģionu attīstībā, regulāri aktualizēta informācija par pasākumiem, semināriem, apmācībām, pieteikšanās termiņiem un citām ar ELFLA saistītām norisēm ZM, padotības iestāžu un LLKC interneta vietnēs. Daļa informācijas publicēta arī angļu valodā.

ZM 2017. gadā izplatījusi 78 preses paziņojumus, kas publicēti plašsaziņas līdzekļos, tīmekļa vietnēs, veikta LAP popularizēšana sociālajos tīklos "Facebook" un "Twitter". Atsevišķi preses ziņojumi publicēti arī angļu valodā.

ZM sagatavotā informācija par ELFLA un LAP regulāri ievietota Latvijas medijos latviešu un krievu valodā. Zemkopības ministrs un ZM eksperti vairākkārt piedalījušies televīziju - LTV 1, LTV 7, LNT, TV3, radio - LR 1, LR 4, EHR radio ierakstos un tiešraidēs („Krustpunkti”, „Pēcpusdiena”, „Labrīt”, „Doma Laukums”), kurās notikušas diskusijas par LAP un ELFLA sniegtajām iespējām. Informācija publicēta oficiālajā izdevumā „LV portāls”, aģentūru LETA un BNS ziņu lentēs, portālos „laukos.lv”, „Delfi”, „TVNet”, „FinanceNet”, žurnālos „Saimnieks”, „AgroTops”, „Praktiskais Latvietis”, „Kapitāls”, „Ir”, „Sestdiena”, „Baltijas Koks”, „Dārzs un Drava”, laikrakstos „Latvijas Avīze”, „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze”, „Diena”, specializētajos medijos („Lauku Lapa”, „Latvijas Lopkopis”).

Sagatavoti un radio EHR izskanējuši 13 sižeti par projektu iespējām, aktuālo LAP pasākumu pieteikuma kārtu nosacījumiem un realizētajiem projektiem.

Sagatavoti un LTV 1. programmā par LAP pārraidīti 8 sižeti „Eiropas Savienības atbalsts lauku attīstībai” TV raidījumā „Es – savai zemiņai”.

Informācija par LAP ieņēmusi pamanāmu vietu krieviski rakstošajos un raidošajos Latvijas plašsaziņas līdzekļos - televīzijās LTV 7 (krievu redakcija) un „Pirmais Baltijas kanāls” (PBK 1), radio LR 4 („Doma Laukums”), laikrakstos un portālos „Rezeknenskije Vesti”, „Million”, „Naš Gorod”, „Subbota” un „Novaja.lv”.

ZM ir ļoti cieša un labvēlīga sadarbība ar Latvijas reģionālajiem medijiem. Tā kā reģionālos medijus galvenokārt interesē konkrēta un lauksaimniecībā noderīga informācija, tad novadu pašvaldībās bāzētie plašsaziņas līdzekļi labprāt publicē informāciju par projektu iesniegšanu, semināriem un konsultācijām, un arī paši veido stāstus par savu novadu veiksmīgajām saimniecībām un to pieredzi. Arī 2017. gadā tika sarīkots preses seminārs reģionu žurnālistiem, kurā zemkopības ministrs un ZM iestāžu vadošie eksperti stāstīja par aktualitātēm lauksaimniecībā, lielu uzsvāru liekot uz projektu iespējām un līdzmaksājumu, ko nodrošina ELFLA. Žurnālistiem nodrošināts arī seminārā sniegtās informācijas elektronisks apkopojums, ko viņi parasti izmanto visu gadu - līdz nākamajam semināram.

Tāpat ZM speciālisti regulāri piedalījušies VLT un NVO rīkotajos semināros, konferencēs, sanāsmēs un snieguši aktuālo informāciju par LAP ieviešanas progresu un aktualitātēm normatīvo aktu jomā, ir uzklāusīti NVO priekšlikumi, diskutēti par LAP īstenošanas uzlabošanu un efektīva finansējuma apguves veicināšanu, kā arī sniegtas atbildes un skaidrojumi uz nozares pārstāvju jautājumiem.

Atzīmējams zemkopības ministra ieguldījums informācijas novadīšanā ražotājiem, lai veicinātu iedzīvotāju aktīvu līdzdalību ELFLA līdzekļu izmantošanā. Ministrs darba vizītēs 2017. gadā apmeklēja Latvijas novadus, pilsētas un pagastus – Rūjien, Naukšēnu, Lielvārdi, Smiltēni, Kārsavu, Kandavu, Krāslavu, Dagdu, Kuldīgu, Daugavpili, Valmieru, Jelgavu, Smiltēni, Tērveti, Valku, Stendi, Balvu, Vecumniekus, Līvānu, Siguldu, Dobeli, Liepāju, Talsu, Līgatni, Aglonu, Inčukalnu, Carnikavu, Gulbeni, Jaunjelgavu, Jūrmalu, Preiļus, Limbažu, Baltnavu, Saldu, Ventpili, Salaspili, Jaunpili un Stopiņus – un tikās ar ražotājiem un žurnālistiem, informējot par LAP pasākumiem un pieejamo atbalstu.

Latvijas medijos publicēti ne vien augstākā līmeņa ekspertu un nozares vadības viedokļi, bet arī lauku konsultantu skaidrojumi un komentāri par LAP.

ZM sadarbībā ar VLT 2017. gada decembrī Salaspilī rīkoja konferenci mežsaimniekiem, kurā amatpersonas informēja ražotājus par fondu aktualitātēm un atbildēja uz lauksaimnieku, komersantu un žurnālistu jautājumiem.

Informācija par LAD veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

LAD 2017. gadā aktīvi turpināja īstenot informācijas un publicitātes pasākumus, lai informētu LAD klientus un plašāku sabiedrību par LAP pasākumu aktualitātēm un plānošanas perioda pieejamā ELFLA finansējuma apguvi, kā arī skaidrotu ELFLA ieguldījumu lauksaimniecības un mežsaimniecības Latvijā attīstībā.

Regulāri LAD tīmekļa vietnē www.lad.gov.lv tika aktualizēta informācija, skaidrojot atbalsta saņemšanas nosacījumus, pieteikšanās laikus, sniedzot operatīvu informāciju un citas aktualitātes. Ir sagatavotas un publicētas vadlīnijas, rokasgrāmatas un citi skaidrojumi klientiem, lai veiksmīgāk skaidrotu atbalsta saņemšanas iespējas un novērstu kļūdas pieteikumos. Ir izveidota apjomīga izvēlne, kas ļauj klientiem uzzināt gaidāmās atbalsta pasākuma kārtas, iepriekšējo kārtu rezultātus un citu informāciju: <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/lap-investiciju-pasakumi/>.

Lielu uzmanību LAD pievēršis tam, lai arī atbalsta saņēmēji nodrošinātu nepieciešamās publicitātes prasības, īstenojot projektus. Klientiem ir pieejama apjomīga skaidrojoša informācija par prasībām, kas jāievēro, lai tiktu ievēroti publicitātes pasākumu īstenošanas nosacījumi. Klientiem elektroniski ir pieejams informatīvā publicitātes plakāta un plāksnes ērti elektroniski aizpildāms un izdrukājams paraugs, kuru klients var aizpildīt un izmantot savam projektam, lai informētu sabiedrību par ELFLA ieguldījumu. Klientiem tiek sniegtas individuālas konsultācijas un skaidrotas publicitātes nodrošināšanas prasības.

Saskaņā ar ES un nacionālos tiesību aktos noteikto, LAD nodrošināja atbalsta saņēmēju saraksta publicēšanu savā tīmekļa vietnē: https://eps.lad.gov.lv/payment_recipients.

Liels darba apjoms ir veltīts tam, lai informētu plašsaziņas līdzekļus par LAP aktualitātēm. Šī darba ietvaros sagatavotas un nosūtītas 10 preses relīzes, uzraudzīta to publicēšana plašsaziņas līdzekļos, sniegta informācija pēc mediju pieprasījuma. Liela uzmanība pievērsta tam, lai aktuālo informāciju saņemtu arī tie klienti, kuri informāciju neiegūst no nacionālajiem plašsaziņas līdzekļiem un maksas reģionālajiem izdevumiem, tādēļ tiek veikta aktīva sadarbība ar bezmaksas pašvaldību portāliem un izdevumiem.

Katru nedēļu abonentiem tiek sagatavots un izsūtīts iknedēļas LAD elektroniskais Ziņnesis par LAD darba aktualitātēm, tajā skaitā par LAP pasākumiem. Tiek sagatavotas atbildes uz LAD

klientu uzdotajiem jautājumiem, tās tiek publicētas LAD tīmekļa vietnē: <http://www.lad.gov.lv/lv/kontakti/jautajumi-un-atbildes/projekti-un-investicijas-3>, kā arī nosūtītas klientiem individuāli.

Lai informētu lauksaimniekus par aktuālajiem atbalsta pasākumiem, ir sagatavoti video un animācijas, kas tiek translēti klientu centros.

LAD aktīvi publicē informāciju sociālajos tīklos. Twitter kontā LAD_Latvija, Facebook kontā un Vimeo kontā aktīvi tiek publicēta aktuālā informācija par administrētajiem pasākumiem un jaunumiem saistībā ar LAD.

Informācijas sniegšanai gan sociālajos tīklos, gan mājaslapā, gan plašsaziņas līdzekļos dienests izmanto mūsdienīgu pieeju, gatavojot dažādas infografikas, prezentācijas un citus vizuālus materiālus, kā arī liela uzmanība tiek pievērsta tam, lai informācija tiktu sniegta klientiem pēc iespējas saprotamākā valodā. Dienests gatavo arī veiksmes stāstus par veiksmīgi īstenotajiem projektiem LAP ietvaros un publicē to video dienesta tīmekļa vietnē.

2017. gadā tika nodrošināta dienesta speciālistu dalība, kā arī sagatavota informācija daudzos semināros pašvaldībās un citos pasākumos. Notikusi sadarbība ar Ekonomikas ministriju, lai piedalītos tās organizētajos forumos visā Latvijā, stāstot klientiem par pieejamo atbalstu. Dienests piedalījies tādos pasākumos kā “Traktordiena 2017”, izstādē “Pavasaris 2017”, izstādē “Lauksaimniecības un meža tehnika. Lauku sēta 2017” un citos. Visos pasākumos sniegta dienesta prezentācijas par LAP aktualitātēm.

Organizētas regulāras tikšanās ar lauksaimnieku organizācijām - LOSP, “Zemnieku saeima” u.c., kur apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu, atbalsta pasākumu nosacījumiem un citiem jautājumiem.

Notikušas pieredzes apmaiņas vizītes ar citu ES dalībvalstu maksājumu aģentūrām par atbalsta pasākumu administrēšanas jautājumiem, LAD vadība piedalījies maksājumu aģentūru direktoru konferencē, Panta Rhei konferencēs un semināros un konferencēs, ko organizē Eiropas Komisija.

10. DARBĪBAS, KAS VEIKTAS, LAI IZPILDĪTU EX ANTE NOSACĪJUMUS

a) Vispārīgo ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji

Lauka kods mainīts

Neattiecas

b) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu piemērojamos vispārīgos ex ante nosacījumus

Lauka kods mainīts

Neattiecas

c) Tematisko ex ante nosacījumu neizpildītie kritēriji

Lauka kods mainīts

Neattiecas

d) Darbības, kas veiktas, lai izpildītu piemērojamos tematiskos ex ante nosacījumus

Lauka kods mainīts

Neattiecas

e) (Pēc izveles) papildu informācija, lai papildinātu “veikto darbību” tabulā norādīto informāciju

Lauka kods mainīts

Neattiecas

11. APAKŠPROGRAMMU ĪSTENOŠANAS APRAKSTS

Neattiecas

8. TĀDU DARBĪBU ĪSTENOŠANA, KURĀS ŅEMTI VĒRĀ REGULAS (EK) Nr. 1303/13 5., 7. UN 8. PANTĀ MINĒTIE PRINCIPI

a) Vīriešu un sieviešu līdztiesības veicināšana un nediskriminācija (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 7. pants)

Lauka kods mainīts

Neattiecas uz gada īstenošanas ziņojumu par 2017. gadu

b) Ilgtspējīga attīstība (Regulas (EK) Nr. 1303/2013 8. pants)

Neattiecas uz gada īstenošanas ziņojumu par 2017. gadu

b) Regulas (ES) Nr. 1303/2013 5. pantā minēto partneru nozīme programmas īstenošanā

Neattiecas uz gada īstenošanas ziņojumu par 2017. gadu

9. PROGRESS, KAS PANĀKTS, LAI NODROŠINĀTU INTEGRĒTU PIEEJU ELFLA UN CITU SAVIENĪBAS FONDU FINANŠU INSTRUMENTU IZMANTOŠANĀ

Lauka kods mainīts

Neattiecas

10. ZIŅOJUMS PAR FINANŠU INSTRUMENTA IEVIEŠANU (REGULAS (EK) Nr. 1303/2013 46. pants)

Neattiecas

11. TABULAS PROGRAMMAS KOPĒJIEM UN SPECIFISKAJIEM RĀDĪTĀJIEM UN SASNIEGTĀJIEM KVANTITATĪVAJIEM MĒRĶA LIELUMIEM (3. pielikums)

12. PLAŠAI SABIEDRĪBAI PAREDZĒTS KOPSAVILKUMS

Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam (turpmāk - LAP) ietvaros Latvija ir izvēlējusies ieviest 16 atbalsta pasākumus, no kuriem 2014. gadā tika uzsākta atbalsta pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos” īstenošana, kā arī tika uzsākta finansējuma izmaksa platībatkarīgo atbalsta pasākumu ietvaros, savukārt 2015. gadā uzsākta vēl 7 atbalsta pasākumu īstenošana, bet pārējo atbalsta pasākumu īstenošana tika uzsākta 2016. gadā, izņemot atbalsta pasākumu „Sadarbība”, kurā pirmās projektu pieteikumu iesniegšanas kārtas tika izsludinātas 2017. gadā.

Kopumā no LAP īstenošanas sākuma līdz 2017. gada beigām tika izsludinātas 53 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (2017. gadā izsludinātas 18 kārtas), no tām divas nepārtrauktās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas (atbalsta pasākumos “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” un “Ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas prēmija”), kā arī izsludināti trīs publiskie iepirkumi pasākumā M01 “Zināšanu pārnese un informācijas pasākumi” un divi iepirkumi pasākumā M02 “Konsultāciju pakalpojumi, saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi”, ar kuru uzvarētājiem noslēgti pakalpojumu līgumi (2017. gadā pakalpojumu sniedzēju izvēlei tika izsludināti 2 jauni publiskie iepirkumi, tika vērtēti iesniegtie piedāvājumi, taču līgumi par pakalpojuma izpildi 2017. gadā vēl netika noslēgti).. Atbalsta pretendentu aktivitāte ir bijusi augsta, jo kopumā izsludinātajās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtās iesniegti 30 676 projektu iesniegumi ar kopējo publisko finansējumu 896,4 milj. EUR. Līdz 2017. gada beigām, veicot iesniegto projektu iesniegumu izvērtēšanu, apstiprināti 18 342 projektu iesniegumi ar publisko finansējumu 477,4 milj. EUR apmērā jeb 48,9% no LAP projektveidīgo pasākumu ietvaros pieejamā publiskā finansējuma.

Vislielākais apstiprinātais finansējums, kā arī visvairāk apstiprināto projektu ir atbalsta pasākuma “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” apakšpasākumā 4.1. “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās” – 3 397 projekti ar kopējo publisko finansējumu 184,2 milj. EUR jeb 54,8% no apakšpasākumam pieejamā publiskā finansējuma. Tālāk popularitātes ziņā seko apakšpasākums 4.3. “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” – apstiprināti 472 projekti ar publisko finansējumu 50,3 milj. EUR (58,7 % no apakšpasākumam pieejamā finansējuma) un apakšpasākums 19.2 “Atbalsts darbību īstenošanai saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju”- 1 655 projekti par 33,4 milj. EUR (57,8% no apakšpasākumam periodā pieejamā finansējuma).

2017. gadā tika sekmīgi uzsākta atbalsta pasākuma “Sadarbība” īstenošana, izsludinot pirmās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas apakšpasākumos 16.1. “Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai” un 16.2. “Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģiju izstrādei”.

Turpinājās atbalsta izmaksa tādos platībatkarīgos atbalsta pasākumos vides, klimata un lauku ainavas uzturēšanai un uzlabošanai kā “Agrovide un klimats”, “Bioloģiskā lauksaimniecība”, “Kompensācijas maksājums par Natura 2000 mežu teritorijām” un “Maksājumi apgabaliem, kuros ir dabīgi vai citi specifiski ierobežojumi”. Arī 2017. gadā šajos atbalsta pasākumos bija vērojama liela aktivitāte, un atbalstam pieteiktās platības dažos pasākumos pat nedaudz pārsniedza LAP ietvaros plānoto.

Izmantojot LEADER pieeju, 2017. gadā VRG grupas turpināja izsludināt projektu pieņemšanas kārtas, un jau kopš plānošanas perioda sākuma ir vērojama ļoti augsta projektu iesniedzēju aktivitāte, kopumā tika iesniegti 3 371 projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 73,7 milj. EUR, no kuriem apstiprināti 1 655 Sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 33,4 milj. EUR.

LAP īstenošanai šajā plānošanas periodā ir noteiktas 6 galvenās prioritātes, no kurām vislielākais publiskā finansējuma apjoms ir paredzēts divām no tām: P4 “Atjaunot, saglabāt un uzlabot ekosistēmas, kas saistītas ar lauksaimniecību un mežsaimniecību” - 574,6 milj. EUR un P2 “Uzlabot visu veidu lauksaimniecības uzņēmumu rentabilitāti un konkurētspēju visos reģionos un sekmēt inovatīvas lauksaimniecības tehnoloģijas un meža ilgtspējīgu apsaimniekošanu” – 510,3 milj. EUR

apmērā.

Uz 2017. gada beigām arī visaugstākie izpildes rādītāji bija šajās prioritātēs – vislielākais apgūtais publiskais finansējums 260,2 milj. EUR apmērā jeb 45,3% no plānotā bija P4 prioritātē, savukārt prioritātē P2 tika apgūti 167,1 milj. EUR jeb 35,1% no prioritātei atvēlētā finansējuma apjoma.